

Brukerundersøkelse i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde sommeren 2018

Analyser gjennomført av Oslo Economics og Ole Jakob Sørensen ved Nord universitet på vegne av Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen

Om Oslo Economics og dosent Ole Jakob Sørensen

Oslo Economics er et analyse- og rådgivningsmiljø med nær 40 ansatte med bakgrunn fra offentlig forvaltning og ulike forsknings- og analysemiljøer. Vi tilbyr blant annet samfunnsøkonomisk og statistisk analyse basert på fagkompetanse og metodekunnskap.

Ole Jakob Sørensen er dosent i naturforvaltning ved Nord universitet. Han har gjennom relevant utdanning og akademisk forsknings- og utredningsarbeid opparbeidet seg kompetanse på norsk naturforvaltning. Han underviser i naturforvaltningsfag ved HiNT og Nord universitet.

Om brukerundersøkelser i verneområder

Det er en nasjonal målsetning at alle nasjonalparker og større landskapsvernområder skal ha utarbeidet sin egen besøksstrategi innen 2021. I forbindelse med dette arbeidet er det ønskelig at det gjennomføres brukerundersøkelser hvor det hentes inn mer informasjon om de besøkendes bruk og holdninger til det enkelte verneområde. Oslo Economics, i samarbeid med dosent Ole Jakob Sørensen ved Nord universitet, har rammeavtale med Miljødirektoratet om utarbeidelse av brukerundersøkelser i verneområder.

Brukerundersøkelse i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde sommeren 2018

Rapportnummer: 2019-08

© Oslo Economics, 27. februar 2019

Kontaktperson: Jostein Skaar / Partner / jsk@osloeconomics.no / Tel. 959 33 827

Forsidebilde: Solveig Græsli

Innhold

Forord	5
1. Oppsummering	6
2. Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde	8
3. Metode og gjennomføring	10
3.1 Spørreskjemaer i selvregistreringskasser	10
3.2 Selvregistreringskasser i Skardsfjella og Hyllingsdalen	11
3.3 Etterundersøkelse	14
3.4 Representativitet etterundersøkelse og selvregistreringsundersøkelsen	14
4. Indikatorsett for Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde	15
5. Om brukerne – hvem er de?	16
5.1 Informasjon om kjønn, alder, utdanningsnivå, bosted	16
5.2 Friluftslivserfaring og friluftslivsinteresse	19
5.3 Turfølget	20
5.4 Tidligere besøk og kjennskap til Skardsfjella og Hyllingsdalen	22
5.5 Brukernes motiv for å besøke Skardsfjella og Hyllingsdalen	24
5.6 Idealområde og purisme	25
6. Bruken av området	29
6.1 Romlig bruk	29
6.2 Bruk av sti og terreng	31
6.3 Type bruk	31
6.4 Tid i landskapsvernområdet og overnatting	32
6.5 Skardsfjella og Hyllingsdalen som besøksmål	34
7. Informasjon og bruk av sosiale medier	36
7.1 Informasjonsinnhenting og foretrukket informasjon	36
7.2 Bruk av sosiale medier	39
8. Opplevelse av dagens tilstand i Skardsfjella og Hyllingsdalen	41
8.1 Skardsfjella og Hyllingsdalen som villmarksområde	41
8.2 Kunnskap om vernestatus og regler for bruk av verneområdet	42
8.3 Forstyrrende opplevelser	44
9. Synspunkt på forvaltning og tilrettelegging	46
9.1 Tilretteleggingen for friluftsliv	46
10. Sammenligning av innfallsportene	50
11. Sammenfatning	58
12. Referanser	60
13. Vedlegg	61
13.1 Verneforskrift	61

13.2 Selvregistreringsundersøkelse _____	66
13.3 Etterundersøkelse _____	69
13.4 Fritekstsvar _____	79

Forord

I årene frem mot 2021 skal det gjøres en nasjonal innsats for å styrke besøksforvaltningen i Norges nasjonalparker og landskapsvernområder. I dette arbeidet er det behov for å få innspill fra brukerne av verneområdene om hvordan de opplever naturområdet og forvaltningen av området. Det er videre et behov for å lære mer om sammensetningen på besøksgruppen; hvor kommer de besøkende fra, hva slags type naturopplevelser søker de og hvor lenge de oppholder seg i verneområdet. Dette er forsøkt besvart gjennom brukerundersøkelser.

Denne rapporten oppsummerer resultatene fra en brukerundersøkelse i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde gjennomført sommeren 2018. Formålet med rapporten er å fremskaffe et bedre kunnskapsgrunnlag for forvaltningen av Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. Funnene fra denne brukerundersøkelsen skal inngå som grunnlag for å utarbeide en besøksstrategi for landskapsvernområdet.

Oslo Economics og Ole Jakob Sørensen ved Nord universitet har analysert dataene fra brukerundersøkelsen. Vi retter en stor takk til Miljødirektoratet og Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen for et godt samarbeid i prosessen med datainnsamling og analysearbeid. Takk også til Norsk institutt for naturforskning (NINA) for et godt samarbeid i forbindelse med datainnsamling.

Rapporten er utarbeidet av Eyvind Søraa, Gjermund Lien og Ole Jakob Sørensen

Oslo, 15. februar 2019

Gjermund Lien
Prosjektleder

1. Oppsummering

Sommeren 2018 ble det gjennomført en brukerundersøkelse i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. Det ble hentet inn informasjon ved hjelp av kortfattede selvregistreringskort utplassert ved innfallsporene og populære rasteplasser i verneområdet. I tillegg ble det sendt ut en oppfølgende, web-basert etterundersøkelse til de som fylte ut selvregistreringskort og ga tillatelse til at de ble tilsendt invitasjon til en web-undersøkelse. Det ble samlet inn svar fra 680 brukere fra selvregistreringskassene og 122 svar fra etterundersøkelsen. Totalt var det plassert ut åtte svarkasser i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. Denne rapporten sammenfatter resultatene fra brukerundersøkelsen.

I Tabell 1-1 presenteres nøkkelinformasjon om brukerne av Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. Majoriteten av de som besøker Skardsfjella og Hyllingsdalen er nordmenn. 80 prosent av personene som fylte ut et svarskjema i løpet av sommeren 2018 hadde bostedsadresse i Norge. Det var 8 prosent av respondentutvalget som oppga at de bodde i kommunene hvor landskapsvernområdet ligger, dvs. Røros og Tydal. Blant de utenlandske besøkende er det desidert flest svensker som besøker Skardsfjella og Hyllingsdalen, som er naturlig ettersom verneområdet grenser til Sverige, og en av svarkassene lå i Sverige. 65 prosent av de utenlandske respondentene oppga at de hadde bostedsadresse i Sverige. Videre er det også en andel av de utenlandske besøkende som er fra Tyskland (11 %), Nederland (9 %) og Danmark (6 %).

Mange av de som besøker Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde oppgir at de enten eier eller har tilgang til hytte i nærheten av landskapsvernområdet. Fra etterundersøkelsen ble det kartlagt at i underkant av 60 prosent av respondentene enten eier eller har tilgang til en hytte i kommunene Røros eller Tydal. Dette bidrar til å forklare den høye andelen som oppgir at de har besøkt verneområdet tidligere (66 %). Skardsfjella og Hyllingsdalen tiltrekker seg en like høy andel kvinner som menn. De besøkende er jevnt over godt voksne personer med mye turerfaring. Gjennomsnittsalderen på de besøkende var i underkant av 53 år, og kun 12 prosent av de besøkende var under 35 år. Om lag 73 prosent av de besøkende oppga at de hadde erfaring med flerdagers turer til fots eller ski før de besøkte Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde.

Tabell 1-1: Nøkkelinformasjon om brukerne av Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde

Antall respondenter: 680 i kasseundersøkelse / 122 i etterundersøkelse			
Andel nordmenn (n=654)	80 %	Antall nasjonaliteter (utenom Norge) (n=138)	25
Andel førstegangsbesøkende (n=666)	34 %	Lokalt bosatte* (n=654)	8 %
Andel som er på flerdagstur (n=640)	17 %	Andel med barn i turfølget (n=668)	11 %
Varighet dagstur (gj.snitt timer) (n=538)	4,0	Kvinneandel (n=672)	50 %
Varighet flerdagstur (gj.snitt dager) (n=111)	4,2 ¹	Gjennomsnittsalder (n=654)	52,8 år
Andel som er med på organisert tur (n=672)	5 %	Andel som går bare på sti (n=122)	18 %
Andel lavpurister (n=513)	62 %	Andel som alltid går utenfor sti (n=122)	2 %
Andel mellompurister (n=513)	24 %	Andel som går både på og utenfor sti (n=122)	80 %
Andel høypurister (n=513)	15 %	Andel som overnatter i eller i nærheten av landskapsvernområdet (n=122)	71 %

*Personer som er bosatt i kommune Tydal og Røros

¹ Én observasjon er tatt ut av datasettet. Dette var en respondent som oppga at han var på tur i 60 dager. Vi tolker dette som varighet på den totale turen respondenten var på (Gøteborg-Trondheim) og ikke tid brukt i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde.

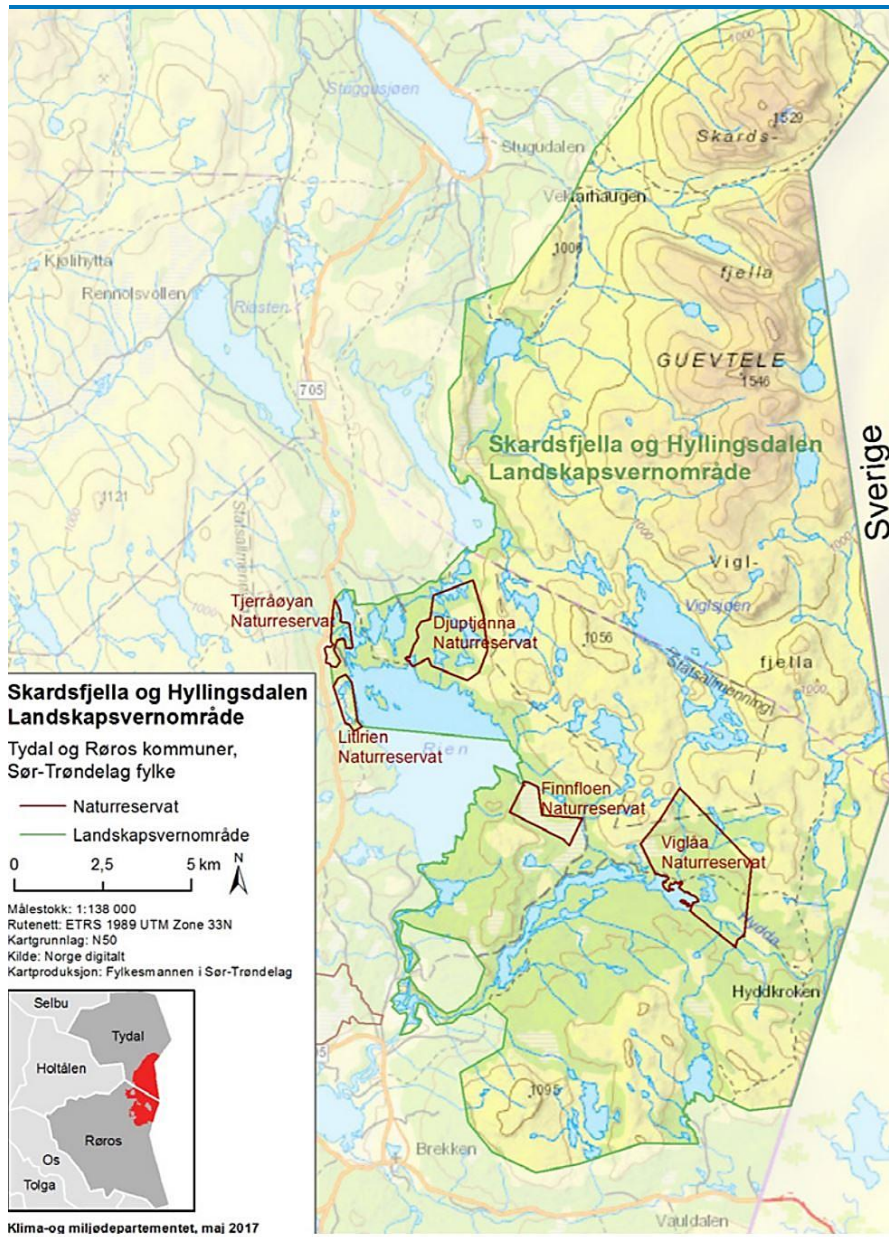
Det er en forholdsvis liten andel av de besøkende (17 %) som er på turer som strekker seg over flere dager i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. Dette må ses i sammenheng med at det inntil videre ikke finnes turishytter inne i verneområdet som fotturister kan benytte ved flerdagsturer. Blant besøkende som gjennomfører flerdagsturer i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde er det imidlertid en høy andel som er på tur i mange dager. I gjennomsnitt varer en flerdagstur i Skardsfjella og Hyllingsdalen 4,2 dager.

Respondentene i brukerundersøkelsen har blitt bedt om å vurdere hvilke typer tilretteleggingstiltak som er *viktige* for dem når de ferdes i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. Her fremkommer det at de besøkende er særlig opptatt av at det finnes bruer som gjør elvekryssing mulig, informasjonstavler ved innfallsporter, parkeringsplasser i ytterkanten av verneområdet, samt at stiene i området er godt merket. Når respondentene blir spurt om å vurdere hvilke typer tilretteleggingstiltak som er av høyest *kvalitet* i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde, blir tilretteleggingstiltakene som er vurdert til å være viktigst for brukerne også trukket frem som de tiltakene som er av høyest kvalitet. En slik viktighet-kvalitet-analyse kan bidra til å avdekke om forvaltningsmyndighetene prioriterer de riktige tilretteleggingstiltakene ut ifra et brukerperspektiv. Basert på våre funn, kan det virke som at forvaltningsmyndigheten for Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde foretar de riktige prioriteringene. Det er kartlagt at personer som foretrekker lite tilrettelegging for friluftsliv, samt foretrekker å møte få folk når de er på tur (høypurister), er de brukerne som er mest tilfredse med nivået og kvaliteten på tilrettelegging i Skardsfjella og Hyllingsdalen.

I forvaltningsplanen for Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde står det at *allmennheten skal gis anledning til natur- og landskapsopplevelse i gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av tilrettelegging*. Videre presiseres det at brukerinteressene skal vike til fordel for verneformål når det er motstridende interesser mellom bruk og vern. Når vi har analysert dataene fra brukerundersøkelsen, har det vært interessant å kartlegge om det foreligger tydelige motsetninger mellom bruken av området og verneformålene. Dette innbefatter å kartlegge bruken av området i dag, kunnskap om verneregler og interesse for ulike typer friluftslivsaktiviteter. Vår generelle oppfatning er at det foreligger få tydelige konflikter mellom de besøkendes bruk av området og verneformålene som gjelder for landskapsvernområde. De fleste besøkende gjennomfører tradisjonelle fot- eller skiturer i verneområdet. Videre er det svært få besøkende som rapporterer om at det er mye gjenglemte søppel i eller rundt landskapsvernområdet. Til tross for dette, kan det være enkelte forhold ved bruken av området som verneområdestyret skal være spesielt oppmerksom på; Det er flere respondenter i etterundersøkelsen som reagerer på det de mener er illegal motorisert ferdsel i verneområdet. Det trenger nødvendigvis ikke være illegal motorisert ferdsel. En forklaring kan være at den motoriserte ferdselen knytter seg til reieneiernes rettmessige bruk av terrengkjøretøyer og at de besøkende ikke er oppmerksomme på dette. Hvis dette er tilfelle, bør en informere tydeligere om hvilke aktører som har lov til å benytte motoriserte kjøretøyer i verneområdet. Videre er det en nokså høy andel av de besøkende som ikke var kjent med at Skardsfjella og Hyllingsdalen var vernet som landskapsvernområde da de besøkte området. Spesielt blant utenlandske besøkende var kjennskapen til vernestatusen og relevante verneregler svak.

Det er fem naturreservater som ligger innenfor grensene til Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde: Djuptønna, Litlrien, Tjerråøyan, Viglåa og Finnfloen. Alle disse ligger i Røros kommune og varierer i størrelse fra 0,57 kvadratkilometer (Tjerråøyan) til 7,2 kvadratkilometer (Viglåa).

Figur 2-2: Verneområder som grenser til Skardsfjella og Hyllingsdalen LVO

Kilde: Forvaltningsplan for Skardsfjella og Hyllingsdalen

Skardsfjella og Hyllingsdalen kjennetegnes av et rikt og variert planteliv. Her finnes det bjørkeskoger, våtmarker, varierte myrtyper og næringsrike vierkratt. I disse miljøene er det registrert så mye som 345 forskjellige plantearter. Dette inkluderer blant annet reinrose, svartkurle, fjelltettegras og nattfiol. Flere av de 345 forskjellige artene som finnes i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde er rødlistet. Skardsfjella og Hyllingsdalen har også en svært rik og variert fauna. I dette området finnes det både fjellfugler, våtmarksfugler, rovfugler, fjellrev og jerv.

I Skardsfjella og Hyllingsdalen finnes det også en rekke kulturminner som viser at området har vært bebodd i opp mot 1 000 år. Mangfoldet av kulturminner forteller om langvarig samisk bruk, fra jakt, fiske og fangstbasert reindrift via tamrein-nomadisme med melkebruk til dagens mer ekstensive reindrift (Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen, 2017).

3. Metode og gjennomføring

I utarbeidelsen av denne rapporten har vi tatt utgangspunkt i spørreundersøkelser for å kartlegge bruk av landskapsvernområdet og holdninger til området. Vi benytter data fra en todelt spørreundersøkelse. Den første undersøkelsen ble gjennomført sommeren 2018, mer spesifikt fra starten av juni 2018 til slutten av oktober samme år. Dette var en undersøkelse hvor de besøkende i landskapsvernområdet fylte ut et skjema ved hjelp av penn og papir (selvregistrering). På slutten av denne undersøkelsen ble respondentene bedt om å oppgi en e-postadresse hvis de ønsket å delta i en oppfølgende og mer detaljert web-undersøkelse høsten 2018. Web-undersøkelsen hadde til hensikt å skaffe enda mer detaljert informasjon om de besøkende, deres bruk av området og preferanser knyttet til tilrettelegging. Både selvregistreringsundersøkelsen og web-undersøkelsen tok utgangspunkt i temaer og spørsmålsformuleringer fra tidligere brukerundersøkelser som er gjennomført i andre verneområder. På den måten har det vært mulig å sammenligne svarene fra denne brukerundersøkelsen med resultat fra lignende undersøkelser som er gjennomført i andre verneområder.

Det er forvalter av landskapsvernområdet som har hatt hovedansvaret for å velge lokaliteter for plassering av svarkassene, samt montere svarkassene og gjøre ettersyn med dem. Oslo Economics og Ole Jakob Sørensen ved Nord universitet har hatt det vitenskapelige ansvaret for behandling, analyse og presentasjon av dataene som er samlet inn fra spørreundersøkelsene. For enkelte andre verneområder som det er gjennomført brukerundersøkelse i, er det plassert ut ferdselstellere i verneområdet. Dette ble gjort for å registrere ferdselsintensitet ved ulike deler av verneområdet, og som et bidrag for å kunne si noe om bortfallsprosenten.² I denne brukerundersøkelsen ble det ikke benyttet ferdselstelledata, da det ikke var plassert ut ferdselstellere i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde.

3.1 Spørreskjemaer i selvregistreringskasser

Etter at det i 2015 ble bestemt at alle verneområder i Norge skulle ha utarbeidet sin egen besøksstrategi, er det gjennomført flere tilsvarende brukerundersøkelser som denne for andre landskapsvernområder og nasjonalparker. Metodikken som benyttes i brukerundersøkelser er grundig utprøvd. Gjennom flere runder med brukerundersøkelser er det opparbeidet kunnskap rundt styrker og svakheter ved metoden som benyttes i disse analysene. Den største fordelen med selvregistreringskasser er at det er en forholdsvis ressurseffektiv metode for å få samlet inn data for større områder og over lengre tid (Wold & Selvaag, 2017). Svarkassene blir plassert ut ved de viktigste innfallsporene til verneområdet. Eksakt avstand fra parkeringsplasser og naturlige startsteder til svarkassene vil kunne variere ut ifra lokale forhold, fordi synlighet, underlag og pausefasiliteter ved svarkassene er forhold som spiller inn på hvor mange som deltar på undersøkelsen.

Svakheterne ved denne metoden er at den tar utgangspunkt i en antagelse at besøkende følger faste ferdselsmønstre og går på stiene i området. En risikerer dermed å utelate alle som ferdes utenom stier og veier. En annen svakhet er bortfallsprosenten som i tilsvarende undersøkelser har vært stor. Dette er personer som passerer svarkassen uten å fylle ut skjema. Bortfallsprosenten er blant annet dokumentert til å være høy under en brukerundersøkelse i Fulufjället Nasjonalpark (Romlid, Fredman, Emmelin, & Yuan, 2009). NINA har også erfaringer med at bortfallsprosenten kan variere mye mellom ulike områder uten at en vet helt hvorfor (Wold & Selvaag, 2017). En bortfallstudie gjennomført i Dovrefjell-Sunddalsfjella nasjonalpark viser at lokalt bosatte i mindre grad enn besøkende velger å fylle ut svarskjemaet (Kaxrud Wilberg, 2010). Med en høy bortfallsprosent kan en ikke vite om respondentene representerer den sanne sammensetningen av karakteristikk og holdninger til besøksgruppa i verneområdet.

Totalt var det 11 spørsmål som den besøkende var bedt å fylle ut i selvregistreringsundersøkelsen. Disse kunne besvares på norsk, engelsk og tysk. De fleste spørsmålene var utformet med avkrysningssvar, men det var også enkelte kortsvarmuligheter. Spørsmålene i denne undersøkelsen kan hovedsakelig deles i tre ulike grupper:

- En del hadde til hensikt å bli bedre kjent med de besøkende
 - Her ble det stilt spørsmål om bosted, alder, om de har besøkt området tidligere osv.
- En annen del av undersøkelsen kartla mer om turen som den enkelte respondent gjennomførte da han/hun besvarte spørreundersøkelsen
 - Her ble det stilt spørsmål om formålet med turen, varighet, gruppestørrelse, hvorvidt det er en organisert tur osv.

² Bortfallsprosenten angir den andelen av de besøkende som unngår å svare på undersøkelsen

- Den siste delen av spørreundersøkelsen bidrar til å finne ut om de besøkende er fornøyd med tilretteleggingen slik den er i dag, samt hva de opplever som den optimale tilretteleggingen hvis de selv skulle kunne bestemme:
 - Her er det stilt spørsmål om de er fornøyd med forvaltningen generelt og tilrettelegging for friluftslivutøverne i området. Videre ble det stilt en rekke hypotetiske spørsmål om respondentens «idealområde» og hvorvidt dette området inkluderte en rekke ulike tiltak.

Helt til slutt ble respondentene oppfordret til å oppgi mailadressen sin hvis de kunne tenke seg å delta i en oppfølgende web-undersøkelse.

3.2 Selvregistreringskasser i Skardsfjella og Hyllingsdalen

Totalt ble det plassert ut åtte svarkasser i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde sommeren 2018. Det var verneområdemyndigheten som hadde hovedansvaret med å gjennomføre undersøkelsen, herunder å sette ut kassene, ansvar for å holde jevnlig ettersyn med kassene og nedmontering ved undersøkelsens slutt. Plassering av kassene ble bestemt av forvalter i samarbeid med Statens naturoppsyn (SNO). Aursund fjellstyre utførte arbeidet med oppsetting og nedtaking av kassene i Røros kommune, mens Fjelldriv AS gjorde tilsvarende arbeid med kassene i Tydal. Aursund fjellstyre og Fjelldriv hadde også tilsyn med kassene i perioden de sto ute.

Svarkassene var plassert ut ved strategiske plasser langs stier; ved stikryss, i nærheten av parkeringsplasser og andre steder hvor det passerer personer som er på vei inn i verneområdet. Selvregistreringskassene var alle utstyrt med en frontplakat som oppfordret de passerende til å stoppe og svare på undersøkelsen. På innsiden av svarkassen var det plassert et skriv som ga informasjon om undersøkelsen. Denne informasjonen var gitt på tre ulike språk; norsk, engelsk og tysk. I svarkassen lå også svarskjemaene på tre ulike språk og nødvendig materiell for å utføre undersøkelsen. Utfylte svarskjemaer ble puttet i en tilhørende postkasse på undersiden av kassen. Alle frontplakater og skriftlig materiell i svarkassene ble laminert for å tåle vær og vind. I Figur 3-1 vises det hvordan en selvregistreringskasse så ut både innvendig og utvendig i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde.

Figur 3-1: Selvregistreringskasse ved Møsjødalen (venstre) og Gruvsjøfjellet (høyre)

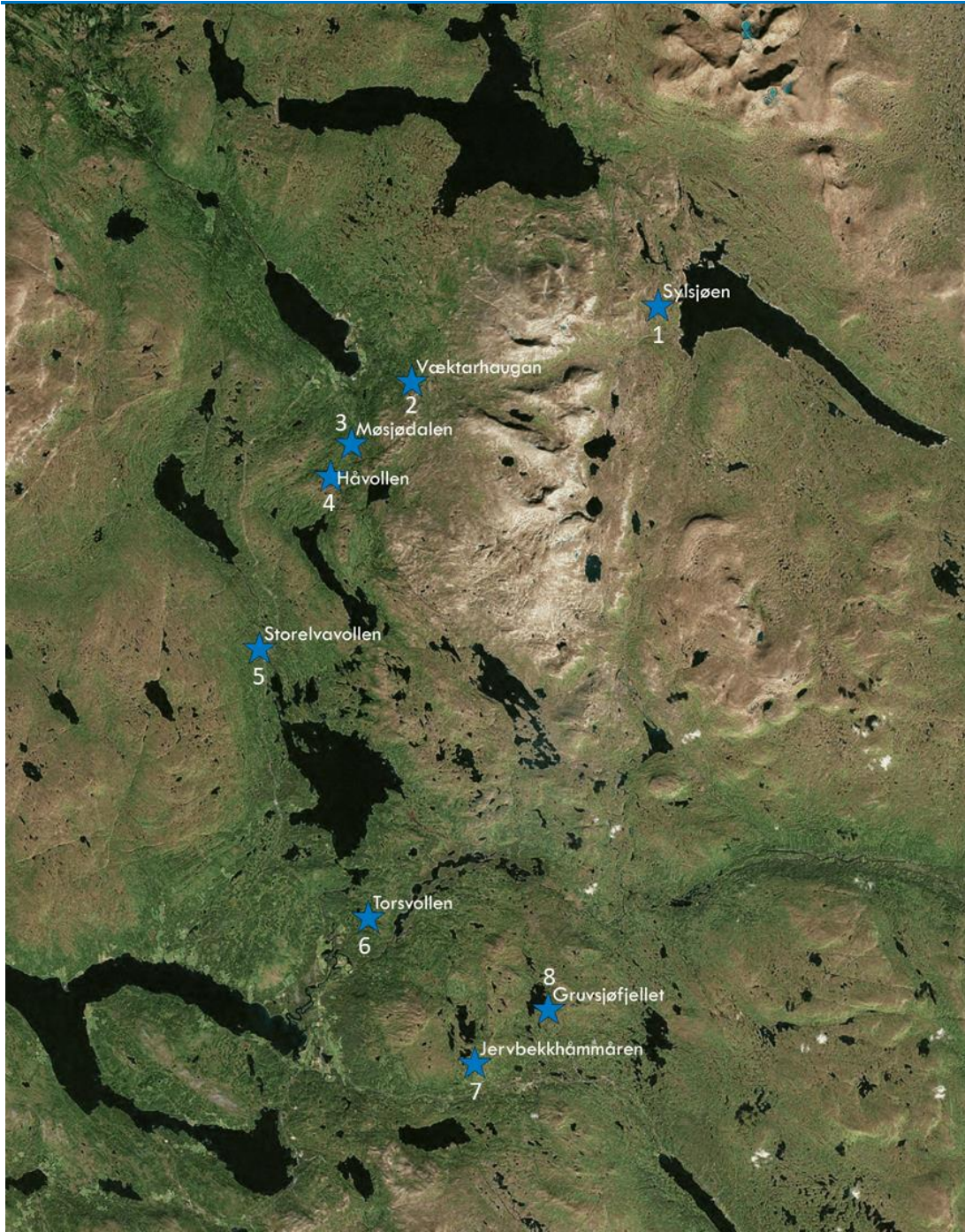

Kilde: Mottatt fra Marit Sophie Berger

Det ble gjennomført ettersyn med kassene i perioden de sto ute. Ettersynet inkluderte tømming av svarkassene og etterfylling av skjemaene. I tillegg så en til at alle plakater, informasjon og materiell var på plass. Svarkassene ble ettersatt ca. én gang i måneden. Ved spesielt godt besøkte kasser, som Væktarhaugan og Møåa, ble ettersynet foretatt noe hyppigere enn én gang i måneden.

I Figur 3-2 og Tabell 3-1 vises og beskrives plasseringene av selvregistreringskassene i landskapsvernområdet. Kartet (Figur 3-2) viser at svarkassene var nokså jevnt fordelt på de viktigste innfallsportene til Skardsfjella og Hyllingsdalen.

Figur 3-2: Kart med lokaliteter der selvregistreringskasser var plassert ut

Kilde: Kart utarbeidet med utgangspunkt i koordinater mottatt av verneområdeforvalter

Tabell 3-1: Plassering av selvregistreringskasser i Skardsfjella og Hyllingsdalen

Lokalitet
1. Sylsjøen, Sverige: Denne svarkassen var plassert ved pilegrimsstien/Romboleden mot Skardøra ved kryssing av reingjerde. Svarkassen var montert 600 meter fra parkeringsplassen ved Sylsjødammen. Det rapporteres om at svarkassen fungerte godt i perioden den sto ute, mellom 07.06.18 til 26.10.18.
2. Væktarhaugan: Svarkassen var plassert ved stikryss der pilegrimsleden/TT-sti går videre opp mot Skardøra. Avstand til parkeringsplassen ved Væktarstua var om lag 2,5 km. Det ble ikke meldt noen problemer med svarkassen i perioden den sto ute, mellom 06.06.18 til 26.10.18.
3. Møsjødalen: Svarkassen i Møsjødalen lå om lag 2,8 km fra parkeringsplassen ved Stugudal camping. Kassen sto ved stikrysset på østsiden av Møåa til Dalslia hytteområde. Avstand til vernegrensa var ca. 550 meter. Det rapporteres om at svarkassen jevnt over fungerte bra. Forvaltningsmyndigheten fant imidlertid ut at det var gått tomt for norske skjemaer 14.10.18. Det vites ikke eksakt hvor lenge man var uten norske skjemaer. Svarkassen sto ute mellom 07.06.18 til 26.10.18.
4. Håvollen: Denne svarkassen var plassert ca. 4,9 km fra parkeringsplassen ved Stugudal camping. Kassen sto ved enden av traktorveien, ca. 300 meter i luftlinje fra vernegrensa. Det er bomvei inn til hyttefeltet (man må ha nøkkel), og det kan sykles etter vei/traktorvei helt fram til kassen hvor veien går over til sti. Dette området fungerer som utgangspunkt for flere fotturer, deriblant tur til Djuphølet i Møsjødalen. Svarkassen sto ute mellom 07.06.18 til 26.10.18.
5. Storelvvollen: Svarkassen sto på parkeringsplassen rett ved informasjonstavla. Det rapporteres om at svarkassen ikke fanget opp de som kjører gjennom bommen og mot Movollen. Det var videre vanskelig å finne et godt punkt som fanget opp fotturistene fordi det ikke finnes oppmerkede stier i dette området. Svarkassen sto ute mellom 09.06.18 til 25.10.18.
6. Torsvollen: Denne svarkassen var plassert der Hyllingsdalsveien krysser vernegrensa. Den sto om lag 2,4 km fra parkeringsplassen i Torsvollen. Det meldes om at svarkassen fungerte bra. Den fanget også opp syklistene på tur inn i verneområdet. Svarkassen sto ute mellom 15.06.18 til 16.10.18.
7. Jervbekkhåmmåren: Denne svarkassen sto lengst sør i verneområdet. Her er det et hyttefelt, så svarkassen var plassert for å fange opp fotturister fra hyttefeltet. Avstand til nærmeste vei var 130 meter. Det meldes om at svarkassen fungerte godt i perioden den sto ute, mellom 19.06.18 til 25.10.18.
8. Gruvsjøfjellet: Svarkassen sto på stien/kjøresporet over Grusjøfjellet der den krysser vernegrensa. Det er tillatt å sykle i kjøresporet slik at en her fanger opp både syklende og gående. Det meldes om at svarkassen fungerte bra. Den sto ute i perioden mellom 11.06.18 til 25.10.18.

Data fra skjemaene ble lagt inn i Excel av Fjelldriv. Dette fulgte standard prosedyre, slik det har blitt gjennomført ved brukerundersøkelser i andre verneområder. Dataene ble deretter sendt over til Oslo Economics som hadde ansvaret for å analysere dataene. Dette ble hovedsakelig løst ved hjelp av makrokoding i Excel. 44 skjemaer ble strøket i analysen fordi respondentene hadde fylt inn alder under 15 år.

Det ble fylt ut 530 gyldige skjemaer. På 150 av skjemaene var det fylt inn informasjon om to personer som var med i turfølget. Det totale antall personer vi har oversikt over er derfor 680 personer. Det er antallet personer vi heretter betegner som antall svar i undersøkelsen.

Tabell 3-2: Antall gyldige svar ved de ulike svarkassene

Svarkasselokalitet	Antall gyldige svar (N)
1. Sylsjøen	61
2. Væktarhaugan	191
3. Møsjødalen	109
4. Håvollen	60
5. Storelvvollen	12
6. Torsvollen	83
7. Jervbekkhåmmåren	76
8. Gruvsjøfjellet	65
Totalt	657³

Kilde: selvregistreringsundersøkelse

³ Totalt er det samlet inn 680 gyldige svarskjemaer. Det er imidlertid enkelte skjemaer som det er vanskelig å knytte til en bestemt svarkasselokalitet. Dette gjelder 23 skjemaer som er samlet inn fra Torsvollen, Jervbekkhåmmåren og Gruvsjøfjellet. Av den grunn er det totale svarantallet i Tabell 3-2 lavere enn 680.

3.3 Etterundersøkelse

Fra kasseundersøkelsen ble det samlet inn totalt 264 e-postadresser. Det ble i midten av november 2018 sendt ut en oppfølgende etterundersøkelse til disse respondentene. Etterundersøkelsen ble designet på tre ulike språk; norsk, engelsk og tysk. Respondenten kunne selv velge hvilket språk hun/han ville gjennomføre undersøkelsen på. Undersøkelsen ble opprettet i den web-baserte løsningen QuestBack (www.questback.com). Formålet med etterundersøkelsen var å kunne stille mer detaljerte spørsmål knyttet til bruk og holdninger enn det som var mulig i selvregistreringsundersøkelsen.

Spørreskjemaet i etterundersøkelsen følger et standardisert skjema som er benyttet i en rekke tidligere gjennomførte brukerundersøkelser i norske verneområder. Av de 264 e-postene var 45 adresser ugyldige, slik at utvalget utgjorde 219 respondenter. Svarprosenten var 55,7 prosent, det vil si at 122 respondenter besvarte etterundersøkelsen. Sammenlignet med andre undersøkelser er dette en nokså høy svarprosent.

Antall svar i etterundersøkelsen er allikevel på et slikt nivå at en skal være forsiktig med å påstå at svarfordelingene fra undersøkelsen er fullstendig representative for brukerne av Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. Når svarantallet blir begrenset, dette gjelder spesielt for oppfølgings spørsmål som er stilt til en andel av respondentene, kan tilfeldigheter i større grad spille inn. Resultatene må derfor tolkes med forbehold og vurderes som indikasjoner og pekepinner fremfor sannheter som er gyldig for hele populasjonen av besøkende.

3.4 Representativitet etterundersøkelse og selvregistreringsundersøkelsen

Det er nyttig å finne ut om representativiteten i etterundersøkelsen og selvregistreringsundersøkelsen er tilnærmet lik. For å finne ut dette, er det stilt enkelte like spørsmål i selvregistreringsundersøkelsen og etterundersøkelsen. Dette er spørsmål som kartlegger hvem brukeren er, herunder informasjon om kjønn, alder, bosted mv.

I Tabell 3-3 presenteres en rekke sammenlignbare variabler fra de to undersøkelsene. For de fleste indikatorene ser det ut til at det er nokså høyt samsvar mellom respondentene i selvregistreringsundersøkelsen og etterundersøkelsen i gjennomsnitt, med unntak av kvinneandelen, hvor andelen er 14 prosentpoeng høyere i selvregistreringsundersøkelsen enn i etterundersøkelsen. Det er vanskelig å gi en god forklaring på hvorfor kvinneandelen er lavere i etterundersøkelsen. Dette er imidlertid et trekk som en også har observert fra andre brukerundersøkelser, heriblant i Lomsdal-Visten nasjonalpark (Oslo Economics & Sørensen, O. J, 2018d), Møysalen nasjonalpark (Oslo Economics & Sørensen, O. J, 2018e) og Langsua nasjonalpark (Vorkinn, 2016).

Ved store forskjeller i representativiteten i de to ulike undersøkelsene, kunne det vært aktuelt å vekte resultatene. Dette innebærer å tillegge enkelte under- eller overrepresenterte respondentgrupper en høyere eller lavere vekt i etterundersøkelsen. Vi har valgt å ikke vekte resultatene fra etterundersøkelsen, da indikatorene i hovedsak er like og vektning ville tilført økt usikkerhet om resultatene siden utvalget i etterundersøkelsen er såpass lite.

Tabell 3-3: Representativitet selvregistreringsundersøkelse og etterundersøkelse

	Selvregistreringsundersøkelse	Etterundersøkelse
Gjennomsnittlig alder	52,8 år	56,7 år
Andel førstegangsbesøkende	34 %	27 %
Kvinneandel	50 %	36 %
Andel lokalt bosatte	8 %	10 %
Andel nordmenn	80 %	83 %

4. Indikatorsett for Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde

Et indikatorsett som viser nøkkelinformasjon om brukerne av Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde er presentert i Tabell 4-1. Informasjonen i denne tabellen er utelukkende hentet fra selvregistreringsundersøkelsen. Begrepet indikatorer blir brukt for å betegne nøkkeldata som inkluderes i flere brukerundersøkelser for verneområder. Indikatorene gjør det derfor mulig å sammenligne verneområdene langs noen sentrale kjennetegn, med betydning for valg av besøksstrategi.

For Skardsfjella og Hyllingsdalen ser vi at de fleste som besøker området er nordmenn. Av de som har fylt ut svarskjema i løpet av sommeren 2018 er 80 prosent nordmenn, mens 20 prosent har bostedsadresse utenfor Norge. Hvis man kun ser på de norske besøkende, er det 10 prosent av disse som er lokale (Røros eller Tydal) og 90 prosent som bor andre steder i Norge. Flertallet av de som besøker Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde har besøkt området tidligere. 66 prosent av respondentene oppgir at de har besøkt landskapsområdet tidligere, mens 34 prosent av de besøkende kan karakteriseres som førstegangsbesøkende.

Besøksgruppen til Skardsfjella og Hyllingsdalen er for øvrig relativt voksen sammenlignet med andre verneområder. Gjennomsnittsalderen er i underkant av 53 år, og det er kun 12 prosent av de besøkende som er yngre enn 35 år. Det er like mange kvinner som menn som har svart på selvregistreringsundersøkelsen. Dette indikerer at Skardsfjella Hyllingsdalen appellerer like godt til kvinner som til menn. De fleste som er på tur i verneområdet gjennomfører dagsturer (83 %). En gjennomsnittlig dagstur i Skardsfjella og Hyllingsdalen varer 4 timer. En lavere andel av de besøkende er på turer som strekker seg over flere dager i verneområdet. Brukerundersøkelsen har imidlertid avdekket at besøkende som gjennomfører flerdagsturer i Skardsfjella og Hyllingsdalen er på tur lenge. En gjennomsnittlig flerdagstur i Skardsfjella og Hyllingsdalen varer 4,2 dager.

Tabell 4-1: Indikatorsett for Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde

Antall svar: 678			
Andel nordmenn (n=654)	80 %	Antall nasjonaliteter (utenom Norge) (n=138)	25
Andel førstegangsbesøkende (n=666)	34 %	Lokalt bosatte* (n=654)	8 %
Andel som er med på organisert tur (n=672)	5 %	Kvinneandel (n=672)	50 %
Andel lavpurister (n=513)	62 %	Gjennomsnittsalder (n=654)	52,8 år
Andel mellompurister (n=513)	24 %	Varighet dagstur (gj.snitt timer) (n=538)	4,0
Andel høypurister (n=513)	15 %	Varighet flerdagstur (gj.snitt dager) (n=110)	4,2 ⁴

*Personer som er bosatt i kommune Tydal og Røros

⁴ Én observasjon er tatt ut av datasettet. Dette var en respondent som oppga at han var på tur i 60 dager. Vi tolker dette som varighet på den totale turen respondenten var på (Gøteborg-Trondheim) og ikke tid brukt i Skardsfjella og Hyllingsdalen.

5. Om brukerne – hvem er de?

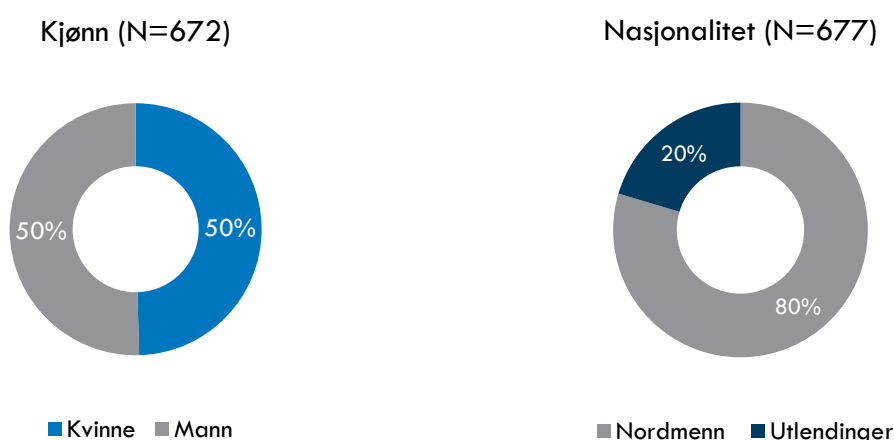
Det ble samlet inn svar fra 678 respondenter. Dette er antall besøkende som har valgt å stoppe ved en svarkasse og fylle ut et svarskjema i løpet av sommeren 2018. Vi kjenner ikke til hvor mange personer som har ferdes i området i perioden som svarkassene har stått ute. Fra tidligere gjennomførte brukerundersøkelser i andre verneområder er det dokumentert at svarprosenten ved selvregistreringsundersøkelser kan variere mye. Dette er avdekket ved at det er plassert ut ferdselstellere som fanger opp ferdselen på stier som leder mot svarkasser. Når en sammenligner besøksstatistikk fra ferdselstellere med antall utfylte svar, gir det en pekepinn på hvor høy andel av de besøkende som har svart på undersøkelsen. I Lyngsalpan landskapsvernområde varierte svarprosenten mellom 11 og 22 prosent ved de ulike svarkassene (Oslo Economics & Sørensen, O. J., 2018a). Tilsvarende varierte svarprosenten i Folgefonna nasjonalpark fra 4,6 til 17 prosent da det ble gjennomført brukerundersøkelse i løpet av sommeren 2018 (Oslo Economics, & Sørensen, O. J., 2019). Når vi videre presenterer statistikk om de besøkende til Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde, baserer funnene seg på svar fra et utvalg av de besøkende; de som valgte å stoppe ved en selvregistreringskasse og svare på undersøkelsen i løpet av sommersesongen 2018.

5.1 Informasjon om kjønn, alder, utdanningsnivå, bosted

Fra Figur 5-1 leser vi at det er like mange kvinner som menn som har fylt ut svarskjema i Skardsfjella og Hyllingsdalen. Sammenlignet med andre norske verneområder er dette en relativt normal kjønnsfordeling. Av over 25 000 svarskjemaeer som ble fylt ut i 11 ulike verneområder sommeren 2017 var 51 prosent av skjemaene fylt ut av kvinner, mens 49 prosent var fylt ut av menn (Oslo Economics, 2018). Med andre ord forsterker brukerundersøkelsen fra Skardsfjella og Hyllingsdalen bildet om at besøk til verneområder appellerer like sterkt til kvinner som til menn. I høyre panel av figuren under vises andelen nordmenn og utlendinger blant de besøkende til Skardsfjella og Hyllingsdalen. Vi leser at 80 prosent av de besøkende er nordmenn og 20 prosent er utlendinger. Fra brukerundersøkelser i andre verneområder vet vi at utlendingsandelen varierer mye avhengig av hvor lett det er å ta seg til området (nærhet til knutepunkter) og i hvilken grad det finnes populære turistattraksjoner i eller rundt verneområdet. Jostedalbreen nasjonalpark hadde den høyeste registrerte utlendingsandelen med 75 prosent utlendinger i løpet av sommeren 2017, mens Lomsdal-Visten nasjonalpark hadde den laveste med 10 prosent. Fem av de 11 verneområdene som inngikk i sammenstillingsrapporten som ble utarbeidet våren 2018 hadde en utlendingsandel på under 20 prosent. Skardsfjella og Hyllingsdalen skiller seg med andre ord ikke ut når én av fem besøkende er utenlandske.

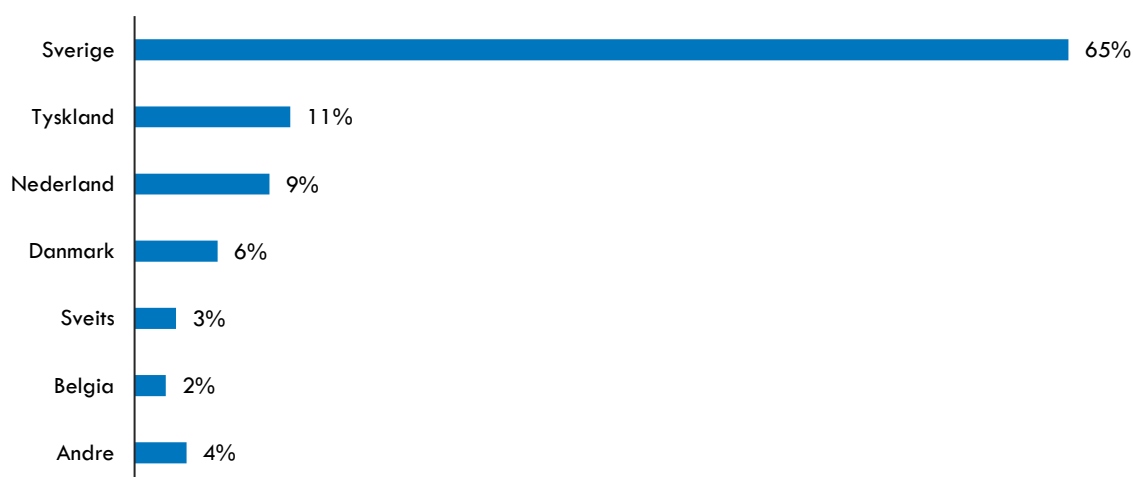
I Figur 5-2 presenteres fordelingen på ulike nasjonaliteter blant de 138 utenlandske besøkende som valgte å fylle ut svarskjema. Det er ikke overraskende flest besøkende fra Sverige (65 %). Landskapsvernområdet grenser som tidligere nevnt til Sverige, og det var også satt opp en svarkasse på svensk side (Sylsjøen). Videre var det også en andel besøkende fra Tyskland (11 %), Nederland (9 %), Danmark (6 %), Sveits (3%) og Belgia (2 %).

Figur 5-1: Kjønnsfordeling (til venstre) og andel nordmenn (til høyre) i Skardsfjella og Hyllingsdalen

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

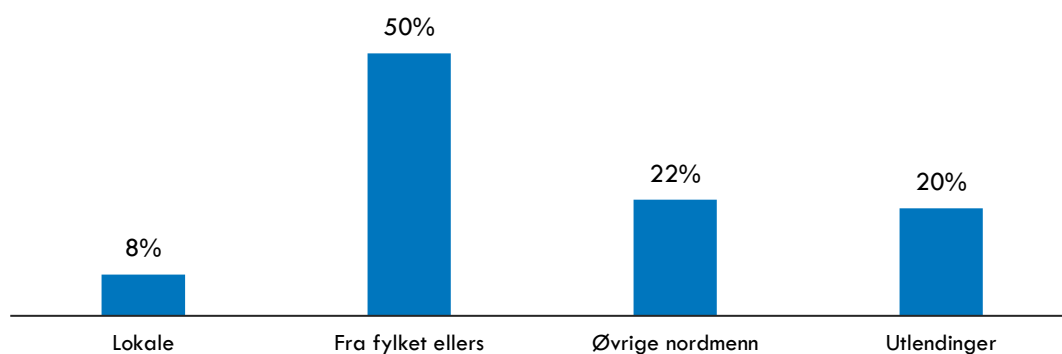
Figur 5-2: De utenlandske respondentene fordelt på nasjonaliteter (N=138), prosentfordeling

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

Fra selvregistreringsundersøkelsen er det kartlagt hvor de besøkende har bostedsadresse (Figur 5-3). Åtte prosent av de besøkende har bostedsadresse i Tydal eller Røros, mens 72 prosent er nordmenn med bostedsadresse andre steder i Norge. Sammenlignet med andre verneområder er andelen som kan defineres som lokalt bosatte relativt lav. Til sammenligning var 26 prosent av respondentene lokale da det ble gjennomført brukerundersøkelse i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og Sylan landskapsvernområde sommeren 2016, som ligger nordvest for Skardsfjella og Hyllingsdalen (Selvaag, Wold, & Vistad, 2017). Imidlertid er mange av de besøkende til Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde personer med bostedsadresse i Trøndelag. I tillegg til personene med bostedsadresse i Tydal eller Røros, er 50 prosent av alle besøkende fra andre kommuner i Trøndelag. Dette tyder på at Skardsfjella og Hyllingsdalen er godt brukt som tur- og friluftslivsområde av innbyggere i Trøndelag.

Figur 5-3: De besøkendes bosted* (N=677), prosentfordeling

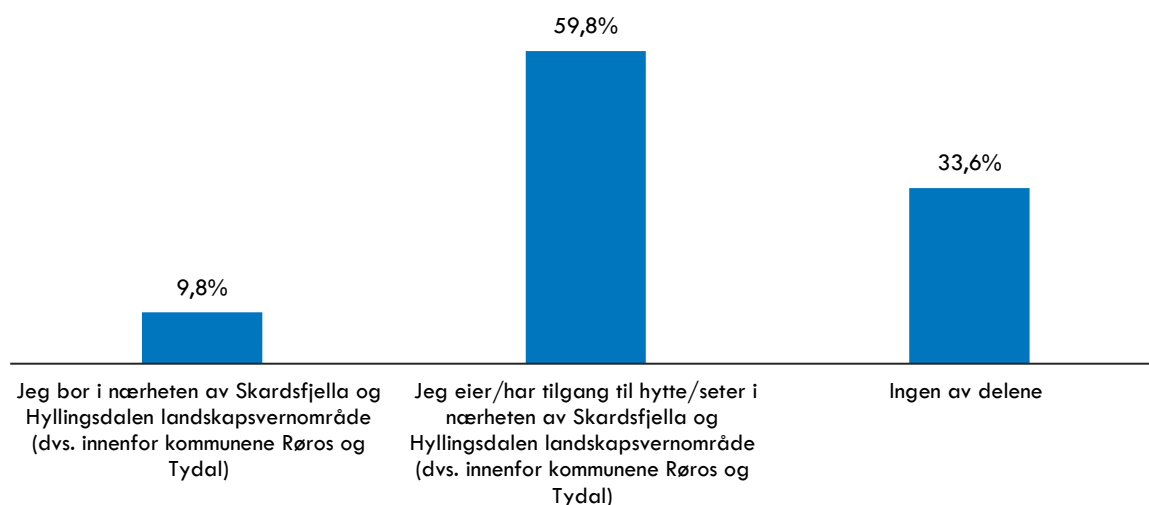
Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen. *Lokale respondenter er definert som personer med bostedsadresse i kommunene Tydal og Røros

I etterundersøkelsen ble respondentene spurt om deres tilknytning til verneområdet. Fra Figur 5-4 leser vi at en høy andel av de besøkende enten eier eller har tilgang til en hytte i nærheten av Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. Dette gjelder for i underkant av 60 prosent av de spurte. Både Røros og Tydal er populære hyttekommuner. Per 2018 er det registrert 3 328 hytter i Røros og 1 520 hytter i Tydal (SSB, 2018). Det innebærer at det er 750 hytter per 1 000 innbyggere i disse to kommunene. Mange av hytteeierne bruker Skardsfjella og Hyllingsdalen som rekreasjonsområde. 3,3 prosent av de spurte i etterundersøkelsen har både bostedsadresse i Tydal eller Røros, og eier/har tilgang til hytte i kommunene. Det er dermed 56,5 prosent av respondentene som har bostedsadresse i en annen kommune og hytte i Røros eller Tydal.

Vi leser at det er en noe høyere andel lokalt bosatte i etterundersøkelsen enn i selvregistreringsundersøkelsen, dvs. 9,8 prosent av respondentene i etterundersøkelsen mot 8 prosent i selvregistreringsundersøkelsen.

33,6 prosent av respondentene i etterundersøkelsen har ingen direkte tilknytning til verneområdet i form av at de verken har tilgang til hytte eller bor i Røros eller Tydal.

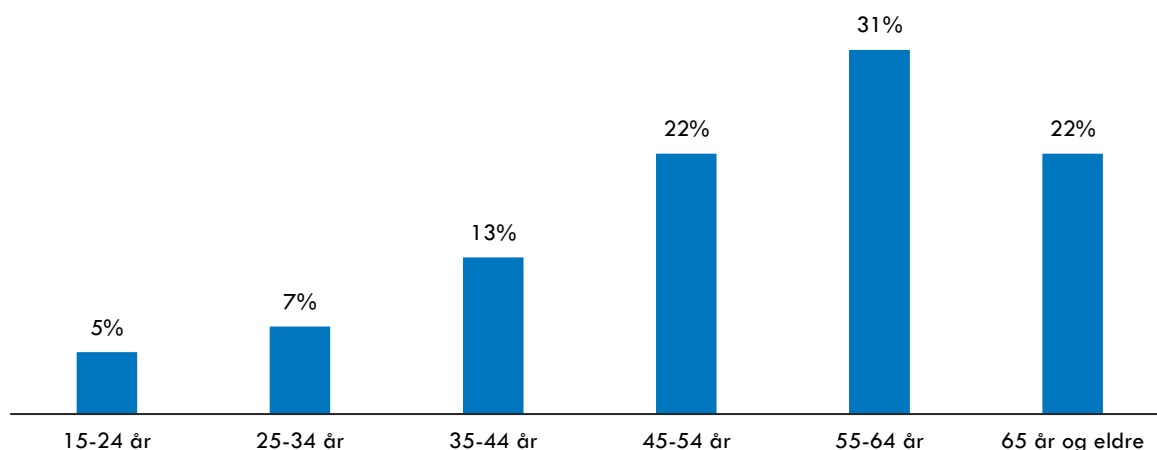
Figur 5-4: De besøkendes tilknytning til området (N=122), prosentfordeling

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde har en besøksgruppe som er nokså voksen. 75 prosent av de besøkende er 45 år eller eldre, mens kun 12 prosent er yngre enn 35 år. Gjennomsnittsalderen er 52,8 år som er høyt når en sammenligner med andre verneområder. Av de 11 verneområdene som det ble gjennomført brukerundersøkelser for i løpet av sommeren 2017 hadde Møysalen nasjonalpark den yngste besøksgruppen (38 år i gjennomsnitt), mens Lierne nasjonalpark hadde den eldste (49 år).

Figur 5-5: De besøkendes aldersfordeling (N=654), prosentfordeling

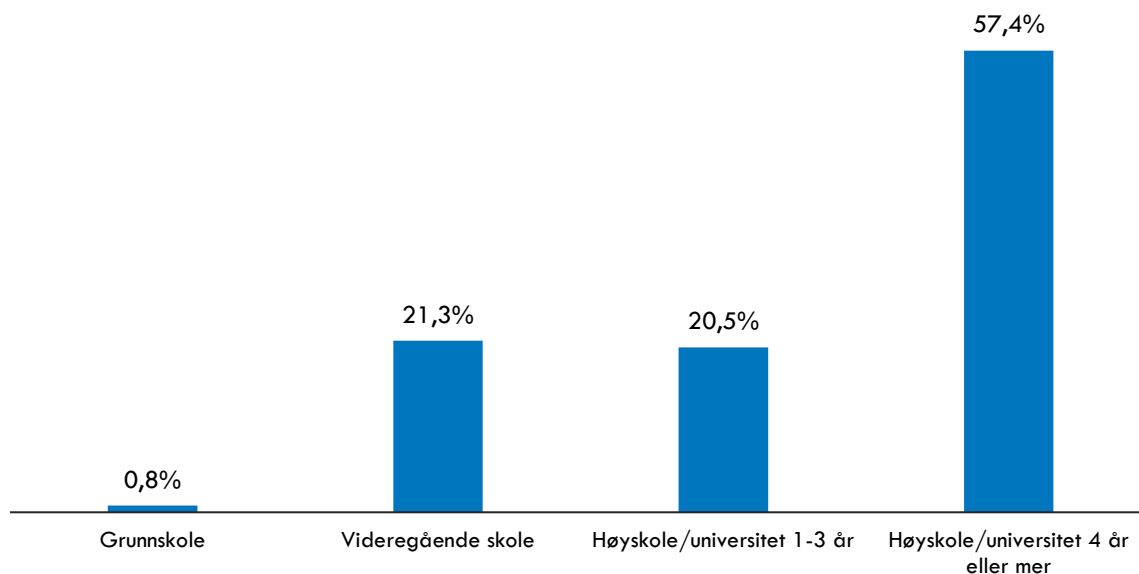

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

Over halvparten av de besøkende har utdanning fra høyskole eller universitet på fire år eller mer. Nærmere 80 prosent har utdanning fra universitet totalt (Figur 5-6). Dette er på lignende nivå som andre nasjonalparker og landskapsvernområder som er undersøkt, herunder blant annet Lyngsalpan landskapsvernområde (Oslo Economics & Sørensen, O. J, 2018a) og Stølsheimen landskapsvernområde (Oslo Economics & Sørensen, O. J, 2018b).

Hvis en sammenligner disse tallene med generelle utdanningstall for befolkningen i Trøndelag, er det tydelig at de besøkende til Skardsfjella og Hyllingsdalen har et høyere utdanningsnivå enn gjennomsnittet. Per 1. oktober 2017 hadde 33,0 prosent av Trøndelags befolkning over 16 år universitets- eller høyskoleutdanning som høyeste utdanning, mens henholdsvis 39,5 prosent og 24,9 prosent hadde videregående skole og grunnskole som høyeste fullførte utdanning (Trøndelag fylkeskommune, 2018).

Figur 5-6: De besøkendes høyeste fullførte utdanning (N=122), prosentfordeling

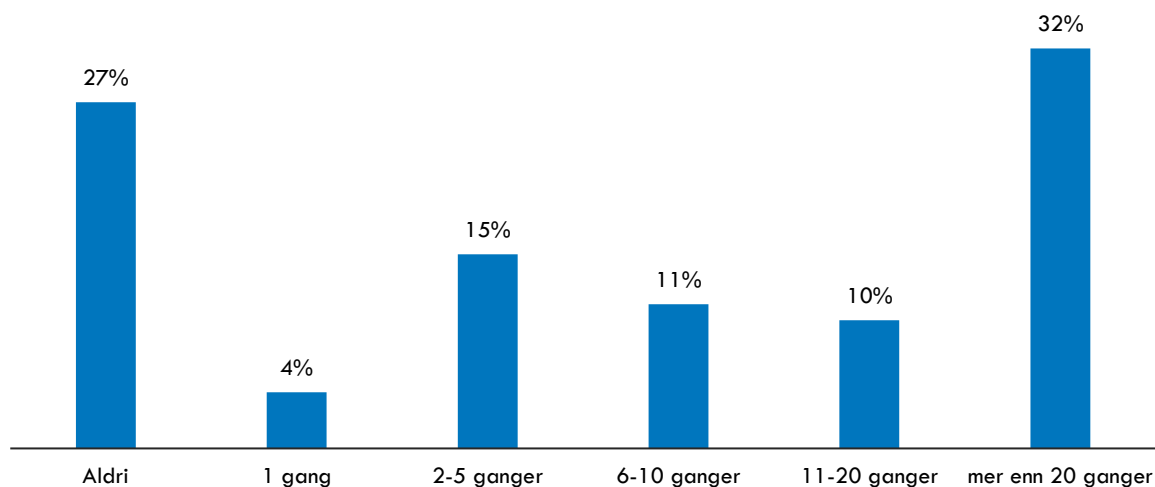

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

5.2 Friluftslivserfaring og friluftslivsinteresse

Flertallet av de besøkende til Skardsfjella og Hyllingsdalen har erfaring med å være på flerdagers fot- og skitur (Figur 5-7). I selvregistreringsundersøkelsen oppgir 73 prosent av de spurte at de tidligere har gjennomført en flerdagers fottur eller skitur. Rundt én tredjedel av respondentene har svært mye turerfaring, herunder at man har gjennomført flere enn 20 flerdagsturer til fots eller på ski. Når en sammenligner med andre verneområder, plasserer Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde seg midt på treet når det kommer til de besøkendes turerfaring. Av de 11 verneområdene som gjennomførte brukerundersøkelse i 2017 var det seks verneområder som hadde en besøksgruppe med mer turerfaring enn Skardsfjella og Hyllingsdalen og fem verneområder hvor de besøkende hadde mindre erfaring med flerdagsturer til fots eller på ski enn de besøkende til Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde (Oslo Economics, 2018).

Figur 5-7: Erfaring med flerdagers fot/skitur. Hvor mange ganger har du vært på en flerdagers fottur eller skitur? (N=634), prosentfordeling

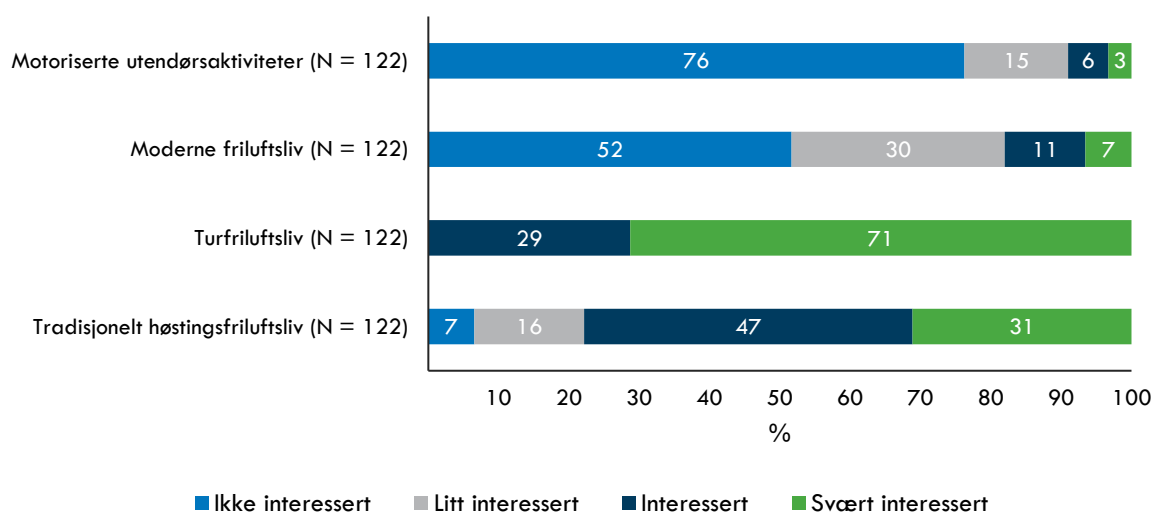
Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

I etterundersøkelsen ble de besøkendes interesse for ulike typer friluftsliv kartlagt. Respondentene kunne svare på deres interesse for fire ulike typer aktiviteter. Disse var definert på følgende måte:

- **Motoriserte utendørsaktiviteter:** eks. båtsport og snøscooterkjøring.
- **Moderne friluftsliv:** aktiviteter som krever spesielle ferdigheter og utstyr eks. terrengsykling, klatring, kiting, elvepadling, hanggliding, randonee.
- **Turfriluftsliv:** turer til fots og/eller på ski.
- **Tradisjonelt høstingsfriluftsliv:** høsting av naturens ressurser for matauk og andre formål, gjennom jakt, fiske, bær- og sopplukking.

Det som kjennetegner de besøkende til Skardsfjella og Hyllingsdalen er at de viser en sterk interesse for turfriluftsliv. Over 70 prosent av respondentene oppgir at de er *svært interessert* i turfriluftsliv. Ettersom mange av svarkassene var plassert ved stikryss og var ment å fange opp innspill fra turgåere, er det ikke overraskende at mange av de besøkende rapporterer at de er interessert i turfriluftsliv. Til tross for dette, må det sies at det er en svært høy andel av de besøkende til Skardsfjella og Hyllingsdalen som liker å gå på turer til fots og/eller på ski. Videre er det 78 prosent av respondentene som oppgir at de er *interessert* eller *svært interessert* i tradisjonelt høstingsfriluftsliv. Dette er på nivå med andre verneområder som vi kjenner, heriblant Børgefjell nasjonalpark (Oslo Economics & Sørensen, 2018c) og Lomsdal-Visten nasjonalpark (Oslo Economics & Sørensen, O. J, 2018d). De besøkende viser mindre interesse for moderne friluftslivsaktiviteter og motoriserte utendørsaktiviteter. 72 prosent av respondentene oppgir at de *ikke er interesserte* i motoriserte utendørsaktiviteter, mens 52 prosent rapporterer at de *ikke har interesse* for moderne friluftsliv. Dette er et kjennetegn som en også ser ved besøkende til enkelte andre verneområder i Norge, men det er variasjon. Det er en tendens til at verneområder som har en ung besøksgruppe også har respondenter som viser en større interesse for moderne friluftsliv og motoriserte utendørsaktiviteter.⁵ I så henseende er det ikke så overraskende at de besøkende til Skardsfjella og Hyllingsdalen viser en større interesse for tradisjonelt friluftsliv.

Figur 5-8: Interesse for ulike typer friluftsliv (N=122), prosentfordeling

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

5.3 Turfølget

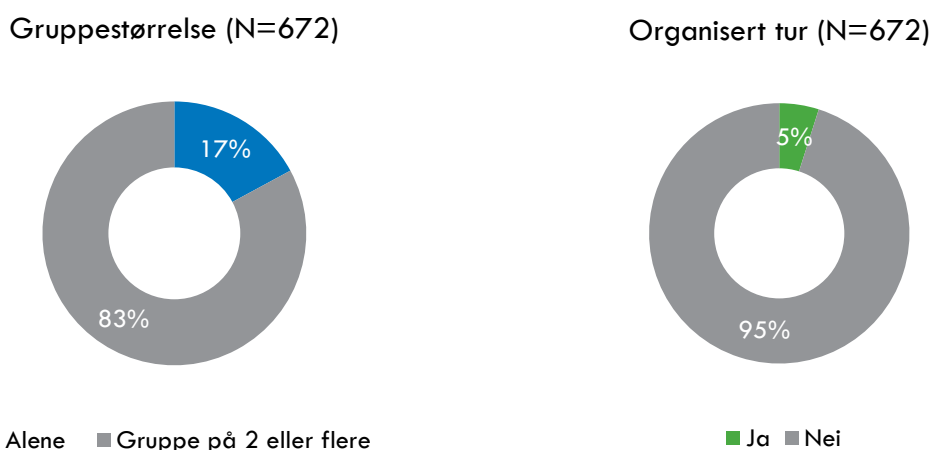
De fleste som går på tur i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde går sammen med andre. 83 prosent av de spurte i selvregistreringsundersøkelsen oppga at de var en del av en gruppe med to eller flere personer da de fylte ut svarskjema (Figur 5-9). Sammenlignet med andre verneområder er det likevel en nokså høy andel av turgåerne i Skardsfjella og Hyllingsdalen som er på tur alene. Til sammenligning var det henholdsvis 11 og 13 prosent av de besøkende til Stølsheimen landskapsvernområde (Oslo Economics & Sørensen, O. J, 2018b) og Lyngsalpan landskapsvernområde (Oslo Economics & Sørensen, O. J, 2018a) som var på tur alene. At

⁵ I Møysalen nasjonalpark var gjennomsnittsalderen til respondentene relativt lav (38 år) og her var det 75 prosent av de besøkende som viste en form for interesse for moderne friluftsliv (Oslo Economics, 2018).

det er en nokså høy andel alenereisende i Skardsfjella og Hyllingsdalen kan ha sammenheng med at mange av turgåerne er hytteeiere som er godt kjent i området og at de fleste er på dagstur.

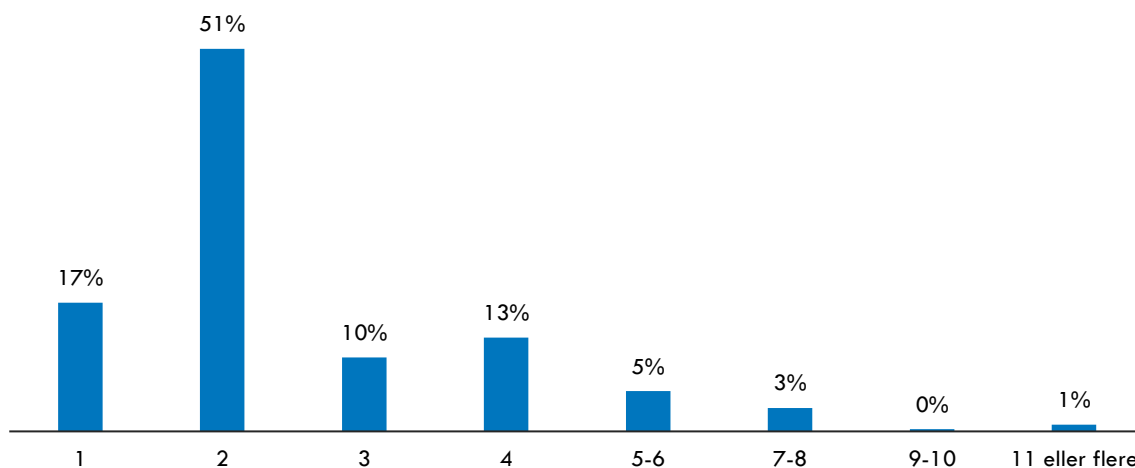
Fra Figur 5-10 leser vi at den vanligste gruppestørrelsen i Skardsfjella og Hyllingsdalen er to personer. 51 prosent av de som fylte ut svarskjema oppga at de var på tur med én annen person (Figur 5-10). Det er sjeldent at det er store grupper som er på tur i Skardsfjella og Hyllingsdalen. Kun 9 prosent av de som fylte ut svarskjema oppga at de var en del av gruppe med fem eller flere personer. Den største gruppa som er registrert var på 20 personer. Det er også en nokså lav andel av de besøkende som er på organisert tur i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. 5 prosent av de spurte i selvregistreringsundersøkelsen oppga at de var en del av en organisert tur da besøkte verneområdet sommeren 2018

Figur 5-9: Andel alenereisende (figur til venstre) og andel som reiste som organisert gruppe (figur til høyre)

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

Figur 5-10: Frekvensfordeling gruppestørrelser (N=672)

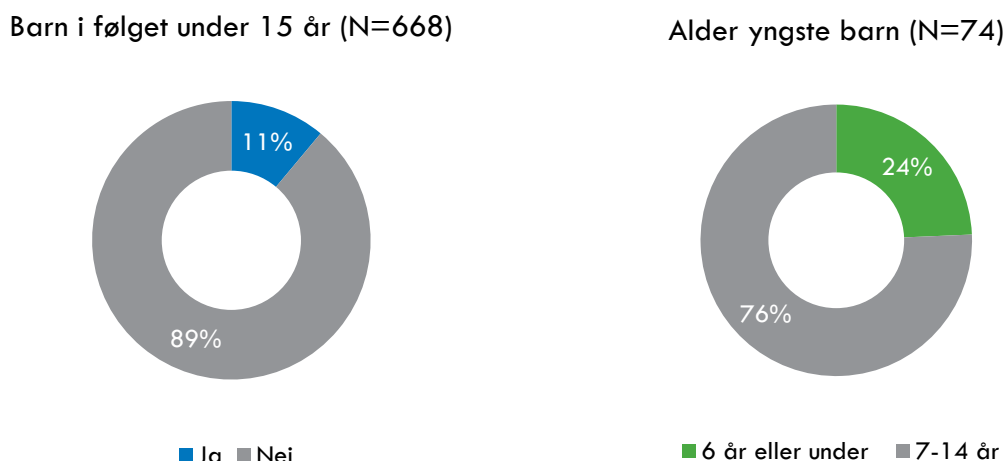

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

Fra Figur 5-11 fremgår det at 11 prosent av de besøkende hadde med seg barn under 15 år i turfølget. Sammenlignet med andre verneområder er barneandelen lav,⁶ noe som antakeligvis har sammenheng med at besøksgruppa i Skardsfjella og Hyllingsdalen har relativt høy alder, slik at det ikke er flest barnefamilier som har besøkt området. Videre er de fleste barna som besøker Skardsfjella og Hyllingsdalen i skolealder. 76 prosent av barna under 15 år var i alderssegmentet fra 7-14 år.

⁶ Blant de 11 verneområdene som det ble gjennomført brukerundersøkelser for i løpet av sommeren 2017 varierte barneandelen fra 8 til 25 prosent (Oslo Economics, 2018)

Figur 5-11: Andel med barn i følget og alder på yngste barn

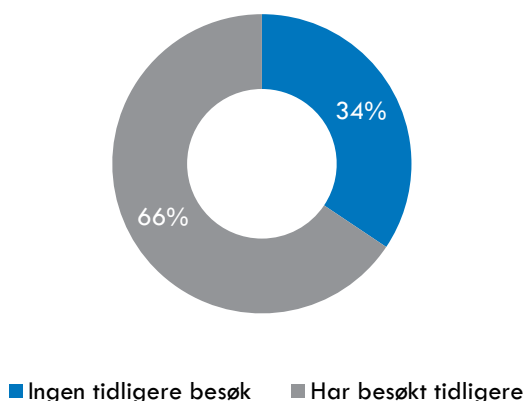

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

5.4 Tidligere besøk og kjennskap til Skardsfjella og Hyllingsdalen

I selvregistreringsskjemaet kunne de besøkende krysse av for hvor mange somre og/eller vintre de har besøkt Skardsfjella og Hyllingsdalen. Basert på disse svarene er det beregnet hvor høy andel av de besøkende som har besøkt Skardsfjella og Hyllingsdalen tidligere. Fra Figur 5-12 leser vi at 66 prosent av de besøkende oppgir at de har vært i Skardsfjella og Hyllingsdalen tidligere, mens 34 prosent er der for første gang.⁷ Andelen førstegangsbesøkende varierer nokså mye mellom ulike norske verneområder. Til sammenligning var det 82 prosent av de besøkende til Møysalen nasjonalpark som ble definert som førstegangsbesøkende sommeren 2017, mens dette gjaldt for kun 21 prosent av de besøkende til Lierne nasjonalpark (Oslo Economics, 2018).⁸ Sammenlignet med andre norske verneområder har Skardsfjella og Hyllingsdalen en besøksgruppe hvor en høy andel av de besøkende har turerfaring fra området.

Figur 5-12: Tidligere besøk til Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde (N=666)

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

I Figur 5-13 presenteres en frekvensfordeling over respondentenes tidligere besøk til Skardsfjella og Hyllingsdalen. Det er flere som oppgir at de har besøkt Skardsfjella og Hyllingsdalen på sommerstid (n=416) enn vinterstid (n=339). En skal være forsiktig med å tolke dette som forholdet mellom antallet som besøker verneområdet på vinters- og sommerstid. Ettersom selvregistreringsundersøkelsen ble gjennomført i

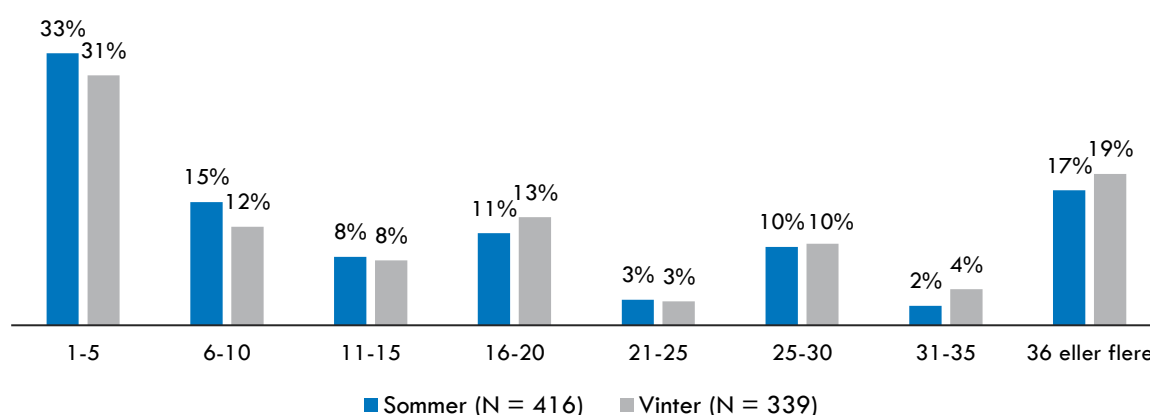
⁷ Førstegangsbesøkende er her definert som personer som oppgir at ikke har besøkt Skardsfjella og Hyllingsdalen tidligere vintre og somre. Imidlertid kan det tenkes at en andel av disse har besøkt verneområdet tidligere i løpet av sommeren 2018. Disse vil imidlertid bli kategorisert som førstegangsbesøkende selv om det ikke er deres første tur til Skardsfjella og Hyllingsdalen. Dette er allikevel konsistent med hvordan førstegangsbesøkende er definert i andre brukerundersøkelser.

⁸ Disse andelene er beregnet med utgangspunkt i svar fra selvregistreringsundersøkelse i verneområdene

sommermånedene, er det grunn til å anta at personer som benytter seg av området på sommeren er overrepresentert i respondentutvalget mens personer som benytter seg av området vinterstid er underrepresentert. Siden såpass mange av de som har besøkt Skardsfjella og Hyllingsdalen tidligere både har vært der sommer og vinter er det likevel grunn til å tro at det er en betydelig del helårsbesøkende til området. Dette er også naturlig da mange av respondentene oppgir at de har hytte i området.

De fleste som har besøkt Skardsfjella og Hyllingsdalen sommeren 2018 har vært i området 1-5 somre og/eller 1-5 vintre tidligere. Det er en relativt høy andel som har besøkt området svært mange vintre og/eller somre tidligere. 19 prosent av respondentene som har besøkt området på vinterstid oppgir at de har besøkt området flere enn 35 vintre tidligere. Tilsvarende er det 17 prosent av de spurte som har besøkt området flere enn 35 somre tidligere. Dette vitner om en nokså voksen besøksgruppe der mange av respondentene har tilgang til en hytte i området som de besøker sesong etter sesong (jf. Figur 5-4). 47 prosent av alle besøkende som har svart på selvregistreringsundersøkelsen har vært i Skardsfjella og Hyllingsdalen både sommer og vinter tidligere.

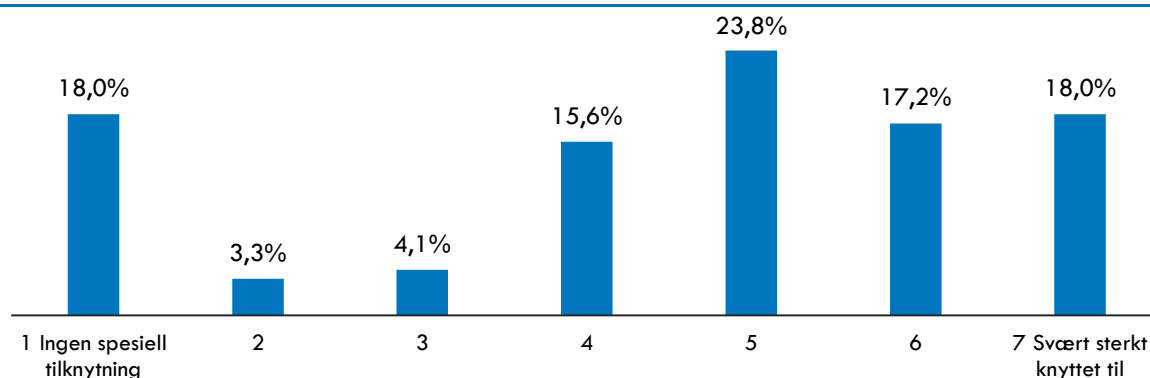
Figur 5-13: Tidligere besøk*. Hvor mange somre og vintre har du besøkt Skardsfjella og Hyllingsdalen tidligere?

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen. *De som har svart at de har besøkt området sommerstid har blitt spurt hvor mange somre de har besøkt området (blå søyler). Tilsvarende er de som har svart at de har besøkt området på vinterstid spurt om hvor mange vintre de har besøkt området (grå søyler)

I etterundersøkelsen ble respondentene spurt om deres opplevde tilknytning til Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. Svarskalaen gikk fra 1 (ingen spesiell tilknytning) til 7 (svært sterkt knyttet til). I gjennomsnitt gir respondentene en score på 4,5, som må sies å være høyt. Skardsfjella og Hyllingsdalen ble vernet som landskapsvernområde så sent som i 2009. Dette alene kan tale for at de besøkende skal oppleve en svakere tilknytning til dette landskapsvernområdet sammenlignet med brukere av eldre verneområder hvor det aktuelle naturområdet er elastelig knyttet til vernestatusen. På den andre siden har Skardsfjella og Hyllingsdalen mange brukere som har hytte i eller i nærheten av verneområdet. Dette taler for at mange av de spurte skal ha en sterk tilknytning til Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde.

Figur 5-14: Tilknytning til Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde (N=122), prosentfordeling

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

5.5 Brukernes motiv for å besøke Skardsfjella og Hyllingsdalen

I etterundersøkelsen ble det kartlagt hvilke motiv de besøkende hadde for å besøke Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde sommeren 2018 (Figur 5-15). Av figuren under leser vi at svært mange av de besøkende tiltrekkes av den *spesielle naturen* som finnes i verneområdet (5,6). Videre mener de besøkende at det er positivt at *terrenget er lett å ferdes i* (4,9) og at *en treffer få andre i området* (4,5). Å kunne se på/fotografere dyr/fugler (3,5), gode fiskemuligheter (3,5) og at området har *gode padlemuligheter* (2,2) oppgis å være av minst betydning for at personer besøker Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde.

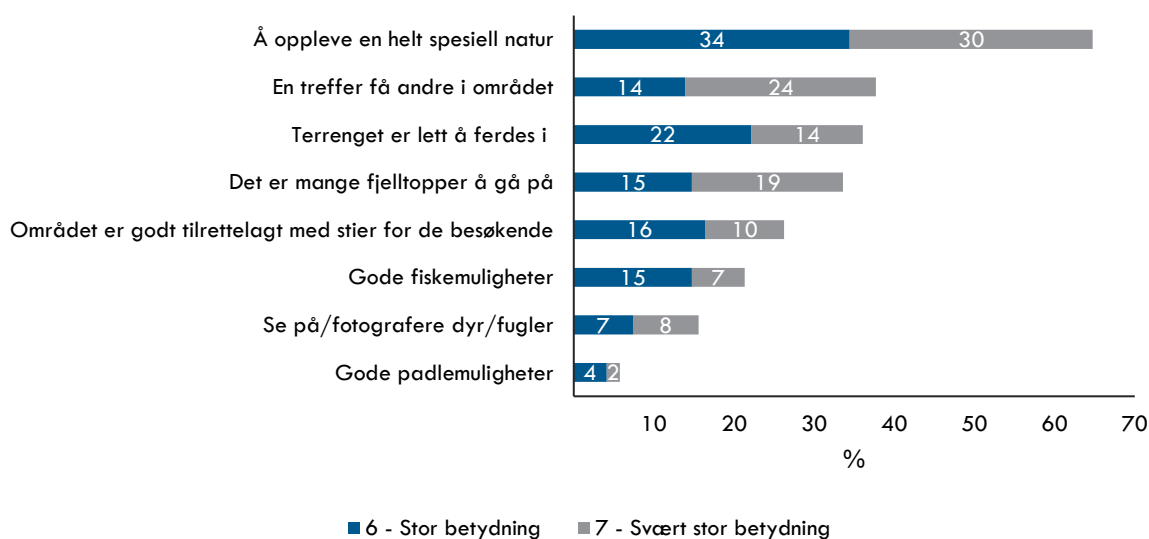
Figur 5-15: Hvor viktig var de følgende årsakene for at du besøkte Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde i 2018? (N=122), Skala: [1=ingen betydning, 7=svært stor betydning], gjennomsnitt

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

Selv om det er forskjell mellom de ulike årsakene for besøket i hvor høy gjennomsnittsverdi de ble gitt av respondentene i etterundersøkelsen, er det for alle årsakene enkelte respondenter som har oppgitt at de har vært av svært stor betydning. Denne andelen er imidlertid størst for de samme årsakene som fikk høyest gjennomsnittsverdi i Figur 5-15; *Å oppleve en helt spesiell natur*, *En treffer få andre i området* og *Terrenget er lett å ferdes i*. Det er færrest som har oppgitt at *Gode padlemuligheter* har stor eller svært stor betydning, noe som tyder på at dette er en aktivitet som appellerer til et smalt segment blant de besøkende (Figur 5-16). Fiske har en noe større andel som har svart at det var viktig eller svært viktig enn gjennomsnittsverdien skulle tilsi, noe som tyder på at fiske enten er viktig eller ganske uviktig for de enkelte besøkende.

Figur 5-16: Prosentandel av respondentene som har svart at ulike motiver har stor/svært stor betydning for besøket (N=122)

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

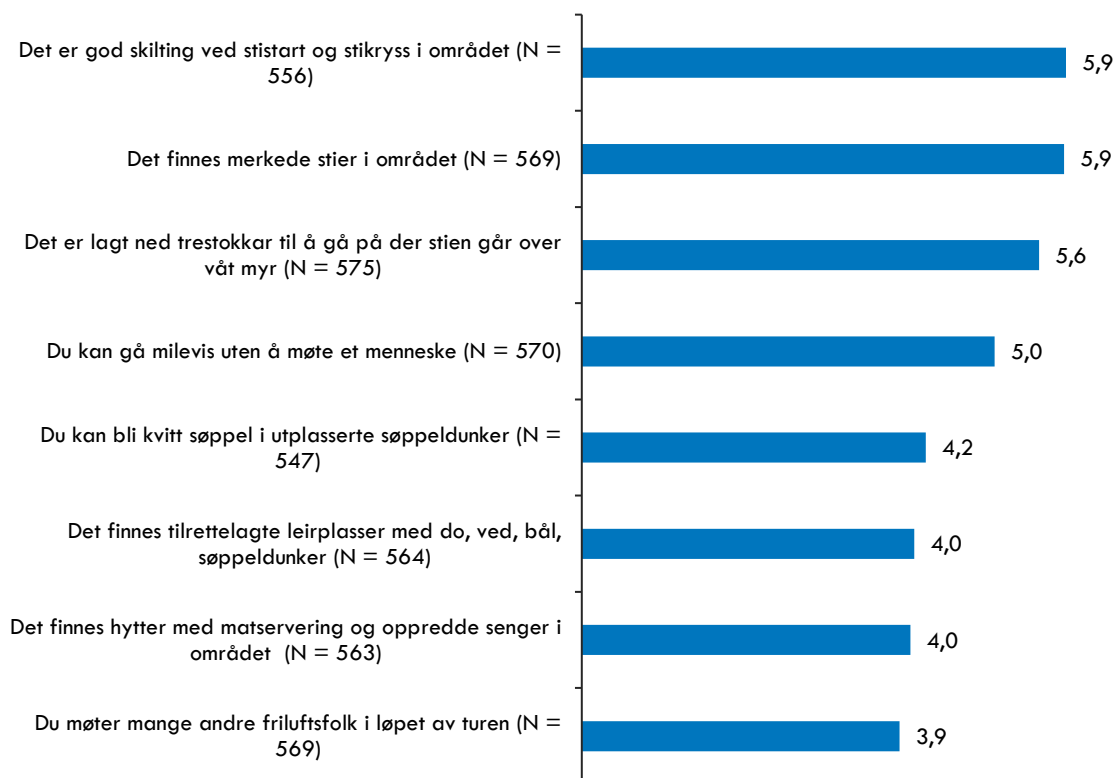
5.6 Idealområde og purisme

I selvregistreringsundersøkelsen ble de besøkende spurt om hva som kjennetegner deres idealområde gitt at de skal gjennomføre en flertimers tur i et skogs-/fjellterreng om sommeren (Figur 5-17). De åtte spørsmålene som brukes til å definere brukernes idealområde er ikke knyttet spesifikt til Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde, derimot er de besøkende bedt om å se for seg et «idealområde», og beskrive hva som kjennetegner det. Respondentene skal vurdere hvorvidt åtte påstander kjennetegner deres idealområde, fra «ikke i det hele tatt» (verdi lik 1) til «i svært stor grad» (verdi lik 7):

- Det finnes tilrettelagte leirplasser med do, ved, bål, søppeldunker
- Du kan bli kvitt søppel i utplasserte søppeldunker
- Det finnes merkede stier i området
- Det er god skilting ved stistart og stikryss i området
- Det er lagt ned trestokker til å gå på der stien går over våt myr
- Det finnes hytter med matservering og oppredde senger i området
- Du møter mange andre friluftsfolk i løpet av turen
- Du kan gå milevis uten å møte et menneske

De besøkende til Skardsfjella og Hyllingsdalen er relativt samstemte om at et ideelt naturområde kjennetegnes av god skilting ved stistart og stikryss (5,9) og at det finnes merkede stier i området (5,9). Videre synes de det er positivt at det er lagt ned trestokker til å gå på der stien går over våt myr (5,6). De besøkende har et mer nøytralt forhold til om det skal finnes tilrettelagte leirplasser (4,0) og hytter med matservering og oppredde senger i området (4,0) i deres idealområde. Det eneste forholdet som får en score under 4 er påstanden du møter mange andre friluftsfolk i løpet av turen (3,9).

Figur 5-17: Brukernes idealområde, gjennomsnittscore⁹, [1 representerer at dette forholdet er «svært negativt», 4 betyr «nøytralt» og 7 betyr at det er «svært positivt» at idealområdet inneholder dette forholdet]

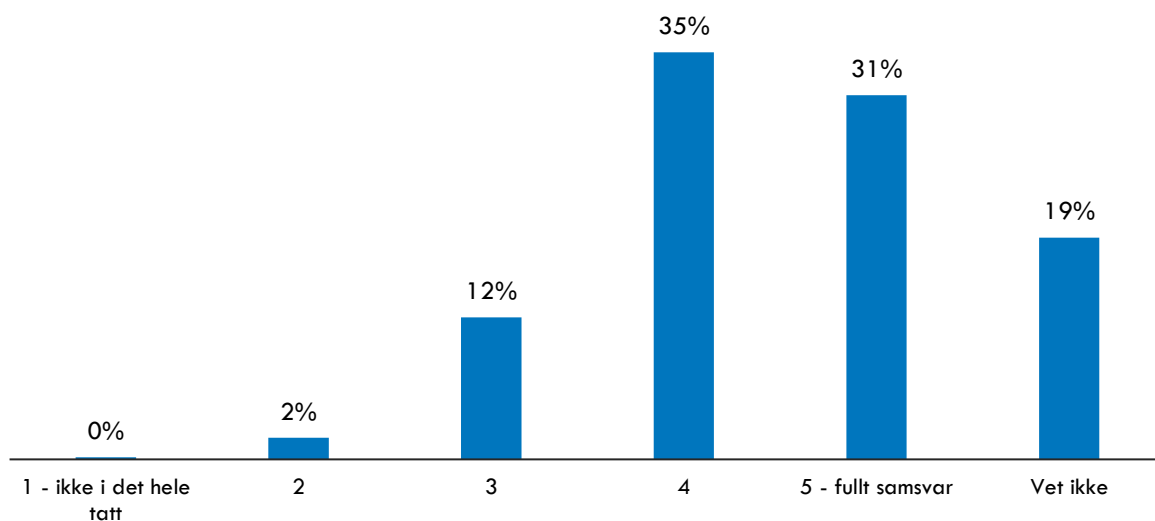

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

⁹ Spørsmålet var stilt slik: «Tenk deg at du skal gjennomføre en flertimers tur i skogs-/fjellterreng om sommeren. Tenk deg at området er slik DU helst vil ha det – som om det var ditt «idealområde» for en slik tur. Ville det vært positivt eller negativt for deg at....»

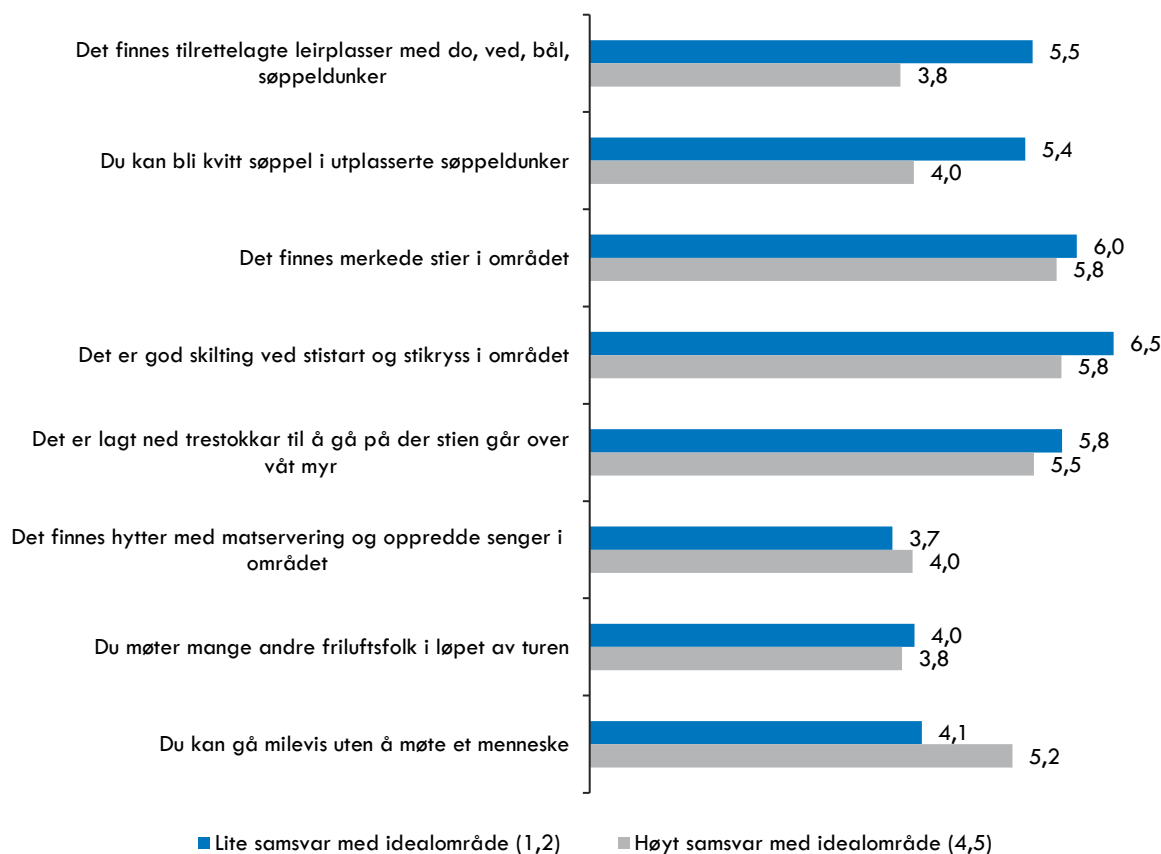
Videre er respondentene spurt om å vurdere om Skardsfjella og Hyllingsdalen samsvarer i stor eller liten grad med idealområdet deres. Resultatene fra dette spørsmålet er vist i Figur 5-18. Der kommer det fram at en betydelig andel mener Skardsfjella og Hyllingsdalen samsvarer godt med idealområdet, ved å enten svare 4 eller 5. Til sammen er det 66 prosent av respondentene som har gjort dette.

Figur 5-18: Samsvar med idealområde, på en skala fra 1 til 5 [1=ikke i det hele tatt, 5=fullt samsvar] (N=538)

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

Figur 5-19: Kjennetegn ved idealområde, fordelt etter hvor godt respondentene mener Skardsfjella og Hyllingsdalen samsvarer med idealområdet.

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

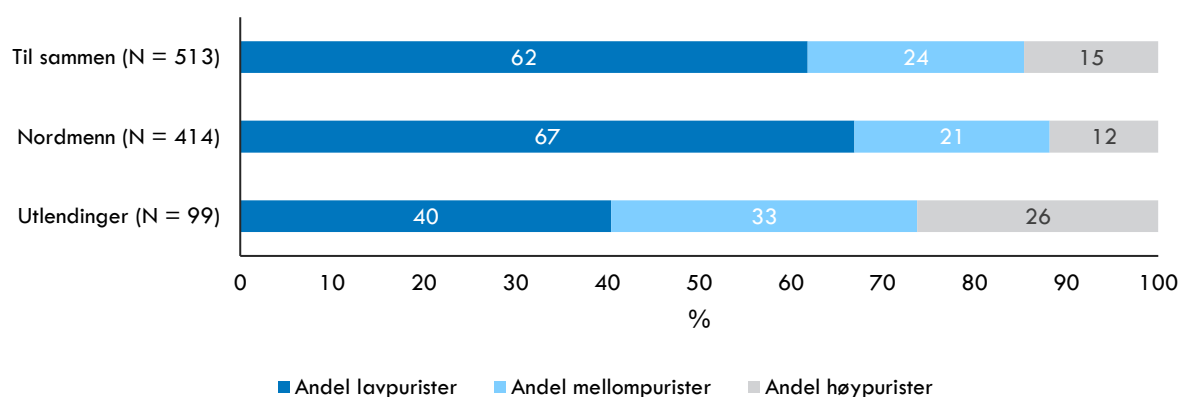
Selv om det er få som har svart at Skardsfjella og Hyllingsdalen i liten grad samsvarer med idealområdet deres, kan vi få et inntrykk av hva disse respondentene savner ved å sammenlikne svarene deres med svarene fra respondentene som mener at området i stor grad samsvarer med idealområdet deres (Figur 5-19). Her fremgår det at de som mener Skardsfjella og Hyllingsdalen ikke samsvarer med idealområdet synes at idealområdet helst skal ha tilrettelagte leirplasser, mulighet for å bli kvitt søppel i utplasserte søppeldunker, og er noe mer opptatt av skilting, merkede stier og trestokker over våt myr enn de som mener Skardsfjella og Hyllingsdalen samsvarer med idealområdet deres i større grad. På den annen side er de noe mindre opptatt av at det finnes hytter med matservering og oppredde senger i området, og at man kan gå milevis uten å møte et menneske.

Fra de åtte forholdene som brukes til å kartlegge brukernes idealområde (Figur 5-17) er det mulig å beregne respondentenes purismegrad. Dette sier noe om brukernes preferanser for tilretteleggingstiltak og hvorvidt en ønsker å møte på andre mennesker når en er på tur. Lavpurister er de som ønsker mye tilrettelegging og synes det er hyggelig å møte andre mennesker på tur. Høypurister setter pris på lite tilrettelegging og muligheter til å ferdes uforstyrret fra andre mennesker. Måten vi har beregnet andel lav-, mellom- og høypurister følger metoden som er beskrevet av Vistad og Vorkinn (2012). Hver respondent har fått en gjennomsnittsscore basert på hva de har svart på de åtte ovennevnte forholdene. Score-verdien ligger mellom 1 og 7 der lavpurister er de som oppnår en score mellom [1-3,5], mellompurister en score mellom [3,51-4,49] og høypurister en score på [4,5-7]. Det må påpekes at svarskaalen som er vist i Figur 5-17 er snudd for syv av spørsmålene (bortsett fra svarkategorien *du kan gå milevis uten å møte et menneske*) når vi beregner purismegrad.¹⁰

Vi har beregnet purismegrad for 513 respondenter. Av disse er det 62 prosent som kan defineres som lavpurister, 24 prosent som mellompurister og 15 prosent høypurister (Figur 5-20). Å foreta en purismekategorisering av de besøkende kan være nyttig for verneområdeforvaltere når det skal gjøres vurderinger rundt det optimale nivået av tilretteleggingstiltak. Hvis det er slik at en høy andel av de besøkende er høypurister, vil det fra et brukerperspektiv være uønsket at forvaltningsmyndigheten igangsetter tilretteleggingstiltak for å øke fremkommeligheten i området. Når en imidlertid sammenligner med andre verneområder, er fordelingen mellom lav-, mellom- og høypurister i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde nokså normal. I de elleve brukerundersøkelsene som ble gjennomført sommeren 2017 varierte andelen høypurister i verneområdene mellom seks (Stølsheimen landskapsvernområde) og 31 prosent (Børgefjell nasjonalpark). Skardsfjella og Hyllingsdalen legger seg således nokså midt i dette feltet med en besøksgruppe hvor 15 prosent er høypurister.

Det er en høyere andel mellom- og høypurister blant utlendinger enn blant nordmenn i Skardsfjella og Hyllingsdalen (Figur 5-20). Utlendinger og nordmenn skiller seg fra hverandre i vårt utvalg når det gjelder hvor viktig det er for dem å kunne gå milevis uten å møte et menneske (5,5 mot 5,0) og i motsatt retning når det gjelder å møte andre friluftsfolk i løpet av turen (2,9 mot 3,9). Utenlandske turister setter mer pris på å kunne ferdes uforstyrret fra andre besøkende. Dette er en tendens som vi observerer fra brukerundersøkelser i andre verneområder også. Det kan tenkes at mange utlendinger reiser til Norge nettopp for å oppleve inngrepsfri og urørt natur, samt å kunne ferdes uten forstyrrelser fra andre mennesker.

Figur 5-20: Purismegrad (N=513), prosentfordeling

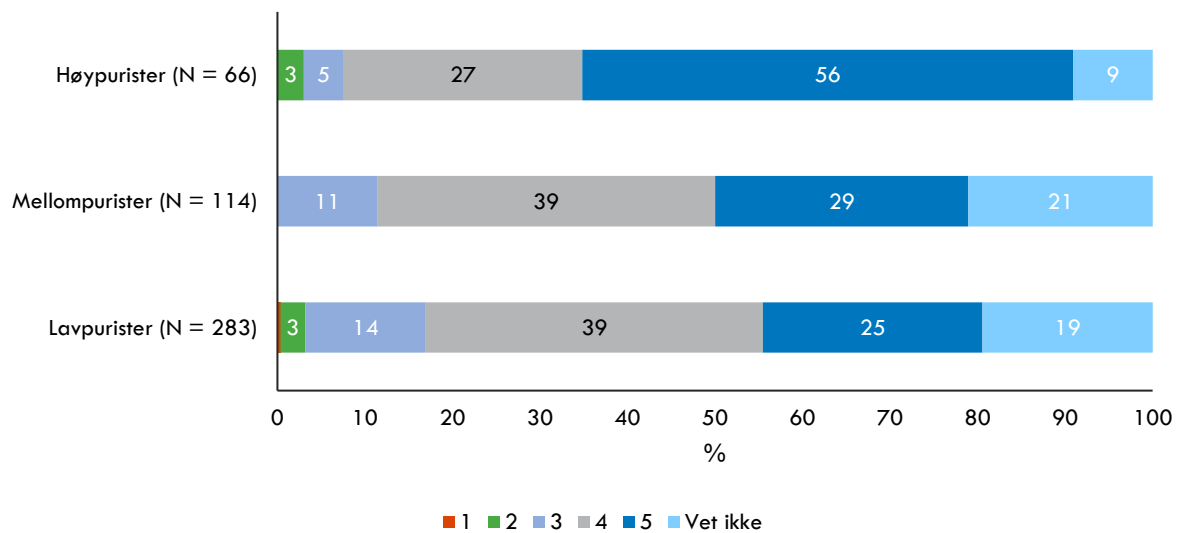

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

¹⁰ En person som svarer «7» (svært positivt) på hvordan det oppleves at man møter mange andre friluftsfolk i løpet av turen, blir omregnet til en score lik «1» når vi beregner purismegrad.

Vi har videre gjort analyser på om det er lav-, mellom- eller høypurister som mener at Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde samsvarer med deres idealområde. Fra Figur 5-21 ser vi at det er høypuristene som i størst grad mener at Skardsfjella og Hyllingsdalen LVO samsvarer med deres idealområde. Hele 56 prosent av høypuristene mener at Skardsfjella og Hyllingsdalen *samsvarer fullstendig* med deres idealområde. Til sammenligning er det henholdsvis 29 og 25 prosent av mellom- og lavpuristene som mener det samme. Totalt sett mener de fleste besøkende at Skardsfjella og Hyllingsdalen samsvarer godt med deres idealområde, men besøkende som foretrekker liten grad av tilrettelegging (høypuristene) er mest tydelig på at Skardsfjella og Hyllingsdalen er et ideelt område for turfriluftsliv.

Figur 5-21: Samsvar med idealområde, [1=samsvarer ikke i det hele tatt, 5=fullt samsvar]

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

6. Bruken av området

6.1 Romlig bruk

Både kasseundersøkelsen og etterundersøkelsen gir informasjon om hvordan de besøkende fordeler seg på ulike innfallsporter. Statistikken med antall besøkende per innfallsport fra kasseundersøkelsen er ikke direkte sammenlignbar med besøksstatistikken fra etterundersøkelsen. I kasseundersøkelsen er det kun ett besøk som er registrert per besøkende, nemlig besøket da de fylte ut spørreskjemaet, mens i etterundersøkelsen kunne man velge flere alternativer dersom man hadde vært på tur til flere steder samme år. Fra kasseundersøkelsen er det enkelte skjemaer som ikke kan spores til en bestemt kasse. Det gjelder 23 skjemaer som er samlet inn fra kassene Torsvollen, Jervbekkhåmmåren og Gruvsjøfjellet på slutten av sesongen. Disse skjemaene er ikke inkludert i oversikten i Tabell 6-1. Dette medfører at de tre nevnte innfallsporene er noe underrepresentert i oversikten som vises i Tabell 6-1. Resultatene fra etterundersøkelsen er vist i Figur 6-2. I etterundersøkelsen er det lagt til to nye innfallsporter som svaralternativ, i tillegg til de åtte innfallsporene som det var plassert ut svarkasser ved: Vækterstua Hotell ved Stuggusjøen og Vauldalen Fjellhotell helt sør i landskapsvernområdet. Disse stedenes plassering er vist i kartet i Figur 6-1, som ble vist for respondentene sammen med spørsmålet i etterundersøkelsen.

Tabell 6-1: Registrerte svars skjemaer fra brukerundersøkelsen i Skardsfjella og Hyllingsdalen

Svarkasselokalitet	Antall gyldige svar (N)	Prosentvis fordeling
1. Sylsjøen	61	9 %
2. Væktrarhaugan	191	28 %
3. Møsjødalen	109	16 %
4. Håvollen	60	9 %
5. Storelvvollen	12	2 %
6. Torsvollen	83	12 %
7. Jervbekkhåmmåren	76	11 %
8. Gruvsjøfjellet	65	10 %
Totalt	657	97 %*

Kilde: Selvregistreringsundersøkelse *23 svars skjemaer fra tre ulike innfallsporter ble blandet sammen, slik at vi ikke har inkludert dem i oversikten over andel skjemaer fra hver innfallsport. Disse skjemaene er imidlertid inkludert når vi har gjort analyser for hele området sett under ett.

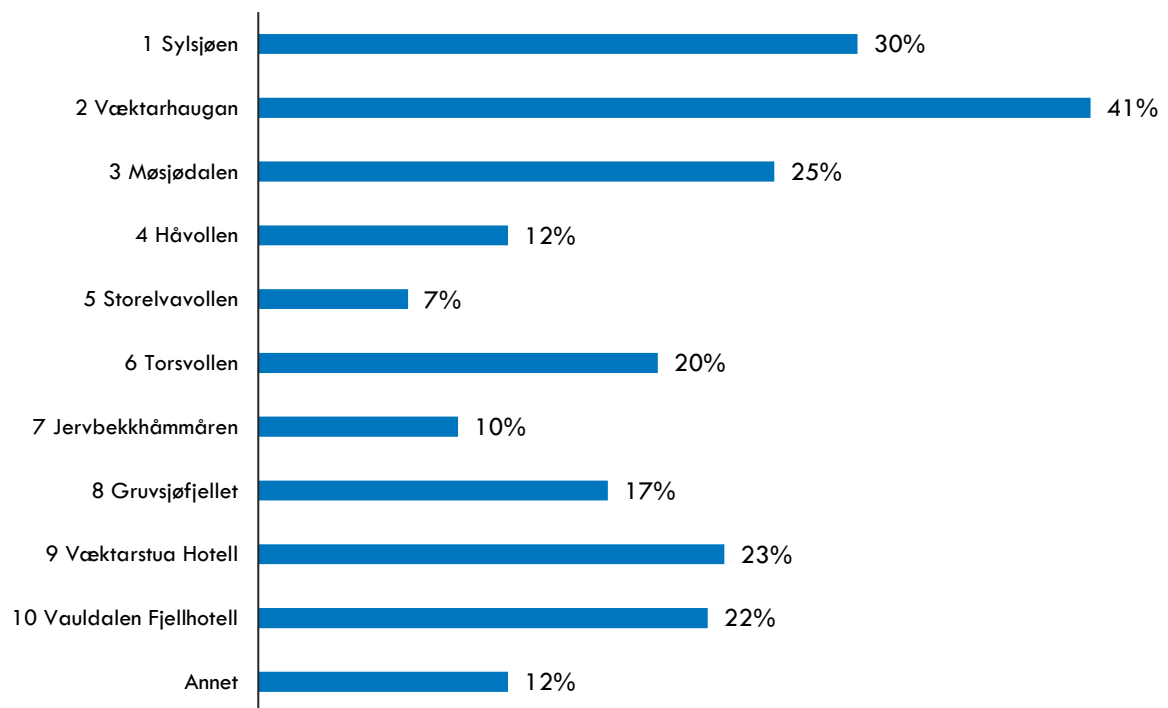
Væktrarhaugan er den innfallsporten som både har flest utfylte skjemaer fra selvregistreringsundersøkelsen (30 %) og den innfallsporten som flest respondenter oppgir at de har benyttet i etterundersøkelsen (41 %). At det er positiv korrelasjon mellom benyttede innfallsporter i selvregistreringsundersøkelsen og etterundersøkelsen er noe en kan forvente ettersom respondenter i etterundersøkelsen er rekruttert fra kasseundersøkelsen. Generelt er innfallsporene som ligger nordvest i området godt besøkt. Dette gjelder spesielt Væktrarhaugan og Møsjødalen som til sammen sto for 47 prosent av de utfylte skjemaene i selvregistreringsundersøkelsen. Det er også verdt å merke seg at en høy andel av respondentene i etterundersøkelsen oppgir at de har tatt seg inn i verneområdet fra svensk side, i nærheten av Sylsjøen. Denne innfallsporten sto for 7 prosent av de utfylte skjemaene i selvregistreringsundersøkelsen, mens nærmere 30 prosent av respondentene i etterundersøkelsen oppga at de hadde benyttet Sylsjøen som innfallsport i 2018. Når en sammenligner informasjon om bruk av innfallsporter i Tabell 6-1 og Figur 6-2, er det tydelig at det er mange brukere av Skardsfjella og Hyllingsdalen som har benyttet flere innfallsporter i løpet av 2018. Tilnærmet alle innfallsporter i etterundersøkelsen oppnår en høyere andel enn i selvregistreringsundersøkelsen, da det var mulig å krysse av for flere alternativer i etterundersøkelsen. Dette vitner om en besøksgruppe hvor en høy andel av de besøkende har besøkt området mange ganger i løpet av 2018, og at disse trofaste brukerne bytter på hvilke deler av verneområdet som de besøker.

Figur 6-1: Kart over innfallsporter inkludert i etterundersøkelsen. Blå punkter er inkludert i begge undersøkelsene. Røde punkter er kun inkludert i etterundersøkelsen

Kilde: Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen

Figur 6-2: Benyttede innfallsporter til Skardsfjella og Hyllingsdalen LVO i 2018 (N=122), flere svar mulig

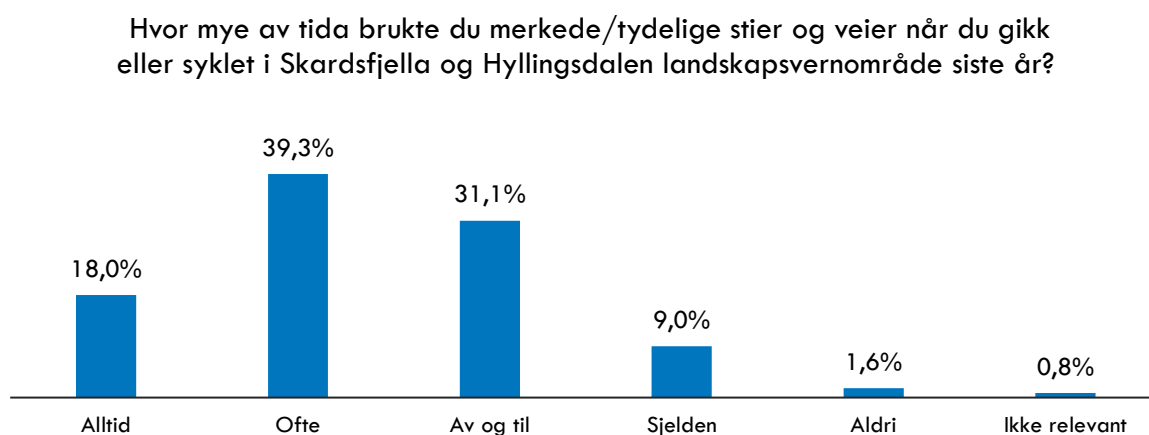

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

6.2 Bruk av sti og terreng

I etterundersøkelsen ble respondentene spurt om hvor mye av tiden de gikk eller syklet på tydelige stier og vei da de var på tur i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde siste år (Figur 6-3). De aller fleste som er på tur i landskapsvernområdet oppgir at de bruker mest av tiden sin på tydelige stier eller vei. 57,3 prosent av respondentene oppgir at de *alltid* eller *ofte* bruker tydelige stier eller vei når de ferdes i Skardsfjella og Hyllingsdalen LVO. Det er kun to respondenter som oppgir at de aldri benytter sti eller vei når de ferdes i Skardsfjella og Hyllingsdalen.

Figur 6-3: Bruk av tydelige stier i Skardsfjella og Hyllingsdalen LVO (N=122)

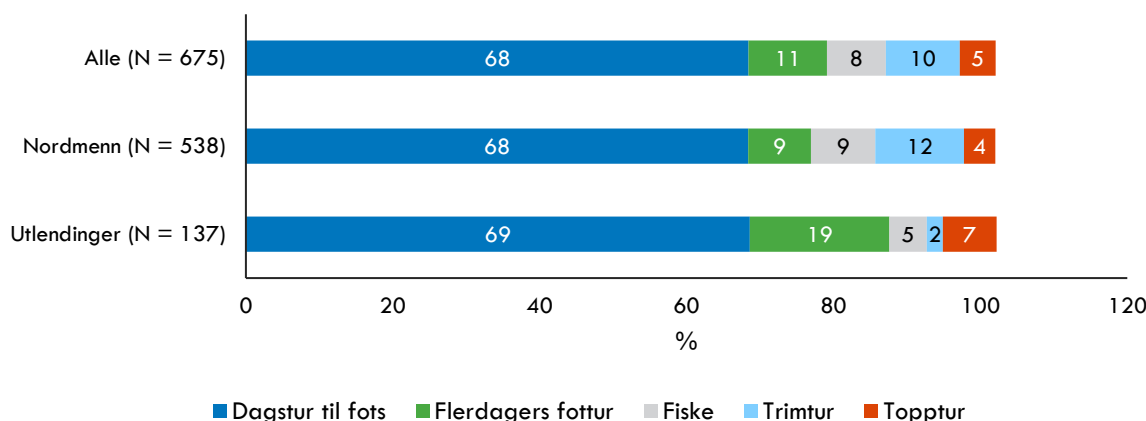

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

6.3 Type bruk

De besøkende kan ha ulike formål med besøket/besøkene sine til Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområdene. For å kartlegge hvorfor de besøkende tar seg inn i landskapsvernområdet ble det i selvregistreringsundersøkelsen spurt om hva som var formålet med turen de gjennomførte da de svarte på undersøkelsen (Figur 6-4). De fleste oppgir at de hadde til formål å gå en dagstur til fots (68 %). I overkant av hver tiende besøkende skulle gjennomføre en flerdays fottur da de svarte på undersøkelsen. Det er interessant å merke seg at det er en høyere andel utlendinger (19 %) enn nordmenn (9 %) som hadde til hensikt å gjennomføre en flerdaysstur til fots da de svarte på undersøkelsen. 8 prosent av respondentene oppga fiske som formål for å besøke Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. Det er også nokså mange av de norske besøkende som benytter landskapsvernområdet som trimområde (12 %). Topptur er det svaralternativet som færrest har krysset av for. Kun om lag 5 prosent av respondentene oppga topptur som et formål med besøket.

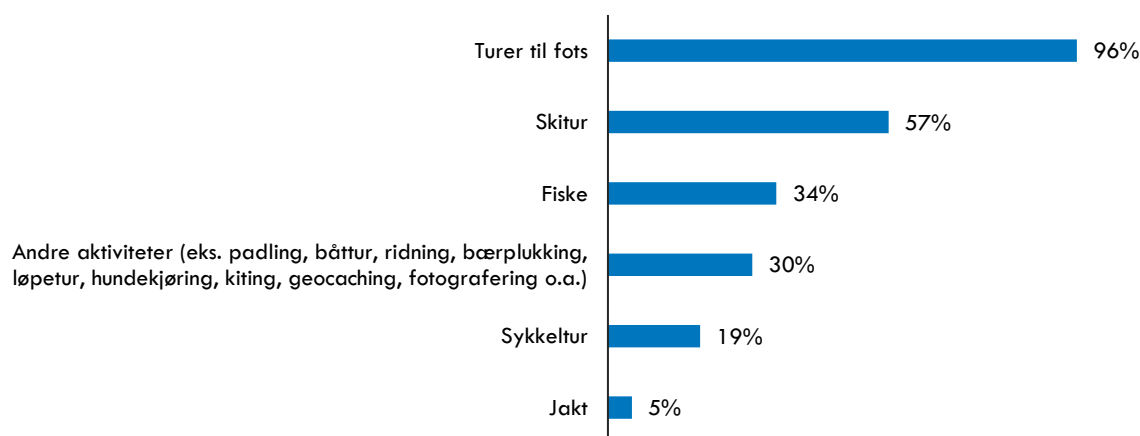
Figur 6-4: Formål med besøket (N=675), flere valg mulig

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

I etterundersøkelsen ble respondentene spurt om hvilke friluftslivsaktiviteter de utøvde i Skardsfjella og Hyllingsdalen det siste året (Figur 6-5). Som det fremgår av figuren under har nesten alle respondentene gjennomført turer til fots i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde (96 %). Videre er det 57 prosent av respondentene som oppgir at de har vært på skitur i landskapsvernområdet. Dette forteller oss at Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde er et populært område for å gjennomføre skiturer, samt at mange av de som besøker verneområdet på sommeren også besøker verneområdet på vinterstid. De fleste som er på skitur i Skardsfjella og Hyllingsdalen bruker langrennsski (61,4 %) eller fjellski (65,7 %).¹¹ Kun fire prosent av respondentene som oppga at de var på skitur i Skardsfjella og Hyllingsdalen sa at de hadde benyttet toppturustyr (randonee, telemark e.l.). Rundt hver tredje respondent i etterundersøkelsen oppga at de hadde fisket i verneområdet i løpet av det siste året. Dette er en nokså høy andel sammenlignet med andre verneområder. Videre er det en relativt høy andel av de besøkende som oppgir at de har vært på sykkeltur i landskapsvernområdet (19 %). Imidlertid virker det meste av syklingen å foregå på veier. I etterundersøkelsen er det kun 4 respondenter som oppgir at de har syklet utenom vei i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. I Skardsfjella og Hyllingsdalen er sykling bare tillatt på utvalgte veier eller traseer (Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen, 2017).

Figur 6-5: Friluftslivsaktiviteter i Skardsfjella og Hyllingsdalen (N=122), flere svar er mulig

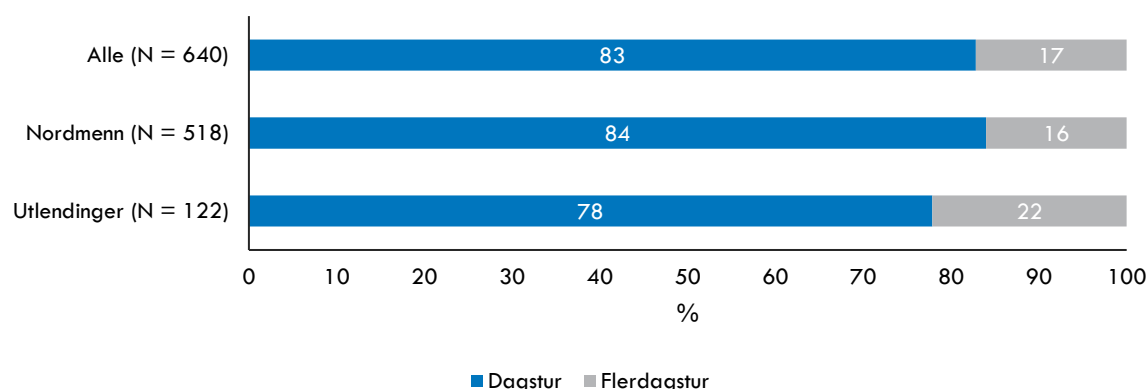
Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelse

6.4 Tid i landskapsvernområdet og overnatting

De fleste som besøker Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde er der på en dagsvisitt. 83 prosent av respondentene i selvregistreringsundersøkelsen oppgir at de var på dagstur da de fylte ut svarskjema, mens 17 prosent oppga at de var på en tur som strakk seg over flere dager. Fra Figur 6-6 leser vi at det er en høyere andel av de utenlandske besøkende som er på flerdagstur enn blant de norske besøkende, herunder 22 prosent av de utenlandske respondentene og 16 prosent av de norske. Sammenlignet med andre verneområder er det en svært høy andel av besøksgruppen som gjennomfører dagsturer i verneområdet. Kun Jostedalbreen nasjonalpark (86 %) hadde en høyere andel dagsturbesøkende da det ble gjennomført brukerundersøkelser i 11 verneområder sommeren 2017 (Oslo Economics, 2018). Da det ble gjennomført brukerundersøkelse i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og Sylan landskapsvernområde var det 43 prosent av de besøkende som var på dagstur og 57 prosent som var på flerdagstur (Selvaag, Wold, & Vistad, 2017). I Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og Sylan landskapsvernområde finnes det imidlertid flere turisthytter som personer som er på flerdagsturbesøkende kan benytte. Dette kan forklare hvorfor andelen som er på flerdagstur i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og Sylan landskapsvernområde (57 %) er betraktelig høyere enn i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde (17 %).

¹¹ Alle respondenter som krysset av for at de hadde gått på skitur i verneområdet det siste året fikk et oppfølgingsspørsmål der de kunne spesifisere hva slags type ski de hadde benyttet på skitur.

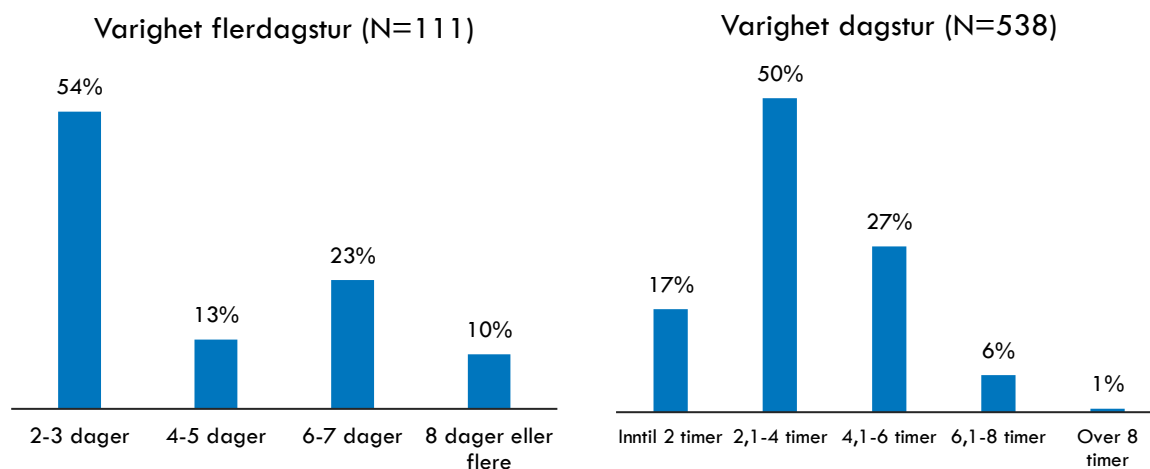
Figur 6-6: Andel på dagstur og flerdagstur (N=640), prosentfordeling

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

I Figur 6-7 vises fordeling på varighet på henholdsvis flerdagsturer og dagsturer som gjennomføres i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. Gjennomsnittlig turlengde for respondenter som oppgir at de er på flerdagstur i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde er 4,2 dager. Dette er et høyt tall når en sammenligner med andre områder.¹² Med andre ord virker det til at det er relativt få personer som er på flerdagstur i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde, men blant de som faktisk gjennomfører turer som strekker seg over flere dager, er det vanlig å være på tur i mange dager. En gjennomsnittlig dagstur i Skardsfjella og Hyllingsdalen er 4,0 timer. Fra Figur 6-7 ser vi at en høy andel av respondentene (77 %) oppgir at de var på en tur med varighet mellom 2 og 6 timer da de fylte ut svarskjema sommeren 2018.

Figur 6-7: Varighet på flerdagstur (venstre) og dagstur (høyre), prosentfordeling

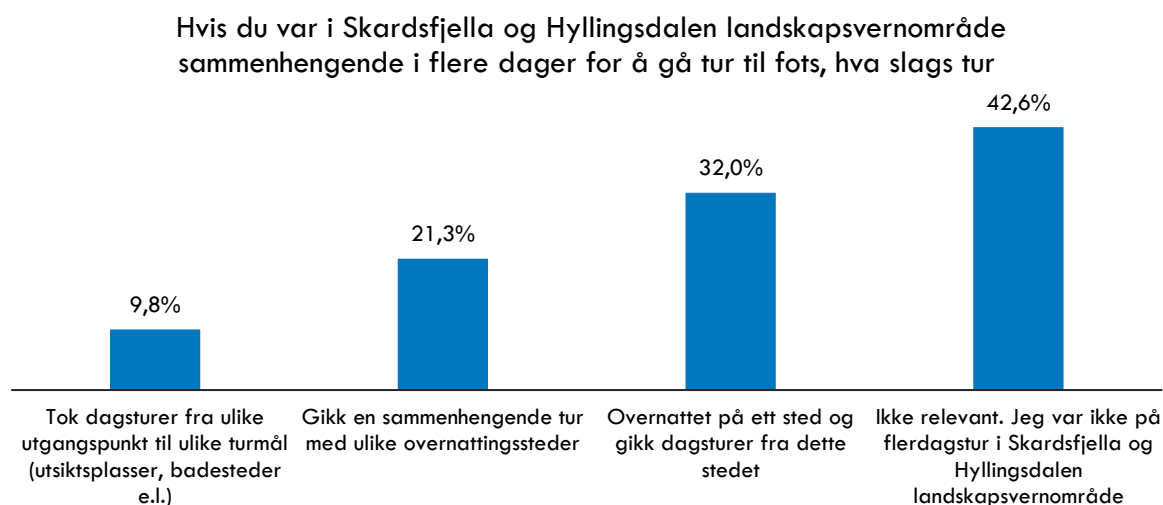
Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

Blant respondentene som oppga at de var på flerdagstur i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde gjennomførte de fleste en tur der de overnattet på ett sted og gikk dagsturer fra dette stedet (Figur 6-8). I overkant av halvparten av de som var på en flerdagstur gjennomførte en slik type tur. Det var 21,3 prosent av respondentene som oppga at de gikk en sammenhengende tur med ulike overnattingssteder hver natt. Slike type flerdagsturer er ofte populære å gjennomføre i naturområder hvor det finnes et omfattende stinett og et større utvalg av turisthytter som de besøkende kan benytte. I Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde finnes det ingen turisthytter, så de fleste slike turer må av den grunn gjennomføres med overnatting i telt, lavvo eller under åpen himmel. Videre er det i underkant av 10 prosent av respondentene som oppgir at de var på en flerdagstur der de tok dagsturer fra ulike utgangspunkt til ulike turmål. På spørsmål om hvilke turmål de har besøkt, oppgir de fleste respondentene at de har vært på ulike fjelltopper. Det er mange

¹² De aller fleste verneområdene oppnådde et gjennomsnitt på mellom 3,2-3,6 dager da det ble gjennomført brukerundersøkelser i 11 verneområder sommeren 2017 (Oslo Economics, 2018). Børgefjell og Saltfjellet-Svartisen skilte seg imidlertid ut med gjennomsnittlig flerdagstur på henholdsvis 5,1 og 4,6 dager.

som har vært på topptur i området rundt Skarddøra og besteget Nordskardsfjellet (1442 moh.) og Sørskardsfjellet (1469 moh.). Det er også enkelte respondenter som oppgir at de har besøkt badekulper i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde.

Figur 6-8: Type flerdagstur (N=122), prosentfordeling

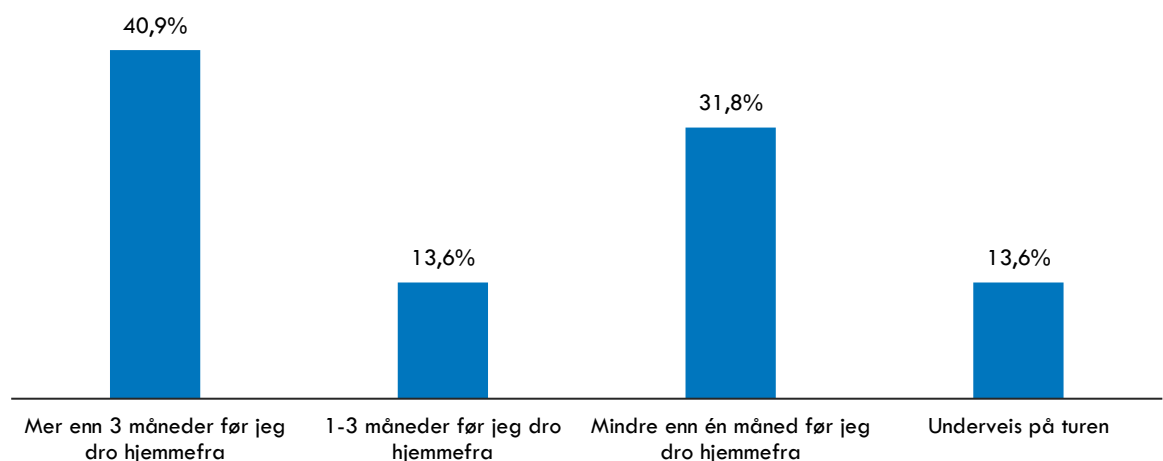

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

6.5 Skardsfjella og Hyllingsdalen som besøksmål

I etterundersøkelsen ble respondentene som besøkte verneområdet én gang det siste året spurt om når de bestemte seg for å besøke Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. De besøkenes beslutningstidspunkt kan ha betydning for i hvilken grad forvaltningsmyndigheten har mulighet til å gi informasjon før de ankommer området. Hvis en høy andel av de besøkenes bestemmer seg for å besøke Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde i god tid før de ankommer området, har forvaltningsmyndigheten økt sannsynlighet for å nå frem med relevant informasjon om verneområdet via relevante informasjonskanaler som for eksempel internett, brosjyrer og apper. Fra Figur 6-9 leser vi at en høy andel av respondentene bestemte seg for å besøke Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde mer enn tre måneder før de reiste hjemmefra (40,9 %). Videre er det også en nokså høy andel som tok beslutningen om å besøke området relativt tett opptil besøket. 31,8 prosent bestemte seg mindre enn én måned før de dro hjemmefra, mens 13,6 prosent bestemte seg for å besøke Skardsfjella og Hyllingsdalen underveis på den turen de var på. Det skal påpekes at respondentantallet er nokså lavt for dette spørsmålet (n=44), så resultatene er heftet med en viss usikkerhet.

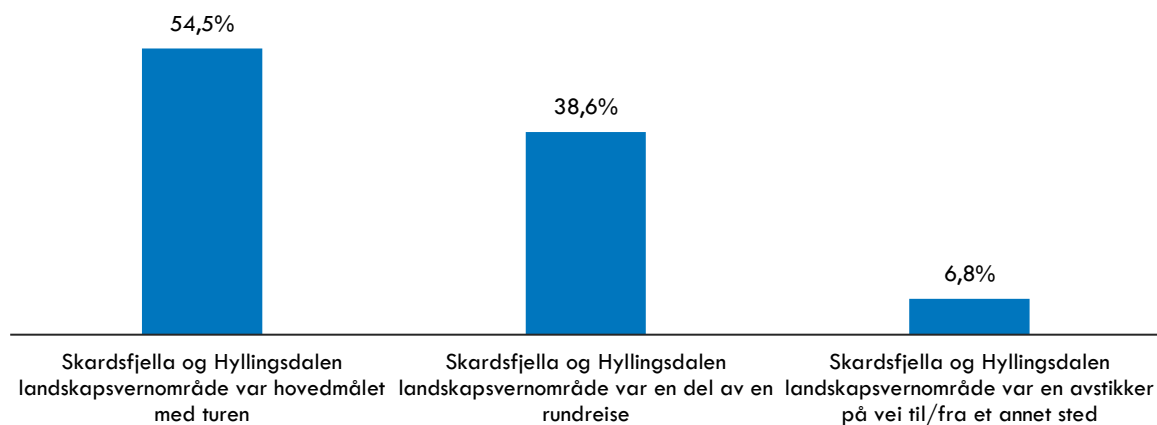
Figur 6-9: Når de besøkenes bestemte seg for å besøke Skardsfjella og Hyllingsdalen (N=44), prosentfordeling

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

I etterundersøkelsen ble respondentene også spurt om utgangspunktet for besøket deres til Skardsfjella og Hyllingsdalen (Figur 6-10). Over halvparten av respondentene (54,5 %) oppga at Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde var hovedmålet med turen, mens 38,6 prosent rapporterte om at Skardsfjella og Hyllingsdalen var en del av en rundreise. Kun 6,8 prosent krysset av for at Skardsfjella og Hyllingsdalen var en avstikker på vei til/fra et annet sted. Dette harmonerer godt med at det er få av de besøkende som bestemmer seg for å besøke området underveis på turen de var på. Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde virker å være et besøksmål som mange av de besøkende har planlagt å besøke over noe lengre tid.

Figur 6-10: Utgangspunkt for besøk til Skardsfjella og Hyllingsdalen (N=44)

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

7. Informasjon og bruk av sosiale medier

Forvaltningsmyndigheten opplever at informasjon og holdningsskapende arbeid vil bli stadig viktigere i forvaltning av Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde i årene fremover (Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen, 2017). I forvaltningsplanen som ble utarbeidet i 2017 står det følgende om informasjonsarbeidet sin rolle i forvaltningen av området:

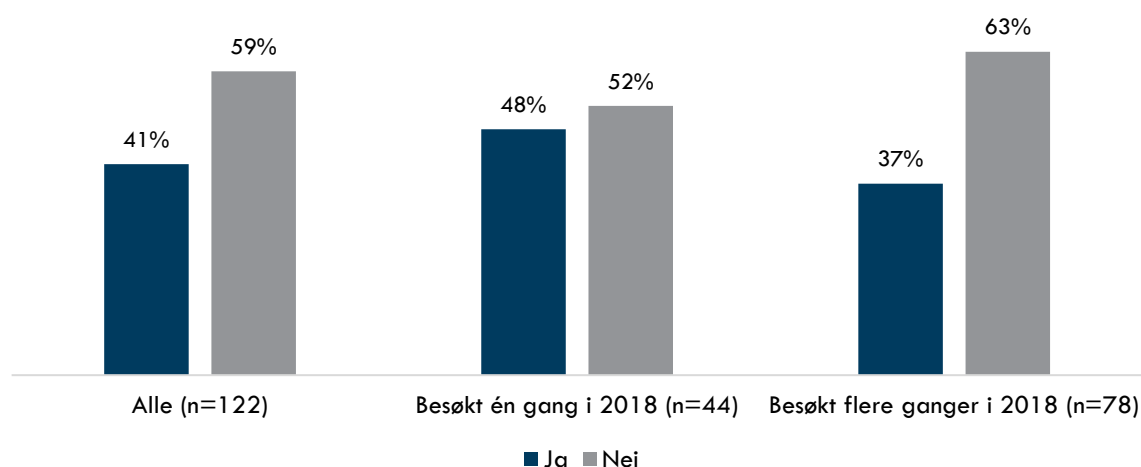
Informasjonen som blir gitt om Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde skal bidra til å styre bruken av områdene, slik at verne kvalitetene ikke blir forringet. Ved økende press på verneområdene våre blir det stadig viktigere med informasjon til brukerne. Det viktigste ved informasjonsarbeidet er å gi brukerne av verneområdene kunnskap om verdiene som finnes og hvilke krav som er satt til bruken av området. Informasjon kan også med fordel rettes mot skolene i distriktet rundt verneområdene

Videre skal vi undersøke hvorvidt de besøkende faktisk innhenter informasjon når de besøker Skardsfjella og Hyllingsdalen, samt i hvilken grad de opplever at relevant informasjon om Skardsfjella og Hyllingsdalen er enkelt tilgjengelig.

7.1 Informasjonsinnhenting og foretrukket informasjon

I etterundersøkelsen ble respondentene spurt om de innhentet informasjon om Skardsfjella og Hyllingsdalen før de besøkte området (Figur 7-1). At de besøkende skaffer seg informasjon om området i forkant av besøket kan være avgjørende for at bruken av området foregår i tråd med verneformål og regelverk, samt at ferdselen skjer i mest mulig trygge rammer. Hvis de besøkende i liten grad innhenter informasjon om området før besøket, indikerer det at forvaltningsmyndigheten må være flinke til å informere de besøkende ved parkeringsplasser og innfallsporter til området. Fra Figur 7-1 leser vi at 41 prosent av respondentene oppgir at de innhentet informasjon om Skardsfjella og Hyllingsdalen før de ankom området. Sammenlignet med andre verneområder er dette en nokså lav andel. Det var kun Junkerdalen nasjonalpark som hadde en lavere prosentandel da det ble gjennomført brukerundersøkelser i elleve verneområder sommeren 2017 (Oslo Economics, 2018). Imidlertid leser vi at respondenter som besøkte verneområdet kun én gang i løpet av 2018 i større grad innhentet informasjon før besøket enn det som var tilfelle med respondenter som besøkte området flere ganger. Respondenter som besøkte området flere ganger i 2018 må antas å være personer som allerede var godt kjent med verneområdet. Av den grunn er det av større betydning at personer som har lite turerfaring fra Skardsfjella og Hyllingsdalen innhenter informasjon om området.

Figur 7-1: Skaffet du deg informasjon om Skardsfjella og Hyllingsdalen før du ankom området? (N=122)

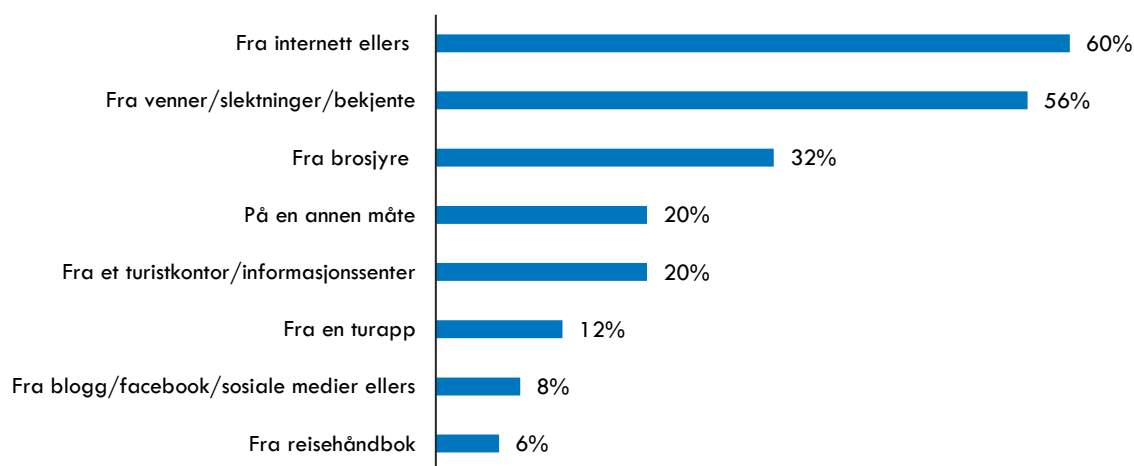

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

Fra Figur 7-2 leser vi at internett er den mest benyttede informasjonskilden når de besøkende skal innhente informasjon om Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. Blant de som innhentet informasjon om området var det 60 prosent som benyttet internett som informasjonskilde. På spørsmål om hvilke nettsider som ble benyttet til å innhente informasjon er det flere som oppgir UT.no, Norgeskart.no og Facebook. Det er også en høy andel som innhenter informasjon fra venner og kjente (56 %) og brosjyrer (32 %). Hver femte respondent oppgir at han/hun innhentet informasjon på en annen måte. Disse respondentene fikk et oppfølgende spørsmål hvor de kunne angi hvilke andre informasjonskilder de benyttet. Her er det flere som rapporterer at de benyttet kart eller forvaltningsplan for området for å skaffe seg informasjon.

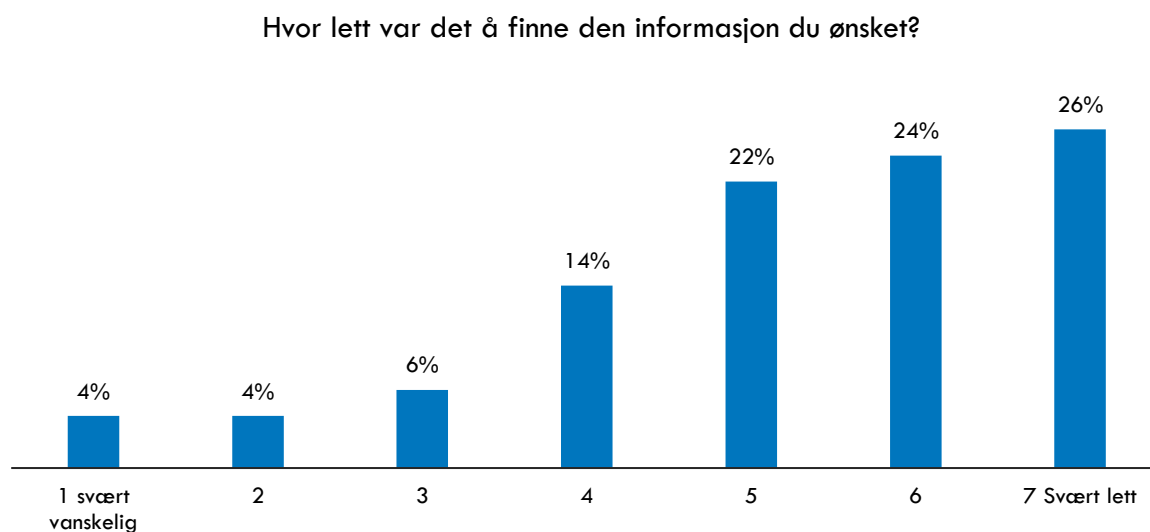
I etterundersøkelsen ble det også spurt om hvor vanskelig/enkelt det var å finne relevant informasjon om Skardsfjella og Hyllingsdalen (Figur 7-3). Respondentene kunne angi en verdi i intervallet fra 1 til 7, hvor 1 betyr at det var svært vanskelig å finne den informasjonen en ønsket, mens 7 betyr at det var svært enkelt. Gjennomsnittsrespondenten gir en verdi på 5,22, som indikerer at de fleste besøkende opplever det som relativt uproblematisk å finne relevant informasjon om Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. Det er 14 prosent av respondentene som ga en score på under fire. Disse ble spurt om hva slags type informasjon som de syntes var vanskelig å finne. Det er gjennomgående at mange av disse savnet mer detaljerte rutebeskrivelser av turer til bestemte turmål i landskapsvernområdet. Enkelte opplevde at det fantes lite informasjon om turstier, dyreliv og gode fiskevann.

Figur 7-2: Informasjonskilder (N=50), mulig å krysse av for flere alternativer

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

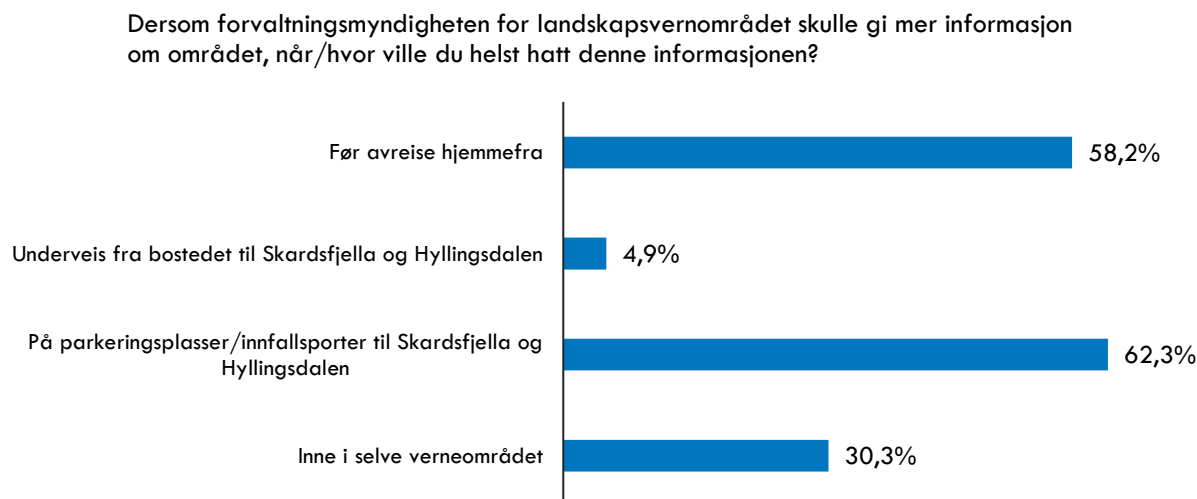
Figur 7-3: Hvor lett det er å skaffe seg informasjon om Skardsfjella og Hyllingsdalen (N=50)

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

Respondentene i etterundersøkelsen fikk mulighet til å gi innspill på når de ønsker seg informasjon om verneområdet hvis forvaltningsmyndigheten skulle gi ytterligere informasjon (Figur 7-4). De aller fleste foretrekker å få informasjon om området før avreise hjemmefra (58,2 %) eller på parkeringsplasser og ved innfallsporter til verneområdet (62,3 %). Det er færre av respondentene som ønsker informasjon inne i verneområdet (30,3 %) og på vei til Skardsfjella og Hyllingsdalen (4,9 %).

Figur 7-4: Når de besøkende ønsker å skaffe seg informasjon om Skardsfjella og Hyllingsdalen (N=122), flere svar mulig

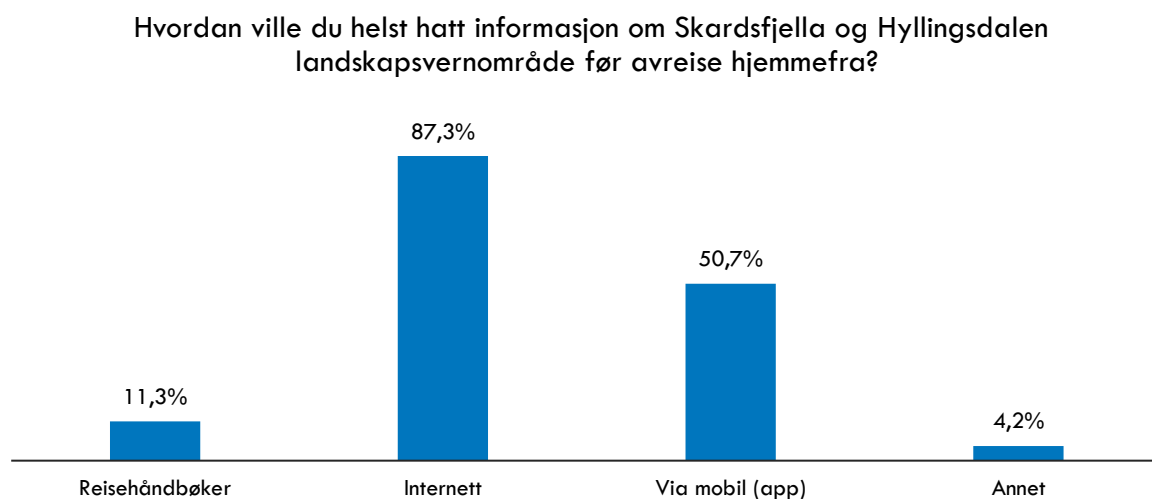

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

Blant respondentene som ønsker å motta eller kunne innhente informasjon før avreise hjemmefra, oppgir svært mange (87,3 %) at de ønsker å kunne hente denne informasjonen fra internett (Figur 7-5). Det er også en høy andel av respondentene som foretrekker at informasjonen fra forvaltningsmyndigheten gjøres tilgjengelig på apper (50,7 %). Kun 11,3 prosent av respondentene foretrekker å få informasjon i form av reisehåndbøker.

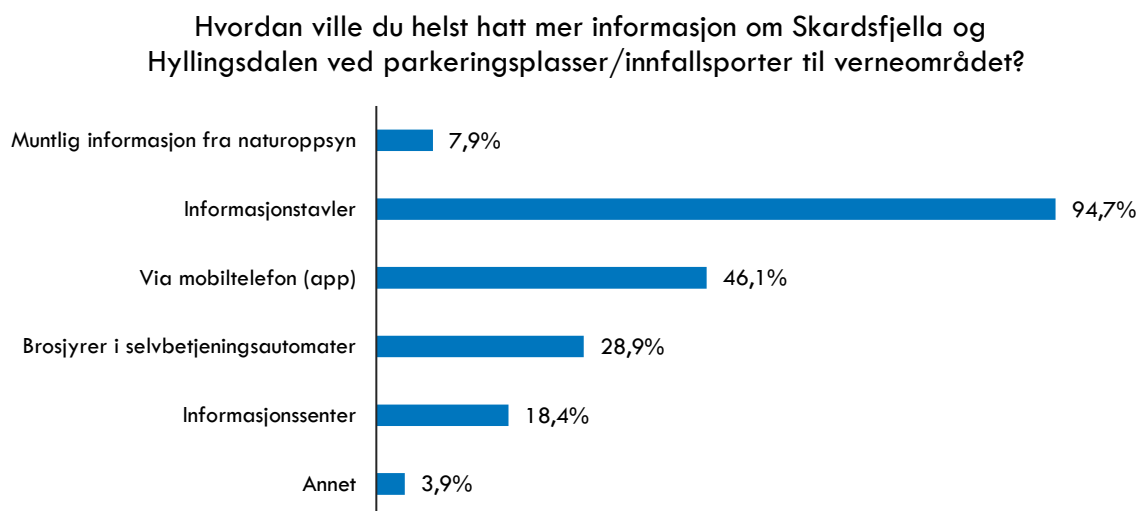
Når de besøkende først kommer seg til innfallsportene til landskapsvernområdet, foretrekker de at informasjon fra forvaltningsmyndigheten gis på informasjonstavler (Figur 7-6). Av de som ønsker informasjon ved parkeringsplasser og innfallsporter til verneområdet oppgir hele 94,7 prosent at de foretrekker at denne informasjonen står på informasjonstavler. Det er i underkant av halvparten av respondentene som ønsker å kunne hente informasjon via mobiltelefon/app. Henholdsvis 28,9 prosent og 18,4 prosent ønsker å motta informasjon fra brosjyrer i selvbetjeningsautomater og fra et informasjonscenter. Det kan tenkes at færre krysser av for disse to svaralternativene da de nevnte tiltakene er mer kostbare for forvaltningsmyndigheten å gjennomføre.

Figur 7-5: Informasjon før avreise hjemmefra (N=71), flere svar mulig

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

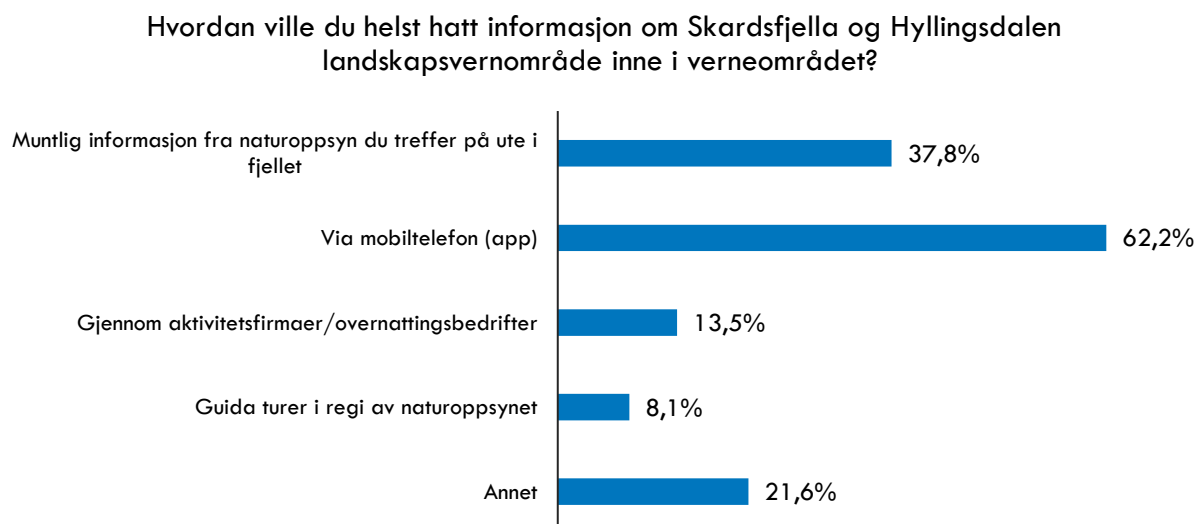
Figur 7-6: Informasjon ved parkeringsplasser og innfallspor (N=76), flere svar mulig

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

Det var 37 respondenter som krysset av for at de ønsker å motta mer informasjon fra forvaltningsmyndigheten inne i verneområdet (Figur 7-7). 62,2 prosent av disse oppga at de foretrakk å kunne hente informasjon om Skardsfjella og Hyllingsdalen via mobiltelefon når de befinner seg inne i verneområdet. Det var også en nokså høy andel som oppga at de ønsket å motta informasjon fra naturoppsyn (37,8 %). Færre rapporterer at de ønsker å motta informasjon fra aktivitetsfirmaer/overnattingsbedrifter inne i verneområdet (13,5 %) eller gjennom guidede turer i regi av naturoppsynet (8,1 %).

Figur 7-7: Informasjon inne i verneområdet (N=37), flere svar mulig

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

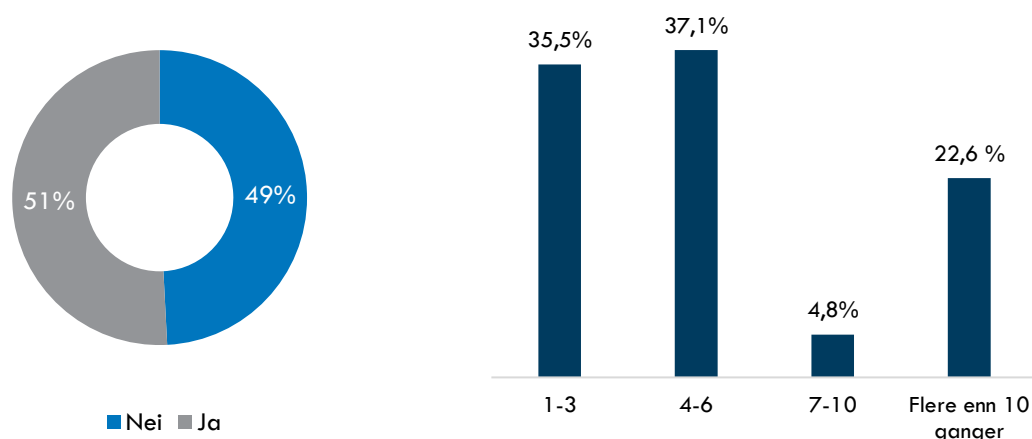
7.2 Bruk av sosiale medier

Antall turgåere som bruker sosiale medier til å dele sine opplevelser i norske naturområder har økt mye de siste årene (NRK Finnmark, 2018). Fremveksten av sosiale medier kan medføre at flere mennesker får øynene opp for bestemte turmål eller turområder. Således kan de besøkendes bruk av sosiale medier fungere som effektiv markedsføring av Skardsfjella og Hyllingsdalen, som igjen bidrar til at flere personer får anledning til å ta i bruk dette naturområdet. På den andre siden kan bruken av sosiale medier også ha negative konsekvenser hvis risikoen ved å ferdes i bestemte områder underkommuniseres i sosiale medier eller hvis besøksomfanget til populære turmål truer dyre- og plantelivet i området. I senere år er det flere eksempler på dette, heriblant har det vært flere tilfeller i Lofoten hvor turister har undervurdert vanskelighetsgraden ved å ta seg opp på

fjelltopper (NRK Nordland, 2018). Selv om besøkmengdene til Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde er langt mer beskjedne enn til for eksempel Lofoten, kan det være nyttig for forvaltningsmyndigheten å følge med på informasjonen som legges ut i sosiale medier, slik at man kan ligge i forkant av trendene.

Fra etterundersøkelsen fremgår det at rundt halvparten av de besøkende delte sine opplevelser i sosiale medier da de besøkte Skardsfjella og Hyllingsdalen (venstre panel i Figur 7-8). De aller fleste som benyttet sosiale medier da de var i Skardsfjella og Hyllingsdalen delte sine opplevelser mellom 1-6 ganger (72,6 %). Det er også en andel besøkende som deler sine opplevelser via sosiale medier svært hyppig; 22,6 prosent oppga at de delte sine opplevelser flere enn 10 ganger.

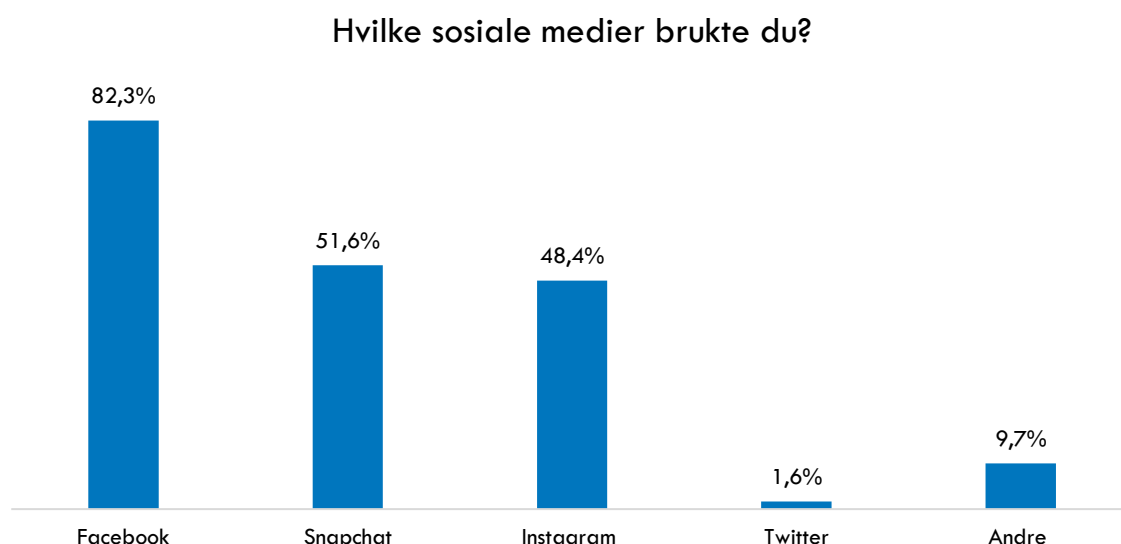
Figur 7-8: Delte du dine opplevelser i Skardsfjella og Hyllingsdalen via sosiale medier? (venstre, N=122) og Hvor mange ganger (ca.) delte du dine opplevelser via sosiale medier? (Høyre, N=62)

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

De mest populære sosiale mediene blant de besøkende til Skardsfjella og Hyllingsdalen er Facebook (82,3 %), Snapchat (51,6 %) og Instagram (48,4 %). Facebook er mest populært blant de eldste besøkende (median lik 54 år), mens Snapchat har den relativt yngste bruksgruppen (median lik 47 år).

Figur 7-9: Bruk av sosiale medier i Skardsfjella og Hyllingsdalen (N=62), flere svar mulig

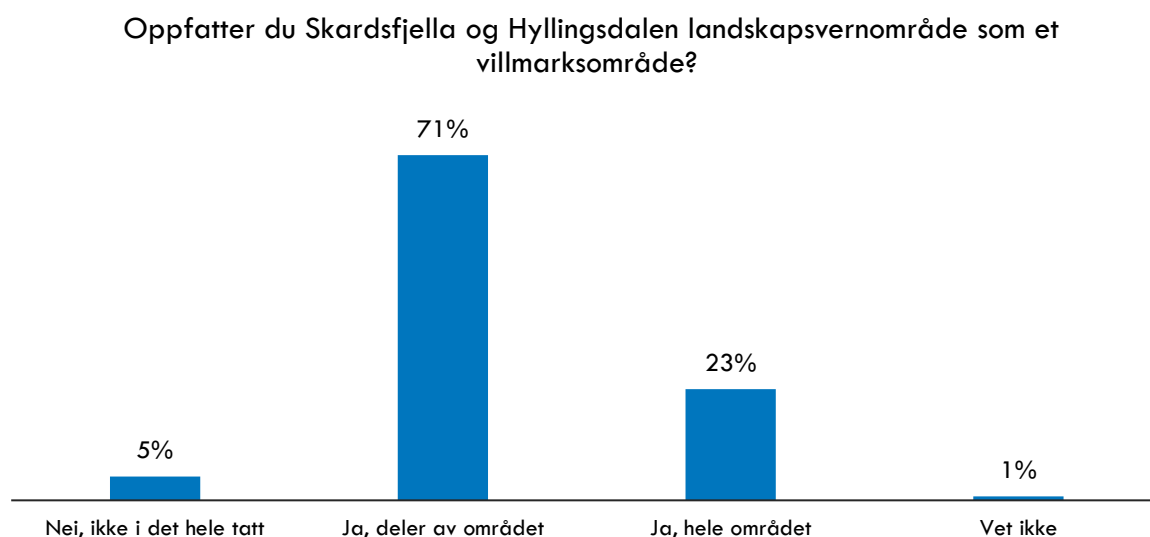
Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

8. Opplevelse av dagens tilstand i Skardsfjella og Hyllingsdalen

8.1 Skardsfjella og Hyllingsdalen som villmarksområde

De fleste som besøker Skardsfjella og Hyllingsdalen oppfatter området som et villmarksområde. Av 122 respondenter i etterundersøkelsen er det 71 prosent av respondentene som oppfatter deler av området som villmark og 23 prosent oppfatter hele området som et villmarksområde (Figur 8-1). Det er kun 5 prosent av respondentene som ikke oppfatter Skardsfjella og Hyllingsdalen som et villmarksområde. Innholdet i begrepet villmark må i denne sammenhengen regnes for å være subjektivt. Det er sannsynlig at hver enkelt respondent til en viss grad har sin egen tolkning av begrepet villmark, for eksempel er det godt tenkelig at utlendinger vil ha andre assosiasjoner til ordet villmark enn nordmenn. I et teoretisk rammeverk defineres villmark gjerne som områder hvor det er mer enn x antall kilometer (f.eks. 5 km) fra nærmeste tekniske inngrep. Det kan tenkes at enkelte respondenter har en slik forståelse av begrepet villmark, men det er også sannsynlig at en andel av respondentene baserer sitt svar på en mer subjektiv opplevelse av området.

Figur 8-1: Oppfatter du Skardsfjella og Hyllingsdalen som et villmarksområde? (N=122), prosentfordeling

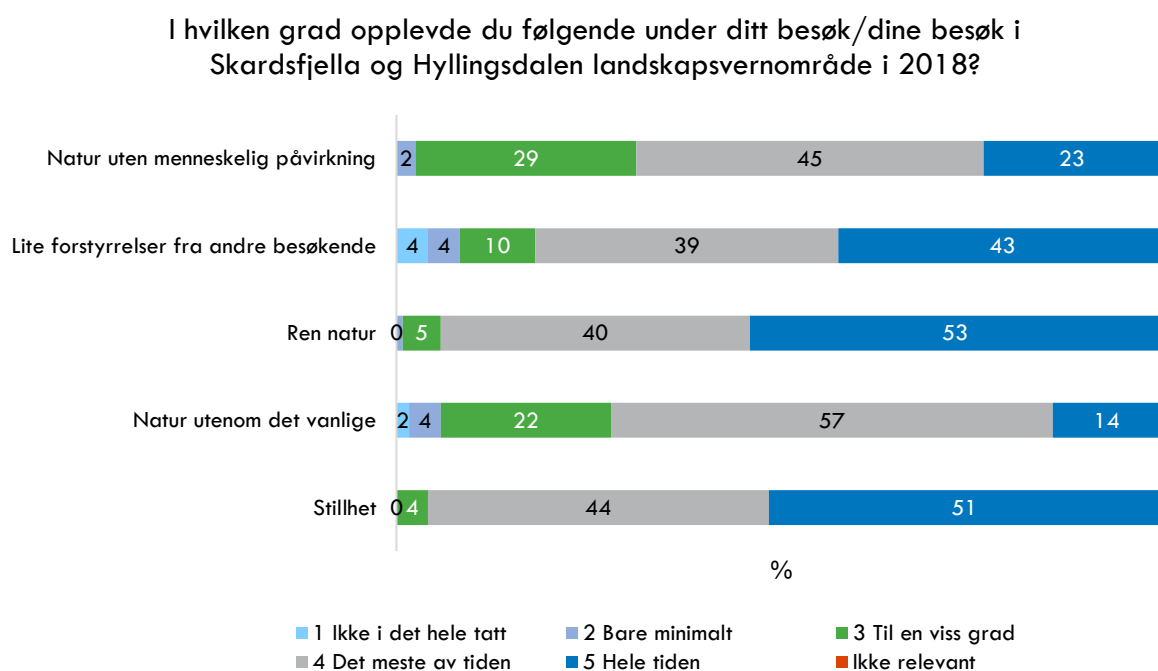

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

Alle respondenter som svarte at de oppfattet deler av området som et villmarksområde ble spurt om hvilke deler av Skardsfjella og Hyllingsdalen som de ikke oppfattet som villmark. Av mer generell karakter er det flere respondenter som oppgir områder rundt hytter og skiløyper som steder som de ikke oppfatter som villmark. Videre blir områdene rundt Væktarhaugan og Hyllingen trukket frem som lokaliteter hvor det er stor grad av tekniske inngrep i naturen.

I etterundersøkelsen ble respondentene også spurt om i hvilken grad de opplevde ulike miljøkvaliteter under sine besøk til Skardsfjella og Hyllingsdalen sommeren i 2018 (Figur 8-2). Svorskalaen som respondentene ble presentert for gikk fra 1 til 5, hvor 1 representerte «ikke i det hele tatt» mens 5 representerte «hele tiden». Miljøkvalitetene «Ren natur» og «Stillhet» var de kvalitetene som flest respondenter opplevde da de besøkte Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. Over 90 prosent av respondentene oppgir at de opplevde ren natur og stillhet hele eller det meste av tiden de oppholdt seg i landskapsvernområdet. Videre er det mange respondenter som oppgir at de opplevde «lite forstyrrelser fra andre besøkende». Når det gjelder miljøkvalitetene «Natur uten menneskelig påvirkning» og «Natur utenom det vanlige», er de besøkende noe mer delt. Det er en nokså høy andel som oppgir at de opplevde disse miljøkvalitetene «det meste av tiden» da de var i Skardsfjella og Hyllingsdalen, men det er også en andel av respondentene som «bare til en viss grad» opplevde natur utenom menneskelig påvirkning og natur utenom det vanlige.

Figur 8-2: Opplevelse av miljøkvaliteter i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde (N=122)

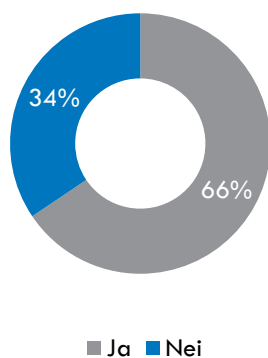
Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

8.2 Kunnskap om vernestatus og regler for bruk av verneområdet

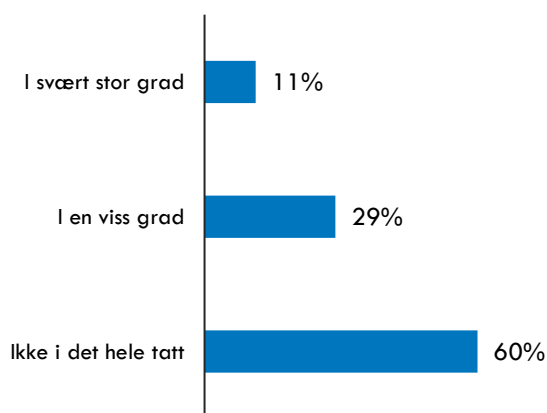
Om lag hver tredje besøkende til Skardsfjella og Hyllingsdalen var ikke kjent med at området var vernet som landskapsvernområde før de besøkte området (Figur 8-3). Sammenlignet med andre verneområder er det en relativt lav andel av de besøkende som hadde kjennskap til vernestatusen.¹³ Det er generelt slik at besøkende til verneområder har lavere kjennskap til vernestatusen når de befinner seg i landskapsvernområder enn i nasjonalparker (Oslo Economics, 2018). Skardsfjella og Hyllingsdalen ble vernet nokså sent (15.01.2009), noe som også kan bidra til å forklare at forholdsvis mange av de besøkende ikke hadde kjennskap til vernestatusen.

Figur 8-3: Kunnskap om vernestatus og betydning for valget om å besøke Skardsfjella og Hyllingsdalen

Visste du at Skardsfjella og Hyllingsdalen var vernet som et landskapsvernområde før du besøkte området siste år? (N=122)

Det at Skardsfjella og Hyllingsdalen er et landskapsvernområde, påvirket det valget om å komme hit? (N=80)

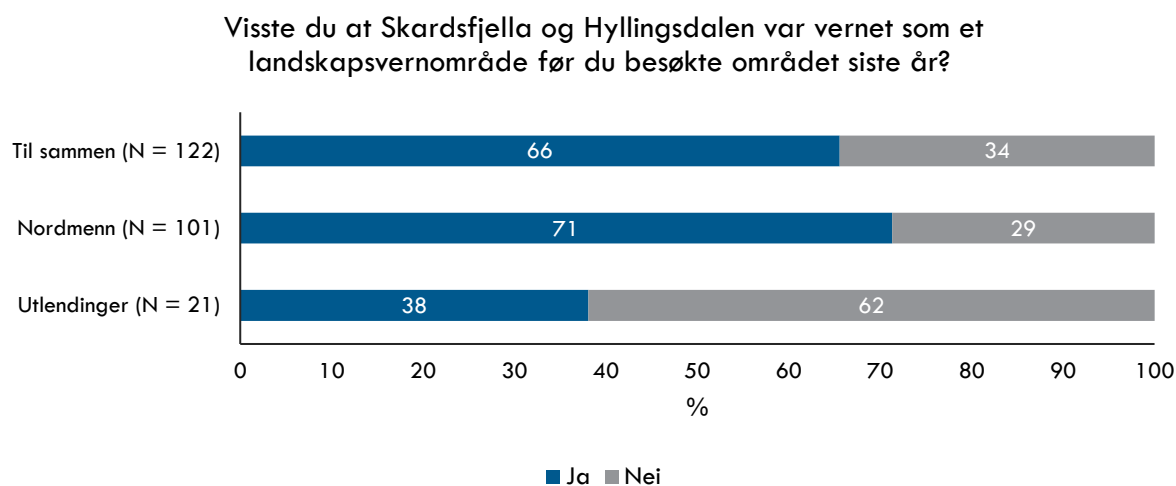
Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

¹³ Da det ble gjennomført brukerundersøkelser i elleve norske verneområder varierte andelen som hadde kjennskap til vernestatusen fra 63 prosent til 99 prosent.

Respondenter som kjente til vernestatusen ble videre spurt om hvorvidt vernestatusen påvirket valget deres om å besøke Skardsfjella og Hyllingsdalen (høyre panel i Figur 8-3). 40 prosent av respondentene oppgir at vernestatusen påvirket valget deres; 11 prosent oppga at vernestatusen påvirket valget deres «i svært stor grad» og 29 prosent rapporterer at vernestatusen påvirket valget om å besøke området «i en viss grad». 60 prosent oppgir at vernestatusen ikke påvirket valget i det hele tatt.

Fra Figur 8-4 leser vi at nordmenn har bedre kjennskap til vernestatusen enn det utlendinger har. Der en solid overvekt av de norske besøkende (71 %) visste at området var vernet som landskapsvernområde, var det kun 38 prosent av de utenlandske besøkende som kjente til vernestatusen før de besøkte området.

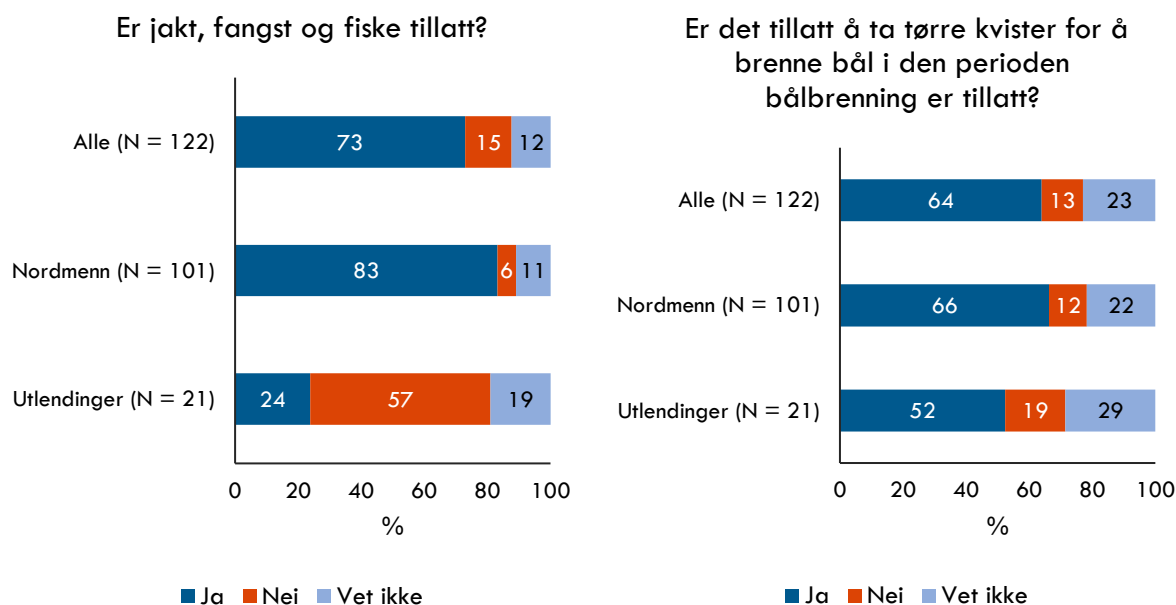
Figur 8-4: Kunnskap om vernestatus blant nordmenn og utlendinger (N=122)

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

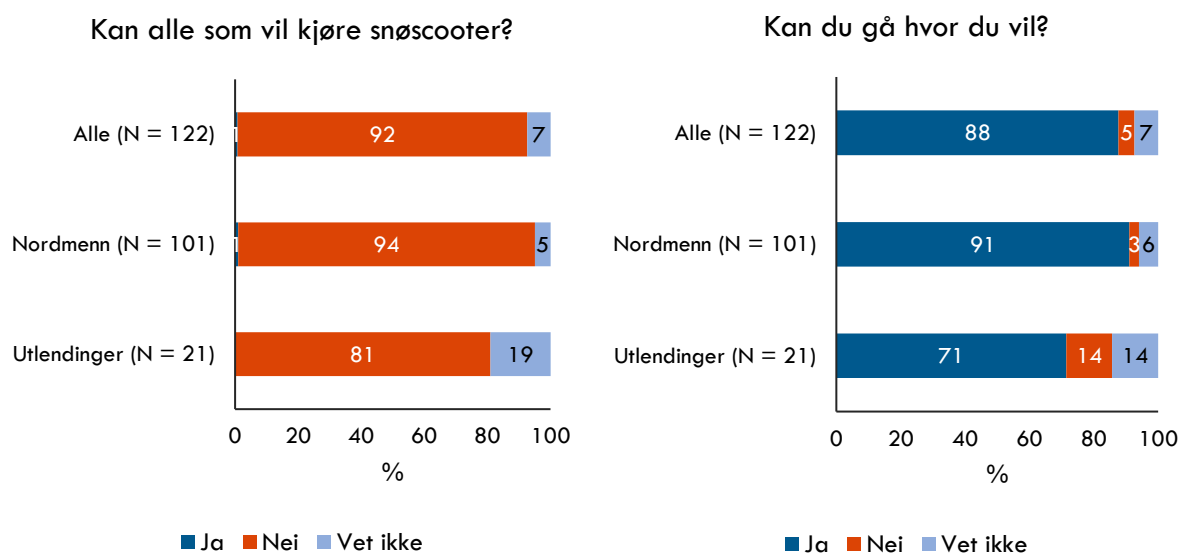
I etterundersøkelsen ønsket vi å kartlegge de besøkendes kunnskapsnivå om relevante regler for bruk og atferd i verneområdet. Respondentene ble her stilt spørsmål om gjeldende regelverk knyttet til snøscooterkjøring, fri ferdsel, bålbrekking og hvorvidt jakt, fangst og fiske er tillatt i verneområdet (Figur 8-5 og Figur 8-6). For alle spørsmål bortsett fra spørsmålet om snøscooterkjøring er «(ja)» det riktige svaret.

Figur 8-5: Kunnskap om regler for jakt og fiske (til venstre) og hvorvidt det er tillatt å bruke kvister til bålbrekking (til høyre)

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

Figur 8-6: Kunnskap om regler for snøscooterkjøring (til venstre) og fri ferdsel (til høyre)

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

Det er en tydelig trend at utenlandske respondenter har mindre kjennskap til vernereglene enn det de norske respondentene har. Dette kommer til uttrykk når en høyere andel av de utenlandske respondentene svarer «vet ikke» og feil på spørsmålene enn det norske respondenter gjør. Av den grunn kan det være av betydning at forvaltningsmyndigheten gir informasjon på flere språk enn norsk når det skal gis informasjon om regler for bruk av området. Fra Figur 8-5 leser vi at 83 prosent av de norske respondentene visste at jakt, fangst og fiske er tillatt i verneområdet, mens kun 24 prosent av de utenlandske hadde kunnskap om at dette er lov. Det var langt flere av de utenlandske respondentene (57 %) som mente at jakt, fangst og fiske ikke er tillatt enn de som mente at det er tillatt. Det må påpekes at respondentantallet er lavt når en studerer svarene fra utenlandske respondenter (n=21), så resultatene bør tolkes med varsomhet. For spørsmålet om det «er lov å ta tørre kvister for å brenne bål i den perioden bålbrekking er tillatt», er forskjellene mellom norske og utenlandske respondenter mindre. Her er det henholdsvis 66 prosent av de norske respondentene og 52 prosent av de utenlandske respondentene som vet at dette er tillatt.

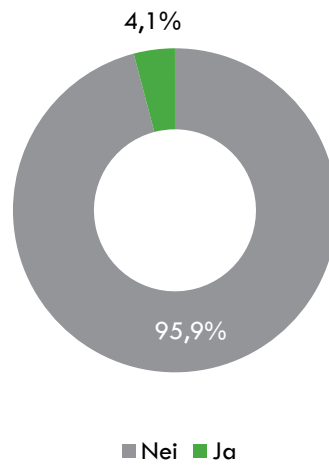
De fleste som svarte på etterundersøkelsen visste at snøscooterkjøring er regulert i landskapsvernområdet (Figur 8-6). Dette er det spørsmålet hvor en høyest andel av respondentene svarte korrekt. Det er henholdsvis 94 prosent av de norske respondentene og 81 prosent av de utenlandske respondentene som visste at ikke alle som vil kan kjøre snøscooter i landskapsvernområdet. Det var kun én respondent som hadde som oppfatning at snøscooterkjøring er tillatt for alle som ønsker i verneområdet. De besøkende har også jevnt over høy kjennskap til allemansretten, herunder at alle kan gå hvor de vil i verneområdet. Det var 88 prosent av respondentene som svarte korrekt på dette spørsmålet, mens fem prosent svarte feil. Også for dette spørsmålet var det en høyere andel av de utenlandske respondentene som svarte feil eller «vet ikke» enn blant de norske respondentene (høyre panel i Figur 8-6).

8.3 Forstyrrende opplevelser

Respondentene i etterundersøkelsen ble spurt om de møtte andre besøkende som de reagerte negativt på da de besøkte Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde i 2018. Av 122 respondenter var det fem respondenter som krysset av for at de møtte andre besøkende som de reagerte negativt på (Figur 8-7). Av disse fem var det fire som hadde reagert på det de mente var ulovlig motorisert ferdsel med ATV og/eller snøscooter. Respondentene var alle personer som hadde tilknytning til området, enten ved at de eier hytte eller bor i nærheten av landskapsvernområdet. Basert på svar på hvilke innfallsporter disse respondentene har benyttet i 2018, er det ikke mulig å konkludere om det er bestemte områder av verneområdet hvor det er større problemer med ulovlig motorisert ferdsel enn andre. Det kan heller ikke utelukkes at den motoriserte ferdselen var knyttet til reieneiernes rettmessige bruk av terrengkjøretøyer. I så fall er ikke problemet ulovlig motorisert ferdsel, men heller motorisert ferdsel som sådan.

Figur 8-7: Andel som reagerte negativt på andre besøkende (N=122)

Møtte du andre besøkende du reagerte negativt på?

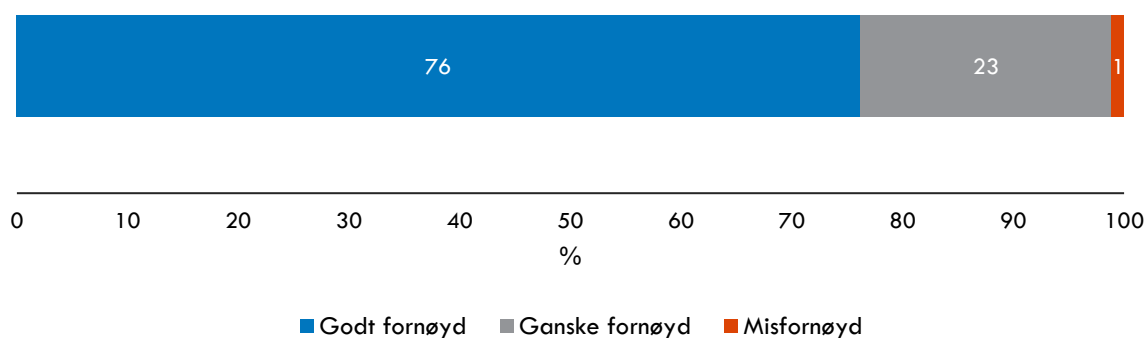
Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

9. Synspunkt på forvaltning og tilrettelegging

9.1 Tilretteleggingen for friluftsliv

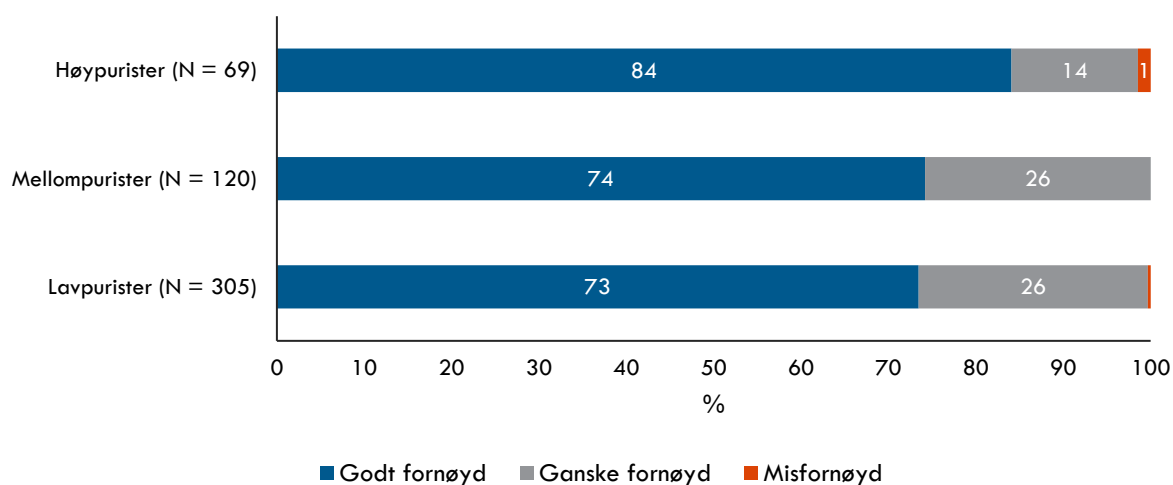
Et stort flertall av de som deltok på brukerundersøkelsen er godt fornøyd med tilretteleggingen for friluftsliv i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. 76 prosent av respondentene i selvregistreringsundersøkelsen oppgir at de er «Godt fornøyd» med tilretteleggingen, 23 prosent var «ganske fornøyd», mens kun 1 prosent var «misfornøyd» (Figur 9-1). Tidligere har vi kartlagt hvor høy andel av respondentene som er henholdsvis lav-, mellom- og høypurister¹⁴ (kapittel 5.6). I hvilken grad respondentene mener at det er for mye eller for lite tilrettelegging når de sier at de er fornøyd eller misfornøyd med tilretteleggingen, må ses i sammenheng med hvorvidt de synes tilretteleggingstiltak er viktig eller ikke, herunder om de er lav-, mellom- eller høypurister. I Skardsfjella og Hyllingsdalen er det en høyere andel av høypuristene som er godt fornøyd med tilretteleggingen enn det som er tilfelle for lav- og mellompurister (641 Figur 9-2). Dette tyder på at Skardsfjella og Hyllingsdalen er et område som er forholdsvis lite tilrettelagt samt at det er gode muligheter for å kunne ferdes alene, og dermed i større grad appellerer til høypurister enn lav- og mellompurister.

Figur 9-1: Tilfredshet med tilrettelegging (N=641), prosentvis fordeling

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

641 Figur 9-2: Tilfredshet med tilrettelegging blant lav-, mellom- og høypurister? Andel av respondenter per svarkategori

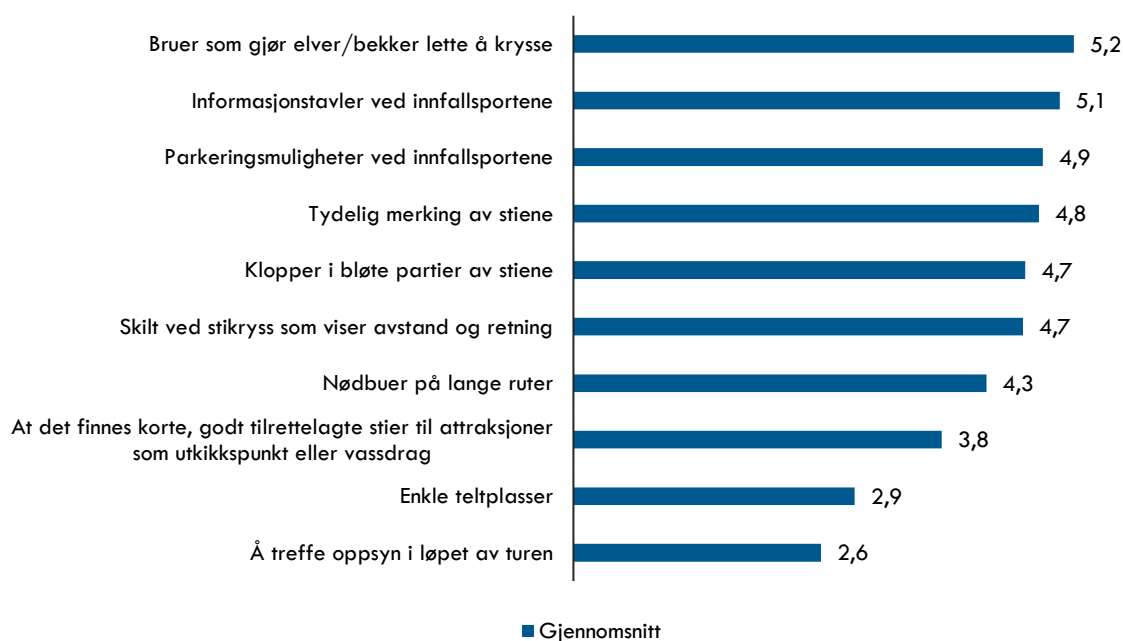
Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

¹⁴ Lavpurister er personer som ønsker mye tilrettelegging og som setter pris på å møte andre mennesker når de er på tur, mens høypurister foretrekker liten grad av tilrettelegging og få forstyrrelser fra andre mennesker.

I etterundersøkelsen ble respondentene presentert for et todelt spørsmål hvor de først skulle vurdere hvor viktige ulike tilretteleggingstiltak var for dem da de var på tur i Skardsfjella og Hyllingsdalen og deretter vurdere kvaliteten på de samme tiltakene (Figur 9-3 og Figur 9-4). Svarene på disse spørsmålene kan være nyttig for forvaltningsmyndigheten hvis det skal foretas prioriteringer mellom ulike tilretteleggingstiltak.

I det første spørsmålet, hvor respondentene skulle vurdere viktigheten av ulike tiltak, ble de bedt om å angi en score på mellom 1 «ikke viktig i det hele tatt» og 7 «svært viktig». Basert på svarene respondentene har gitt, er det regnet ut gjennomsnittsverdier for hvert tilretteleggingstiltak. *Bruer som gjør elver/bekker lette å krysse* er det tiltaket som oppnår den høyeste gjennomsnittsscoren (5,2) og vurderes således som det viktigste tiltaket for de besøkende når de skal på tur i Skardsfjella og Hyllingsdalen. Videre rapporterer respondentene at de setter pris på *Informasjonstavler ved innfallsportene* (5,1), *Parkeringsmuligheter ved innfallsportene* (4,9) og *Tydelig merking av stier* (4,8). At det finnes *klopper i bløte partier av stier* (4,7) og *skilt ved stikryss som viser avstand og retning* (4,7) vurderes også som positivt for gjennomsnittsrespondenten. Det er mindre viktig for de besøkende at det finnes *Enkle teltplasser* (2,9) og at det er mulig *Å treffe oppsyn i løpet av turen* (2,6). En mulig forklaring på at tilretteleggingstiltaket å etablere *Enkle teltplasser* oppnår en relativt lav score, er at en lav andel av de besøkende er på flerdagstur i Skardsfjella og Hyllingsdalen. Fra Figur 6-6 så vi at 83 prosent av de besøkende var på dagstur, men kun 17 prosent gjennomførte en tur som strakk seg over flere dager. Det er grunn til å anta at tiltak som *Enkle teltplasser* og *Nødbuer på lange turer* er tiltak som er viktige for personer som er på lengre turer som går over flere dager, men langt mindre viktige for hytteeiere i området som utelukkende gjennomfører dagsturer i landskapsvernområdet. Det bør her påpekes at gjennomsnittsverdier ikke forteller noe om spredningen i svarene, og dermed heller ikke om enkelte tiltak er svært viktige for en gruppe av respondentene hvis så er tilfelle.

Figur 9-3: Viktighet av ulike tiltak i Skardsfjella og Hyllingsdalen (N=122), [1=ikke viktig i det hele tatt, 7=svært viktig]

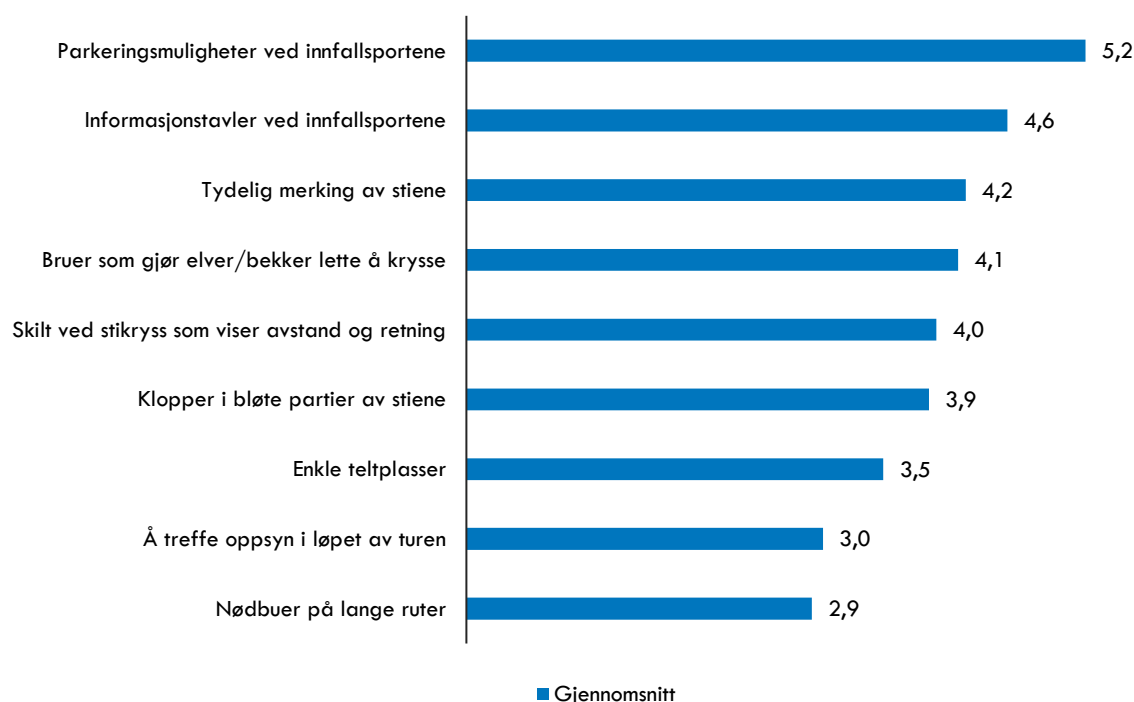

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

I Figur 9-4 fremgår respondentenes vurdering av kvaliteten på tilretteleggingstiltakene i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. Respondentene opplever at tiltakene som knytter seg til parkeringsplasser (5,2) og informasjonstavler (4,6) ved innfallsportene er av høyest kvalitet. I 2014 ble det satt opp informasjonstavler ved seks innfallspporter til landskapsvernområdet (Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen, 2017), noe som kan bidra til å forklare hvorfor respondentene vurderer at kvaliteten på forekomster av informasjonstavler er god. Også tiltakene *Tydelig merking av stier* (4,2) og *Bruer som gjør elver/bekker lette å krysse* (4,1) oppnår en score som er høyere enn 4, noe som innebærer at en noe høyere andel av respondentene mener at disse tiltakene er av god kvalitet enn av dårlig kvalitet. Flere av de tiltakene som ble vurdert til å være minst viktige (Figur 9-3) for de besøkende, er også de som vurderes å være av lavest kvalitet. At det er en positiv korrelasjon mellom hvilke tiltak som vurderes som særlig viktige/uviktige for de besøkende og

hvilke tiltak som vurderes å være av høy kvalitet/lav kvalitet, tyder på at forvaltningsmyndigheten prioriterer de riktige tiltakene.

Figur 9-4: Opplevd kvalitet av ulike tiltak (N=122), [1=Svært dårlig, 7=svært bra]

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

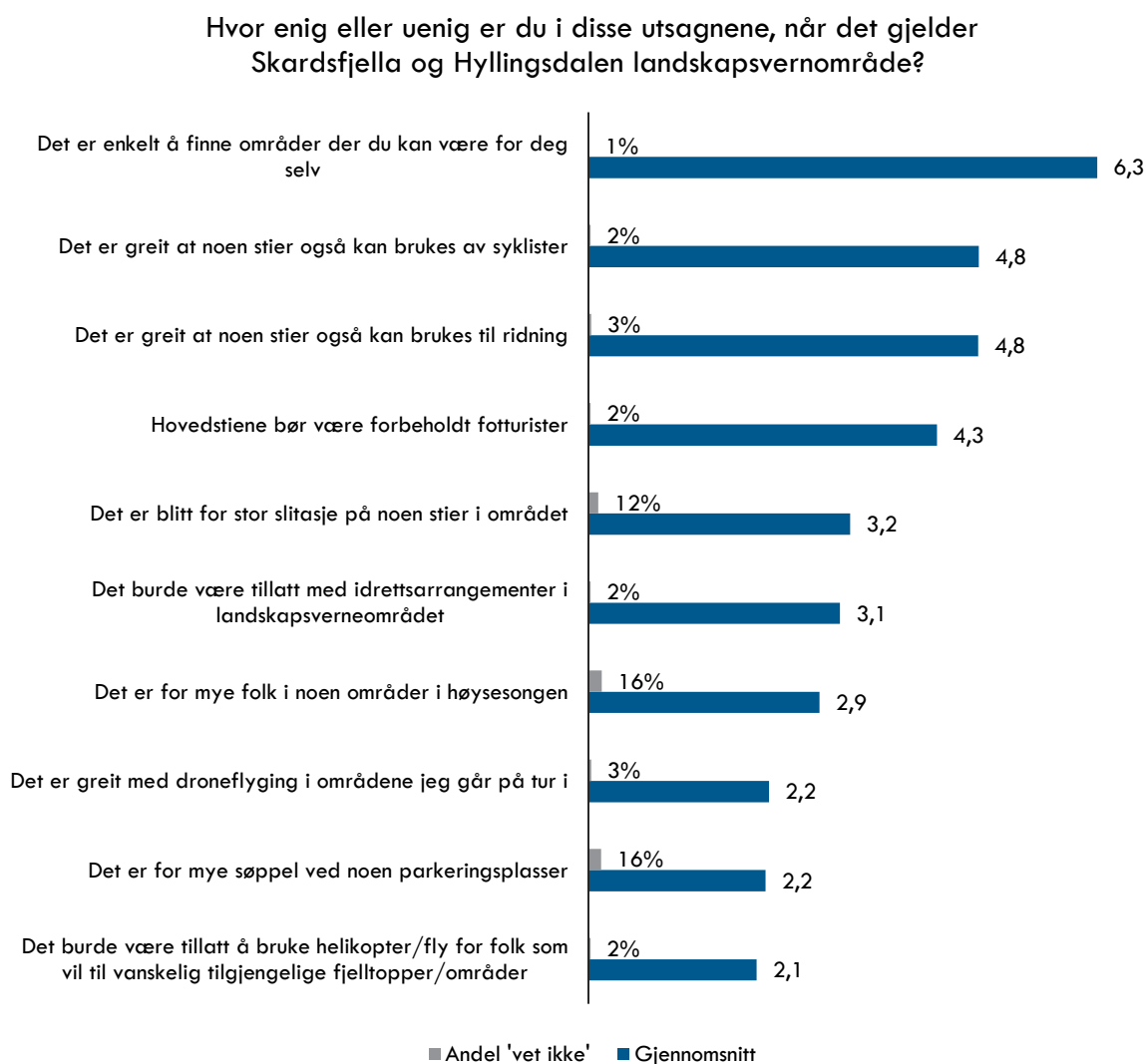
Vi har også kartlagt de besøkendes holdninger til dagens tilstand på naturområdet i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde (Figur 9-5). I disse spørsmålene er de besøkende også bedt om å vurdere om det er ønskelig å myke opp vernereglene, eksempelvis tillate turistbasert helikopterflyging og gjennomføring av idrettsarrangement inne i verneområdet. Respondentene kunne vurdere de 10 ulike påstandene på en skala fra 1 «helt uenig» til 7 «helt enig». De besøkende til Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde viser en generell motstand mot å liberalisere vernereglene. Påstanden *Det burde være tillatt å bruke helikopter/fly for folk som vil vanskelig tilgjengelige fjelltopper/områder* oppnår en gjennomsnittsscore på 2,1. 61,5 prosent av respondentene som svarte på spørsmålet oppga at de var *helt uenige* i denne påstanden. Imidlertid var det nærmere 11 prosent av respondentene som ga en score mellom 5 og 7. Til tross for at gjennomsnittsrespondenten er tydelig skeptisk til helikopterbruk i verneområdet, er det også en andel av respondentene som er positive til en slik oppmykning av vernereglene.

Bruken av droner har økt mye i løpet av de siste årene. Foruten fire verneområder, er bruk av droner tillatt i norske verneområder hvis en følger Luftfartstilsynets regler og retningslinjer for bruk (Dovrefjell nasjonalparkstyre, 2018). Droner kan både være et verktøy for å ta flotte naturbilder, men også være kilde til mye irritasjon og støy for andre besøkende. Av den grunn er det nyttig å kartlegge hvordan de besøkende ser på bruk av droner i turområder. De aller fleste besøkende oppgir at de ikke synes det er *greit at det er droner i området som de er på tur i (2,2)*. Over halvparten av respondentene oppgir at de er «helt uenige» i påstanden om at det er *greit med droneflyging i områdene jeg går på tur i*. Det er 13,9 prosent av respondentene som er «verken enig eller uenig» i påstanden, mens i underkant av 11 prosent av respondentene som mener det er uproblematisk at det er droneflyging i turområdene som de benytter (score mellom 5 og 7).

Respondentene opplever at det er få problemer med *for mye søppel ved parkeringsplasser (2,2)* og at *det er for mye folk i noen områder i høysesongen (2,9)*. Videre er respondentene noe mer delt i spørsmålet om det bør være tillatt med idrettsarrangementer i landskapsvernområdet (3,1). I overkant av halvparten av respondentene (52,5 %) er helt eller delvis uenige i denne påstanden (gir en score mellom 1 og 3), mens 18 prosent mener at idrettsarrangement bør være tillatt i landskapsvernområdet (gir en score mellom 5 og 7). De resterende 30,5 prosent av respondentene svarer enten «vet ikke» eller «verken enig eller uenig».

Den påstanden som respondentene er mest samstemte om, er påstanden *Det er enkelt å finne områder der du kan være for deg selv* (6,3). Videre mener et flertall av respondentene at *noen stier kan brukes av syklister* (4,8) og *til ridning* (4,8). Imidlertid mener over 40 prosent av respondentene at *hovedstiene bør være forbeholdt fotturister* (4,3). Dette er de som gir en score på mellom 5 og 7 på denne påstanden.

Figur 9-5: Syn på tilrettelegging og reguleringer i verneområdet (N=122). [Skala: 1 «helt uenig», 4 «verken enig eller uenig» og 7 «helt enig»]. Gjennomsnittsverdier

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

10. Sammenligning av innfallsportene

I dette delkapitlet presenteres utvalgte indikatorer for de ulike innfallsportene. Hensikten med disse indikatorene er å kartlegge om det finnes likheter eller forskjeller ved brukerne og bruken mellom de ulike innfallsportene. Dette kan gi informasjon om hvorvidt det er visse områder av verneområdet som har et større behov for tilrettelegging enn andre, om informasjonsbehovet virker å være større ved enkelte innfallsporarter eller om det er andre behov eller utfordringer som kun gjelder for et utvalg av innfallsportene.

I Skardsfjella og Hyllingsdalen var det plassert ut 8 ulike selvregistreringskasser (Tabell 10-1). Antall gyldige svar ved de ulike svarkassene varierte relativt mye, fra 12 registrerte svar i svarkassen ved Storelvavollen til 191 svar i selvregistreringskassen på Væktarhaugan. For svarkasselokaliteter hvor antall registrerte svar er begrenset må resultatene tolkes med varsomhet.

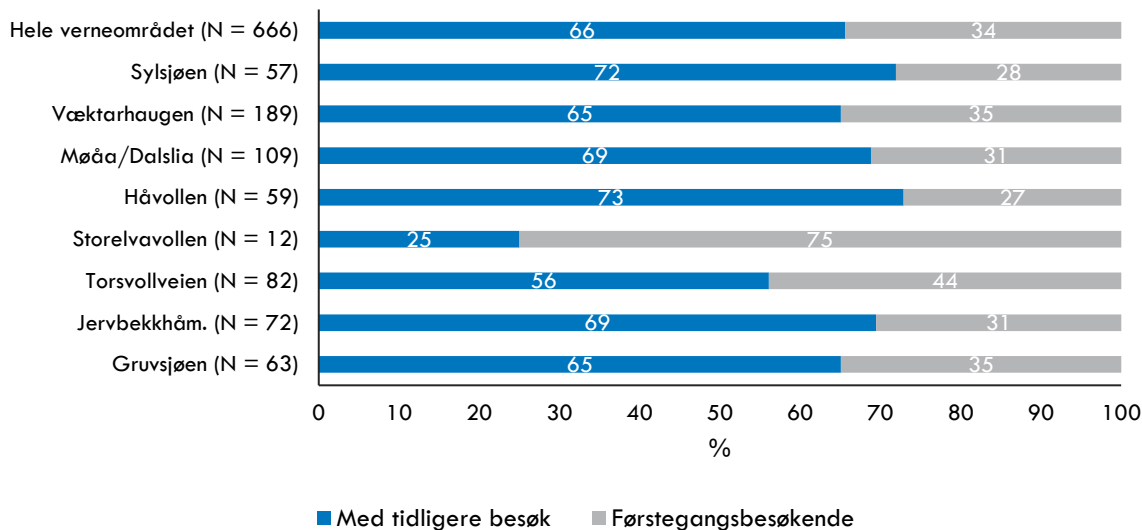
Tabell 10-1: Indikatorer for innfallsportene

	Andel på dagstur	Andel første-gangs-besøkende	Andel med barn i følget	Varighet dagstur (gj.snitt timer)	Varighet flerdagstur (gj.snitt dager)	Andel på organisert tur
Sylsjøen (N = 61)	72 %	28 %	5 %	4,5	3,1	5 %
Væktarhaugan (N = 191)	75 %	35 %	9 %	3,8	7,0	6 %
Møåa/Dalslia (N = 109)	93 %	31 %	20 %	4,1	2,4	1 %
Håvollen (N = 60)	98 %	27 %	15 %	3,7	1,0	3 %
Storelvavollen (N = 12)	10 %	75 %	0 %	3,3	2,7	17 %
Torsvollveien (N = 83)	69 %	44 %	12 %	4,7	3,5	12 %
Jervbekkhåm. (N = 76)	97 %	31 %	5 %	3,6	4,0	5 %
Gruvsjøen (N = 65)	90 %	35 %	10 %	4,8	2,8	0 %
	Lavpurister	Mellom-purister	Høy-purister	Kvinne-andel	Utlending-er	Lokalt bosatte
Sylsjøen (N = 61)	57 %	30 %	14 %	42 %	32 %	2 %
Væktarhaugan (N = 191)	73 %	22 %	5 %	53 %	17 %	3 %
Møåa/Dalslia (N = 109)	68 %	19 %	14 %	52 %	8 %	4 %
Håvollen (N = 60)	68 %	21 %	11 %	50 %	0 %	5 %
Storelvavollen (N = 12)	50 %	33 %	17 %	33 %	25 %	0 %
Torsvollveien (N = 83)	37 %	24 %	39 %	43 %	11 %	27 %
Jervbekkhåm. (N = 76)	61 %	26 %	13 %	59 %	43 %	16 %
Gruvsjøen (N = 65)	50 %	31 %	19 %	41 %	43 %	6 %

Tidligere besøk til Skardsfjella og Hyllingsdalen

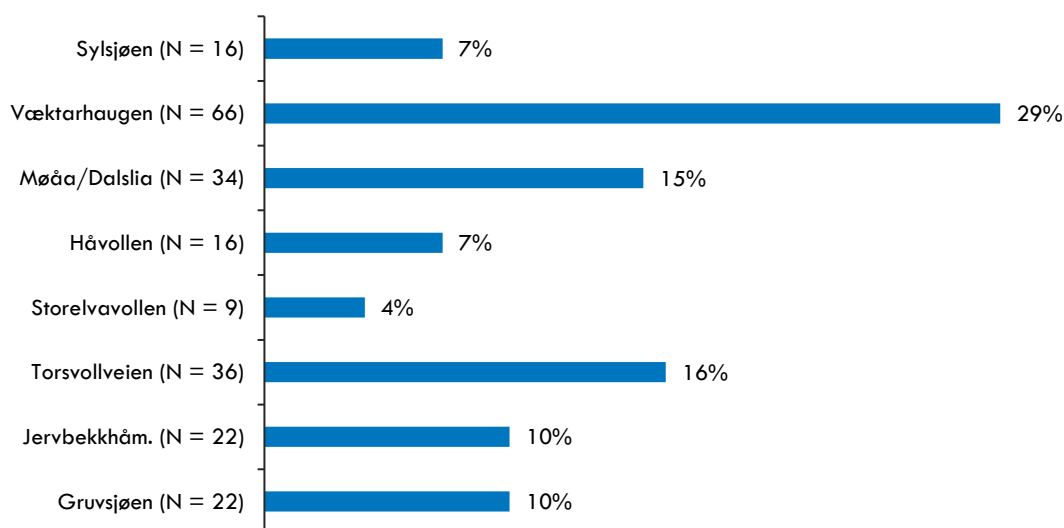
Fra Figur 10-1 fremgår det at andelen som tidligere har besøkt Skardsfjella og Hyllingsdalen er nokså lik ved de ulike innfallsportene. Hvis en ser bort fra Storelvavollen (n=12), hvor kun 25 prosent av respondentene har besøkt verneområdet tidligere, varierer andelen som har besøkt området tidligere fra 56 prosent ved Torsvollveien til 73 prosent ved Håvollen. I Figur 10-2 fremgår det hvordan de i alt 229 førstegangsbesøkende til Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde fordeler seg på ulike innfallsporter. Det er flest førstegangsbesøkende som tar seg inn i området ved Væktarhaugen (29 %), Torsvollveien (16 %) og Møåa/Dalslia (15 %).

Figur 10-1: Andel som tidligere har besøkt Skardsfjella og Hyllingsdalen (N=666)

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

Figur 10-2: Førstegangsbesøkende fordelt på innfallsporter (N=221)

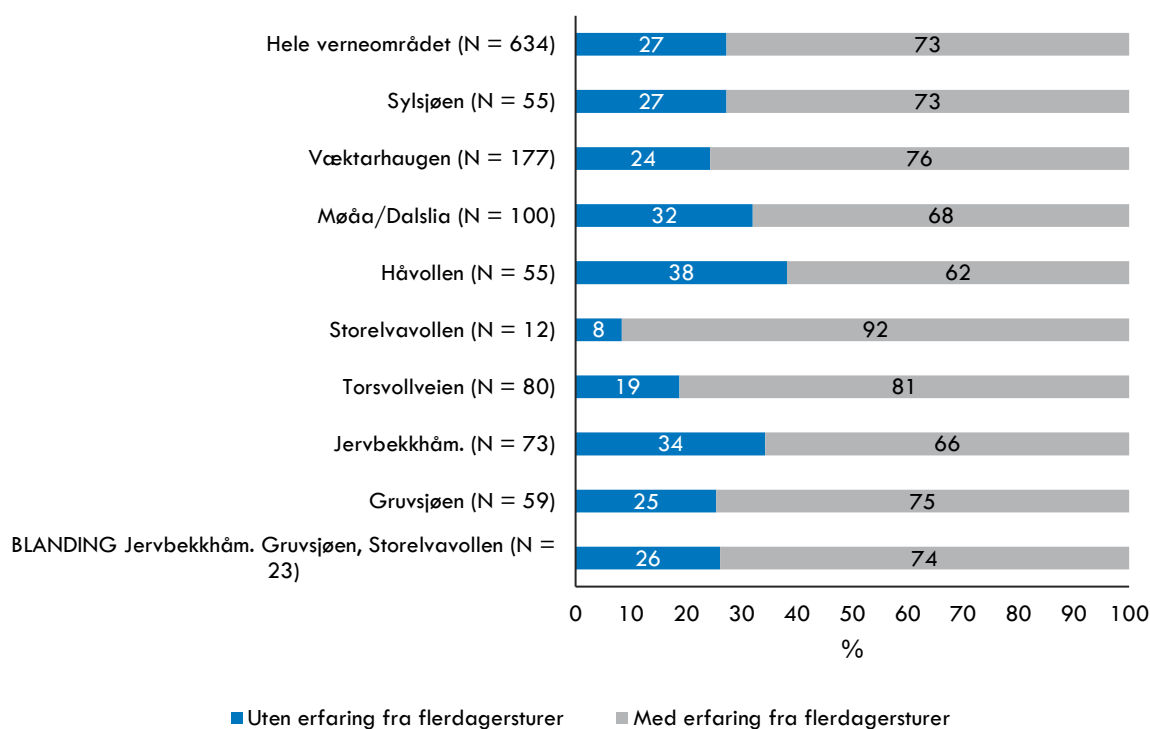
Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

Erfaring med flerdagsturer

Hvorvidt de besøkende har erfaring med flerdagsturer er en mer generell indikator på turerfaring. Av 634 respondenter i selvregistreringsundersøkelsen var det 168 respondenter som oppga at de ikke hadde erfaring med flerdagsturer til fots eller på ski før de besøkte Skardsfjella og Hyllingsdalen. Ved hver innfallsporte hvor det var mulig å fylle ut svarkjema var det noe ulik fordeling mellom besøkende med og uten slik erfaring. Det var flest uten erfaring fra flerdagsturer relativt sett ved Håvollen (38 %). Dernest var det flest ved Jervbekkhåm (34 %). Ved disse innfallsportene var det en overveldende andel som kun gikk på dagstur uten overnatting (Figur 10-10), slik at turer som er vanlig å ta ved disse plassene tilsynelatende ikke stiller høye krav til turerfaring. Det

er færrest uten erfaring fra flerdagersturer ved Storelvavollen, hvor det også var en svært stor andel som gikk på turer med varighet på mer enn en dag.

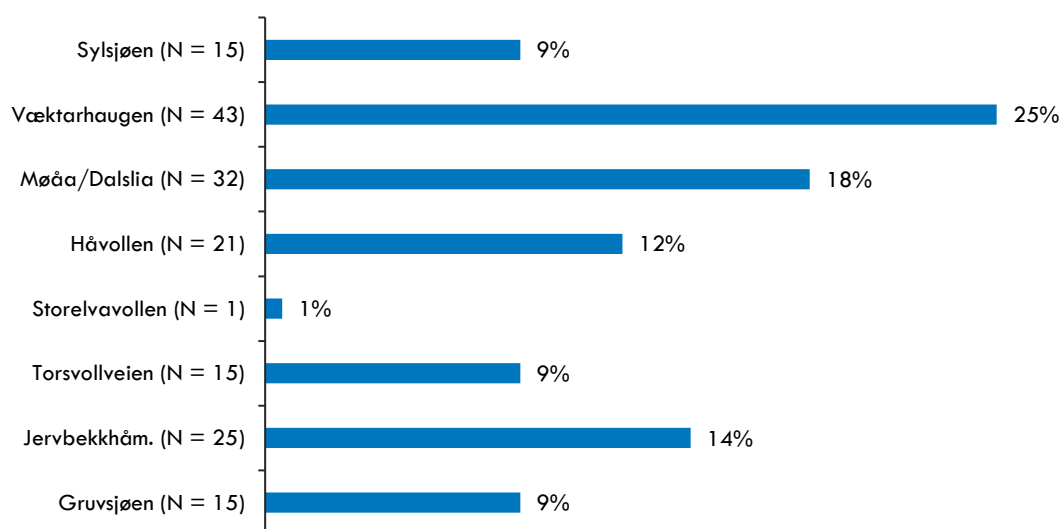
Figur 10-3: Andel uten erfaring fra flerdagersturer

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

Ser vi kun på hvordan de som svarte at de ikke hadde erfaring fra flerdagersturer fordelte seg på ulike innfallsporter, får vi fordelingen vist i Figur 10-4. Det er flest besøkende uten erfaring fra flerdagersturer som fylte ut svarskjema ved Væktarhaugen (25 %), Møåa/Dalslia (18 %) og Jervbekkhåmmåren (14 %). Til en viss grad handler dette om at det også var her det var mange besøkende. Siden dette også er innfallsporter hvor det er mange førstegangsbesøkende, kan dette være områder som forvaltningsmyndigheten bør prioritere.

Figur 10-4: Personer uten erfaring fra flerdagersturer fordelt på innfallsporter (N=167)

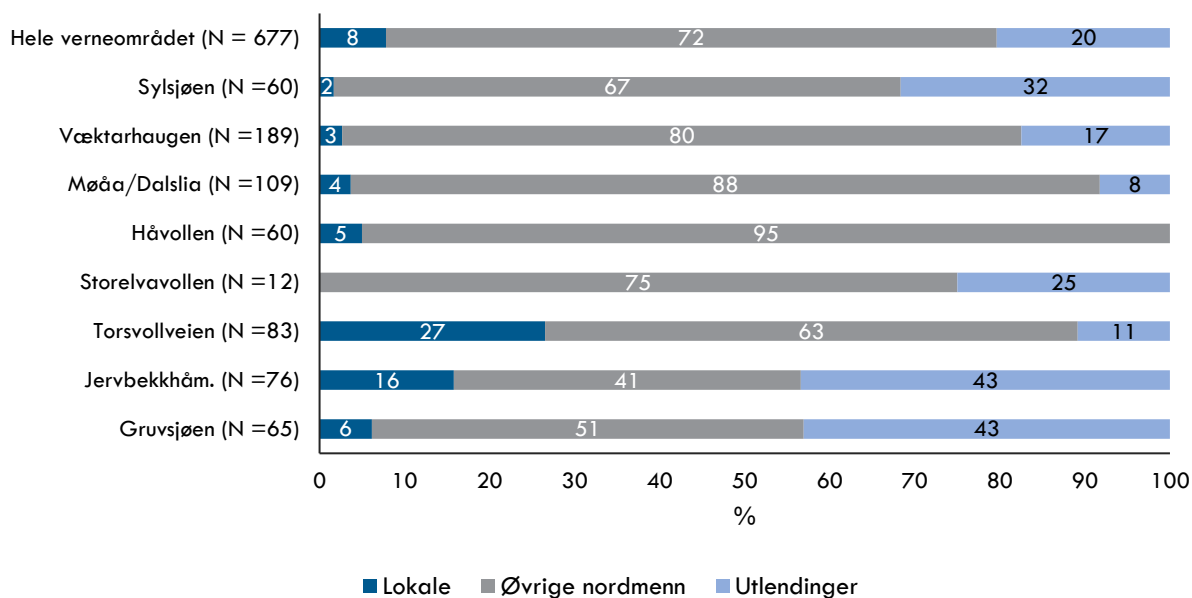

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

De besøkendes bosted

Fra Figur 10-5 under fremgår det at sammensetningen av besøkende med hensyn til bosted varierer mellom de ulike innfallsportene. Det er en høyest andel lokale (fra Røros og Tydal) som har fylt ut svarskjema ved Torsvollveien (27 %) og Jervbekkhåmmåren (16 %), mens andelen lokale er lavest ved Storelvavollen (0 %) Sylsjøen (2 %) og Væktarhaugen (3 %). Ved Håvollen var det utelukkende nordmenn som hadde fylt ut svarskjema.

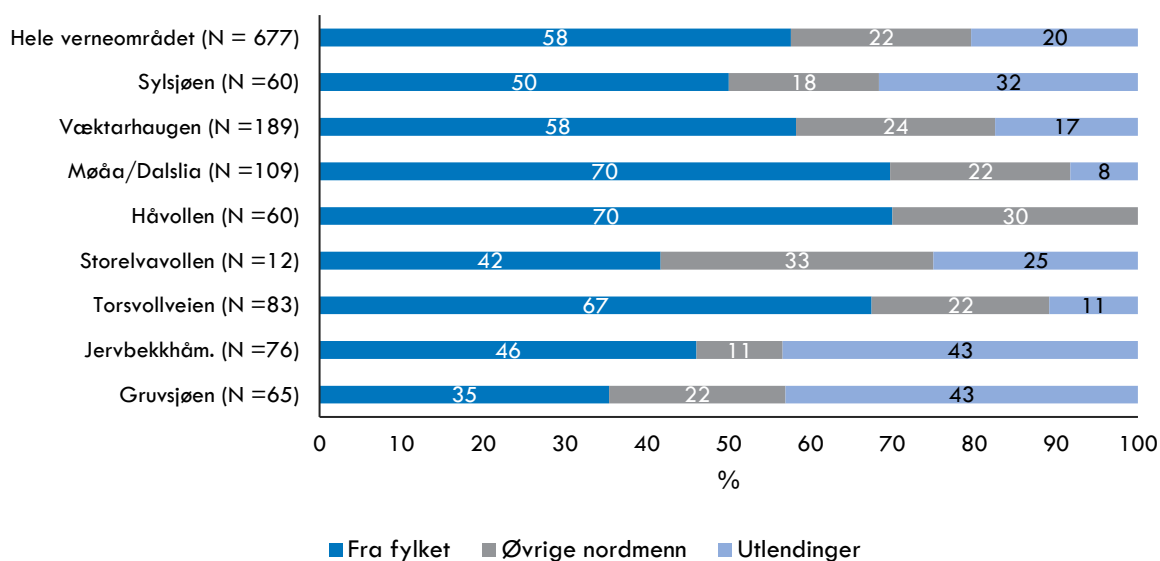
Figur 10-5: Andel lokale (kommunene), øvrige nordmenn og utlendinger (N=677)

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

I Figur 10-6 vises fordelingen av henholdsvis personer med bostedsadresse i Trøndelag, andre fylker i Norge og i utlandet ved de åtte ulike innfallsportene. Fra figuren under leser vi at mange av de besøkende til Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde er bosatt i Trøndelag. Når en studerer hele verneområdet under ett, er 58 prosent av respondentene personer med bostedsadresse i Trøndelag. Det er en høyest andel lokale fra fylket ved Møåa/Dalslia (70 %), Håvollen (70 %) og Torsvollveien (67 %), mens andelen er lavest ved Storelvavollen (42 %) og Grusvjøen (35 %).

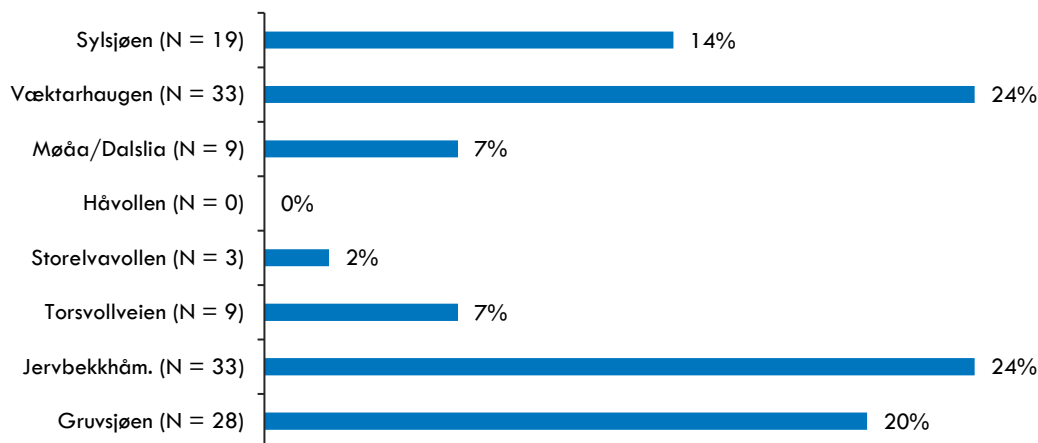
Figur 10-6: Andel lokale (Trøndelag), øvrige nordmenn og utlendinger (N=677)

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

Av 665 respondenter var det 133 som oppga at de hadde bostedsadresse utenfor Norge. Hvordan disse 133 personene fordelte seg på ulike svarkasser er vist i Figur 10-7. Væktaarhaugen, som var den svarkassen som mottok desidert flest skjemaer, er ikke så overraskende den svarkassen som også har mottatt flest skjemaer fra utenlandske respondenter. Ca. én fjerdedel av alle utenlandske respondenter fylte ut svarskjema ved denne svarkassen. Det var imidlertid like mange utenlandske respondenter som fylte ut svarskjema Jervbekkhåm (25 %) som ved Væktaarhaugen. Videre var det også en andel utenlandske besøkende som tok seg inn i området ved Gruvsjøen (20 %) og Sylsjøen (14 %).

Figur 10-7: Utlendinger fordelt på innfallsporter (N=134)

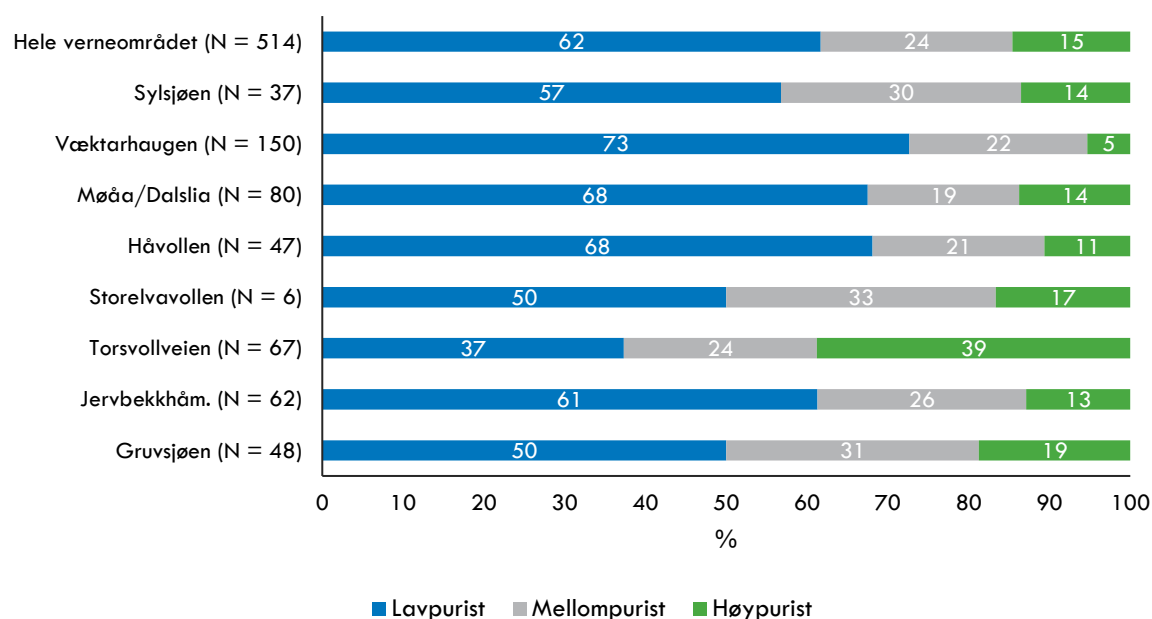

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelse

Purisme

En purismeskala sier noe om brukernes preferanser for tilretteleggingstiltak og hvorvidt en ønsker å treffe andre mennesker når en er på tur. Fra kapittel 5.5 ble det kartlagt at Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde har en besøksgruppe som fordeler seg relativt gjennomsnittlig på de tre ulike purismekategoriene når en sammenligner med andre verneområder. Fra Figur 10-8 ser vi imidlertid at det er variasjoner mellom de ulike innfallsportene. Ved Torsvollveien var 39 prosent av respondentene høypurister, mens ved Væktaarhaugen var kun 5 prosent av respondentene høypurister. Det var en høyest andel lavpurister ved Møåa/Dalslia (68 %), Håvollen (68 %) og Væktaarhaugen (73 %).

Figur 10-8: Purismegrad, prosentfordeling av purismeklasser ved de ulike innfallsportene (N=514)

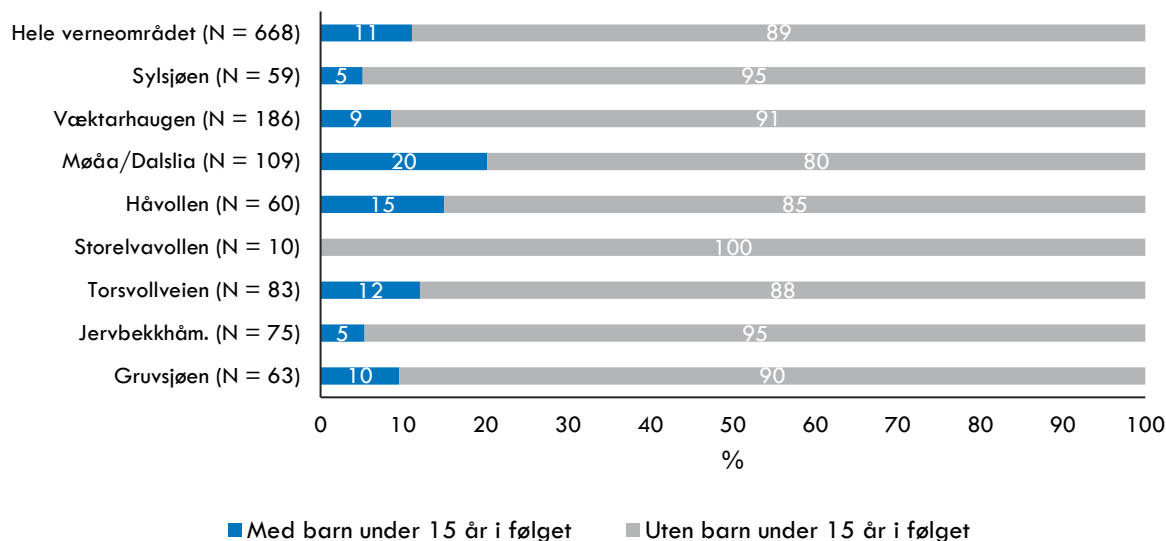

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

Barn i turfølget

I Figur 10-9 vises det hvor mange prosent av respondentene ved de ulike innfallsportene som oppga at de hadde med seg barn under 15 år i turfølget. For hele verneområdet var det 11 prosent som hadde med seg barn i turfølget. Det var en høyere andel som hadde med seg barn ved enkelte innfallsporner; Møåa/Dalslia (20 %), Håvollen (15 %) og Torsvollveien (12 %) trekker opp snittet. Mens det var en lavere andel som hadde med seg barn i turfølget ved Jervbekkhåmmåren (5 %), Sylsjøen (5 %) og Væktaarhaugan (9 %). Ved Storelvavollen var det ingen respondenter som oppga at de hadde med seg barn i turfølget.

Figur 10-9: Andel med barn under 15 år i turfølget (N=668)

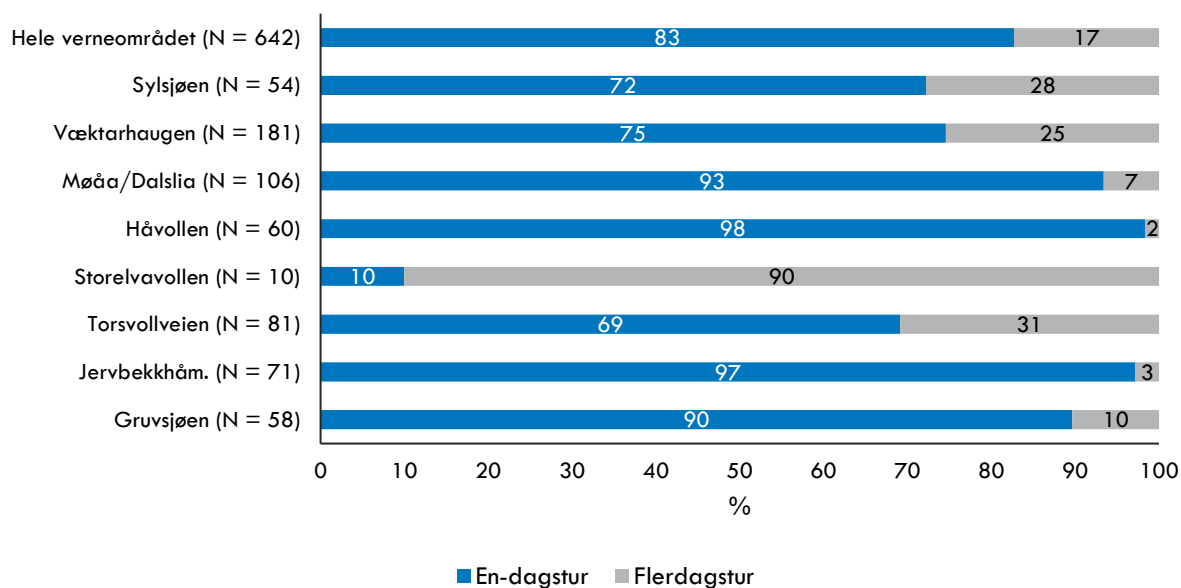

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

Turlengde

Det er enkelte innfallsporner som egner seg bedre som utgangspunkt for flerdagsturer enn andre innfallsporner. Fra selvregistreringsundersøkelsen er det Storelvavollen (90 %), Sylsjøen (28 %), Torsvollveien (31 %) og Væktaarhaugan (25 %) som har mottatt en høyest andel svarskjemaer fra personer som var på flerdagstur. Ved Håvollen, Jervbekkhåmmåren og Møåa/Dalslia oppgir de fleste respondentene at de er på dagstur. Her er det henholdsvis 98, 97 og 93 prosent av respondentene som er på dagstur.

Figur 10-10: Andel som gjennomfører dagsturer og flerdagsturer (N=642)

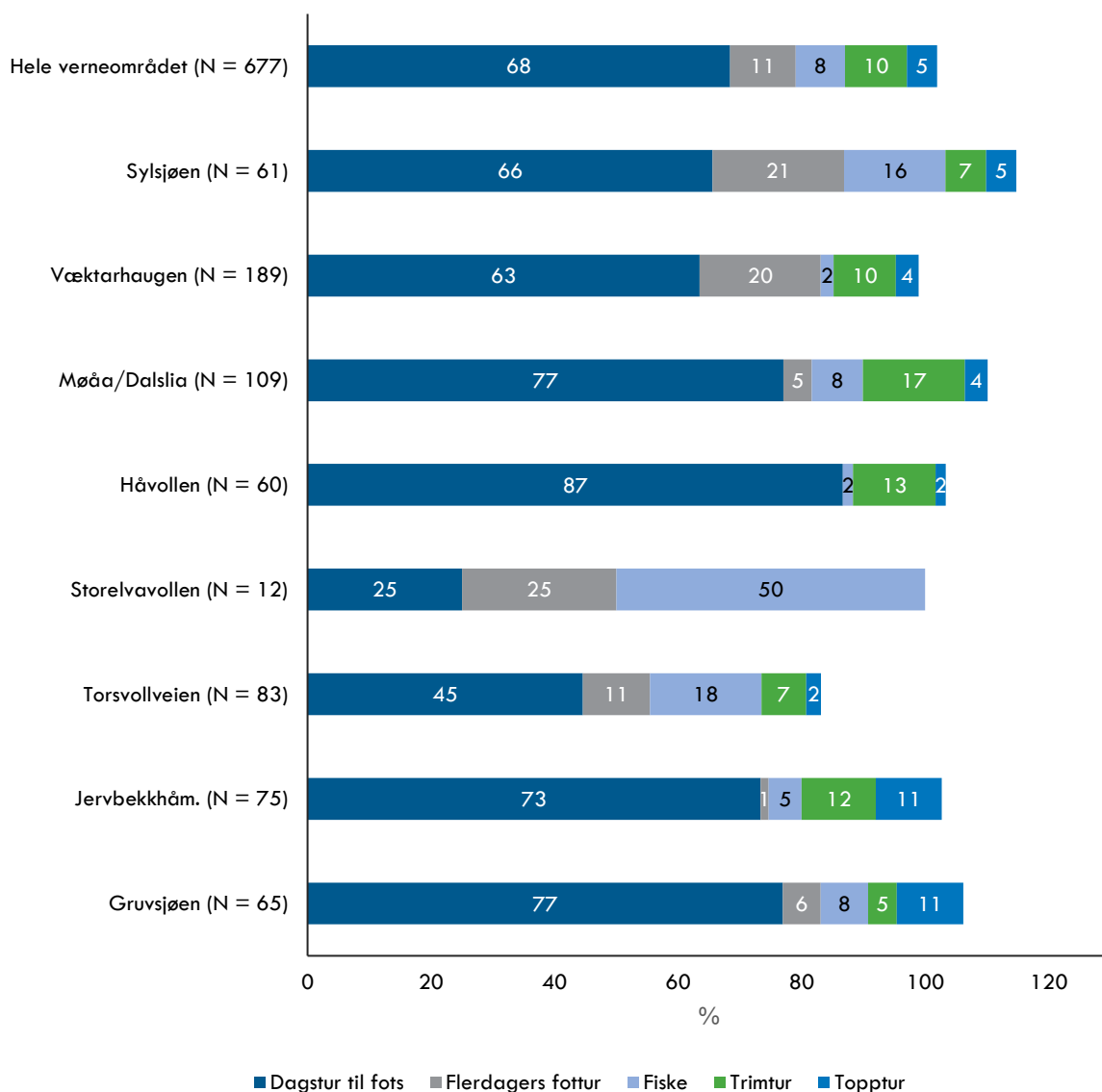

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

Formål med tur

I Figur 10-11 fremgår det hvilke aktiviteter de besøkende ved hver innfallsport oppgir at de har utført i løpet av det siste året. I tråd med resultatene i Figur 10-10 rapporterer de fleste av respondentene at de har vært på dagstur i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. Det er enkelte innfallsporter som virker til å fungere bedre som utgangspunkt for fisketurer enn andre. Ved Storelvavollen, Torsvollveien og Sylsjøen var det henholdsvis 50, 18 og 16 prosent av respondentene som oppga at et av formålene med turen var å fiske. Ved Gruvsjøen (11 %) og Jervbekkhåmmåren (11 %) var det en noe høyere andel av de besøkende som hadde til hensikt å gå på topptur da de skulle besøke verneområdet.

Figur 10-11: Formål med besøket til Skardsfjella og Hyllingsdalen (N=677), flere svar mulig

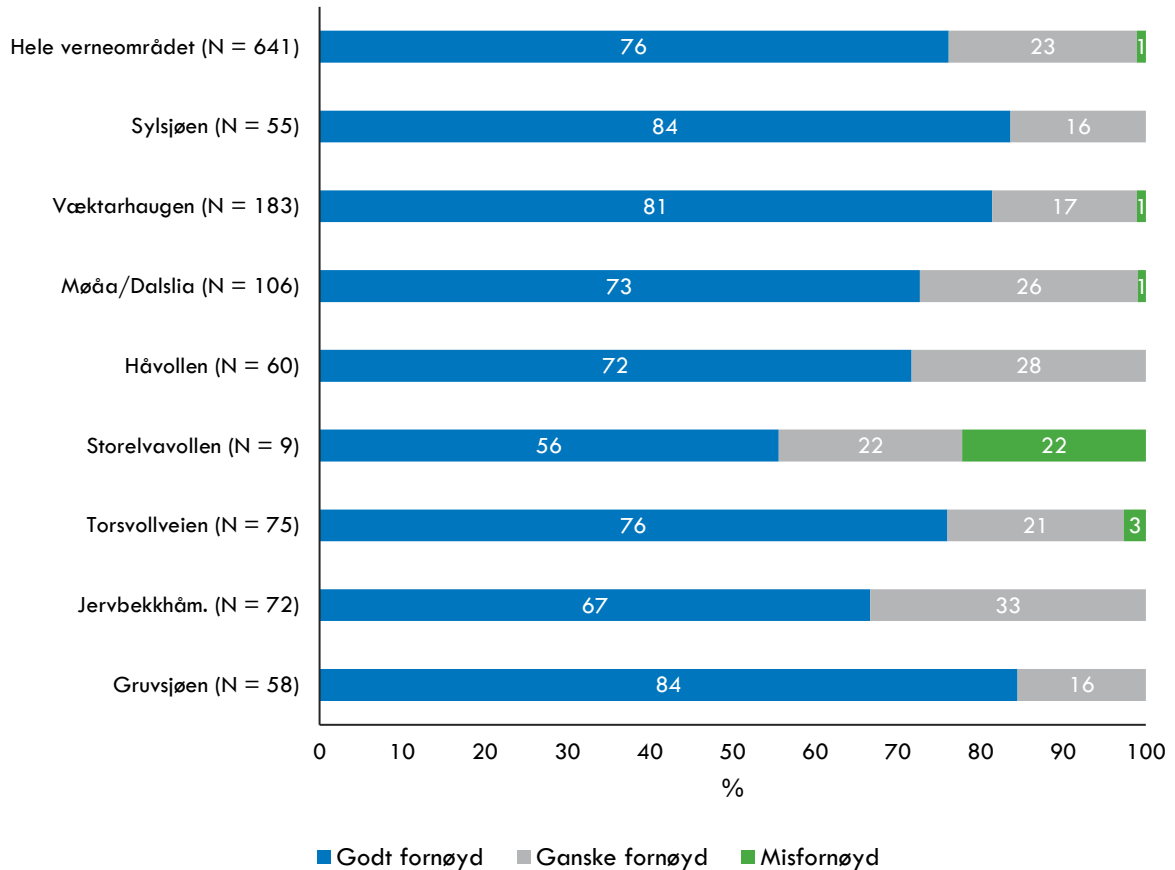
Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

Tilfredshet med tilrettelegging

I kapittel 9 fremgikk det at de fleste besøkende til Skardsfjella og Hyllingsdalen er godt fornøyd med tilretteleggingen for friluftsliv. Allikevel er det mulig at det er enkelte områder av verneområdet hvor de besøkende er mindre fornøyd med nivået og kvaliteten tilretteleggingen. Fra Figur 10-12 kan det virke til at besøkende som har tatt seg inn i verneområdet fra Storelvavollen er langt mindre tilfredse med tilretteleggingen enn ved andre innfallsporter. Her må det påpekes at respondentantallet (n=9) ved denne innfallsporten er langt lavere enn ved andre innfallsporter. Dette betyr at den statistiske usikkerheten er høyere, så en skal være forsiktig med å fastslå at dette er den sanne fordelingen av respondenter som besøker Storelvavollen. Allikevel er det verdt å merke seg at to av de totalt syv respondentene som var «Misfornøyd» med tilretteleggingen i

verneområdet hadde svart på undersøkelsen ved Storelvavollen. Denne svarkassen sto for kun 1,4 prosent av det totale svarantallet. Både Gruvsjøen og Sylsjøen er områder hvor respondentene er gjennomgående fornøyde med tilretteleggingen. Her var det ingen respondenter som var misfornøyde med tilretteleggingen og det var en svært høy andel som var godt fornøyde.

Figur 10-12: Tilfredshet med tilrettelegging (N=641)

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

1.1. Sammenfatning

Brukerundersøkelsen som er analysert i denne rapporten er utført som et ledd i verneområdestyrenes prosess med å utarbeide besøksstrategier for norske verneområder. Brukerundersøkelsen besto av en selvregistreringsundersøkelse som henvendte seg til besøkende i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde sommeren 2018 og en mer detaljert digital etterundersøkelse som ble distribuert på e-post i slutten av november samme år.

I forvaltningsplanen for Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde står det at *allmennheten skal gis anledning til natur- og landskapsopplevelse i gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av tilrettelegging*. Videre presiseres det at brukerinteressene skal vike til fordel for verneformål når det er motstridende interesser mellom bruk og vern (Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen, 2017). I denne brukerundersøkelsen er de besøkendes bruk av området, deres interesser for ulike friluftslivsaktiviteter og kunnskap om verneregler forsøkt kartlagt ved hjelp av to spørreundersøkelser. Denne informasjonen kan bidra til å belyse om det finnes motstridende interesser mellom bruk og vern i dag, og eventuelt om det er trender i de besøkendes bruk av verneområdet som en skal være spesielt oppmerksom på i de neste årene. Et større innslag av moderne, «utradisjonelt» friluftsliv med bruk av sykkel, droner og annet utstyr kan imidlertid tenkes å føre til konflikter i fremtiden - mellom utfoldelsen av slike aktiviteter, hensynet til vern og til deler av brukergruppen. En økt bevissthet om endringer i bruk, hvordan de ulike hensynene påvirkes og hvordan forvaltningen må innrette seg mot dette kan derfor være fornuftig.

Det observeres få tydelige konflikter mellom de besøkendes bruk av verneområdet og de gjeldende verneformålene, men verneområdestyret bør følge med på omfanget av motorisert ferdsel

Resultatene fra denne undersøkelsen indikerer at det foreligger få tydelige konflikter mellom de besøkendes bruk av området og verneformålene som gjelder for landskapsvernområdet. Det er vår opplevelse at formålet med vernet av Skardsfjella og Hyllingsdalen, å ta vare på et større naturområde som er relativt lite påvirket av tyngre tekniske inngrep, fint kan forenes med en besøksforvaltning som retter seg inn mot de besøkendes friluftslivsinteresser. Majoriteten av respondentene i brukerundersøkelsen viser størst interesse for tradisjonelt turfriluftsliv, herunder turer til fots eller på ski. Det er også mange besøkende som har interesse for tradisjonelt høstingsfriluftsliv. Omfanget og konsekvensene av motorisert ferdsel i landskapsvernområdet er noe forvaltningsmyndigheten i Skardsfjella og Hyllingsdalen er oppmerksom på. I forvaltningsplanen er det viet 9 sider til dette temaet. Det er flere nærings- og interessegrupper som har tillatelse til å bruke motoriserte fremkomstmidler i verneområdet etter søknad; reindrift, jordbruk og skogbruk, jakt og fiske, kraftindustri, redning- og forsvarsvirksomhet, hytteeiere og i forbindelse med oppkjøring av skiløyper. Det er av betydning at verneområdeforvaltningen har løpende oversikt over omfanget av både lovlig og ulovlig motorisert ferdsel i landskapsvernområdet. Bruken av motoriserte fremkomstmidler er det temaet som er mest betent i brukerundersøkelsen. Blant respondentene som oppgir at de har opplevd forstyrrende atferd i landskapsvernområdet, blir det som oppfattes som ulovlig motorisert ferdsel trukket frem som et forstyrrende element.

De fleste som besøker Skardsfjella og Hyllingsdalen har en eller annen form for tilknytning til området

Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde virker å være et populært rekreasjonsområde for personer med hytte i eller i nærheten av verneområdet. I underkant av 60 prosent av respondentene i etterundersøkelsen oppgir at de enten eier eller har tilgang til en hytte i kommunene Røros eller Tydal. Dette gjenspeiles i at en høy andel av respondentene oppgir at de har besøkt området flere ganger tidligere; i selvregistreringsundersøkelsen var det 66 prosent av respondentene som oppga at de hadde besøkt Skardsfjella og Hyllingsdalen tidligere. De fleste besøkende er kjent med at Skardsfjella og Hyllingsdalen er vernet som landskapsvernområdet. Sammenlignet med andre norske verneområder er det imidlertid en lavere andel av de besøkende som er kjent med vernestatusen. Om dette har sammenheng med at Skardsfjella og Hyllingsdalen ble vernet nokså sent (i 2009) eller om informasjonen om vernestatusen har vært for dårlig, er det vanskelig å si noe om.

Det er vanlig å innhente informasjon fra internett før en ankommer landskapsvernområdet

Fra denne brukerundersøkelsen fremgår det at de aller fleste besøkende finner den informasjonen om Skardsfjella og Hyllingsdalen som de leter etter. Internett, brosjyrer og informasjon fra venner og kjente er de mest benyttede informasjonskildene. Hele 56 prosent av respondentene oppga at de mottok informasjon fra venner eller kjente før de ankom området, noe som igjen kan ha sammenheng med at mange av de besøkende eier eller har tilgang til hytte i området. Hvis forvaltningsmyndigheten skal gi mer informasjon om området, er det

ønskelig at denne informasjonen gis til de besøkende før de reiser hjemmefra eller ved innfallsporner til landskapsvernområdet. De besøkende er samstemte om at de ønsker muligheten til å hente relevant informasjon om området fra internett før avreise hjemmefra og fra informasjonstavler ved parkeringsplasser og innfallsporner til verneområdet. Fra forvaltningsplanen fremgår det også at verneområdestyret har prioritert å lage tavler og plakater med informasjon om verneområdene de siste årene, som er helt i tråd med ønskene til de besøkende.

De besøkende er jevnt over fornøyde med tilretteleggingen for friluftsliv i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde

De besøkende trekkes til Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde fordi de ønsker å oppleve en helt spesiell natur. De opplever at terrenget er enkelt å ferdes i og at det er gode muligheter til å finne områder hvor en kan gå for seg selv. Begge disse forholdene vurderes som positive for brukerne. Besøksgruppen er forholdsvis gammel, med en gjennomsnittsalder på 52,8 år. Dette kan ha sammenheng med de ovennevnte forholdene, nemlig at terrenget egner seg godt for enklere fotturer og at en er skjermet for store mengder turister. De besøkende er jevnt over fornøyde med tilretteleggingen for friluftsliv. Respondentene påpeker viktigheten av at det finnes bruer som gjør elvekryssing enklere samt at det finnes informasjonstavler ved innfallsporene til verneområdet. Begge disse tilretteleggingstiltakene vurderes å være av relativt høy kvalitet i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. Når en ser nærmere på hvilke grupper som er mest fornøyd med tilretteleggingen i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde, fremgår det at personer som ønsker relativt lite tilrettelegging (høypurister) er de som er mest fornøyd med omfanget av og kvaliteten på tilretteleggingstiltak.

12. Referanser

- Dovrefjell nasjonalparkstyre. (2018). *Kan eg fly drone i Dovrefjell*.
- Kaxrud Wilberg, K. (2010). *Bortfallsstudie i Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark. En test av selvregistreingskasser som metode for registrering av ferdsel i naturområder*. Masteroppgave. Ås: INA-UMB. 39. S + vedlegg.
- NRK Finnmark. (2018, Oktober 17). Hentet fra Avhengige av påvirkere for å nå frem med friluftsklærne sine: <https://www.nrk.no/finnmark/sosiale-medier-endrer-friluftslivet-1.14250511>
- NRK Nordland. (2018, Juni 1.). Hentet fra I disse fjellene skjer det én dødsulykke i året: https://www.nrk.no/nordland/undervurderer-lofotfjellene_-_en-dodsulykke-i-aret-i-gjennomsnitt-1.14065532
- Oslo Economics & Sørensen. (2018c). *Brukerundersøkelse i Børgefjell nasjonalpark sommeren 2017*. Oslo Economics. Rapportnummer 2018-5.
- Oslo Economics & Sørensen, O. J. (2018a). *Brukerundersøkelse i Lyngsalpan landskapsvernområde sommeren 2017*. Oslo Economics. Rapportnummer 2018-6.
- Oslo Economics & Sørensen, O. J. (2018b). *Brukerundersøkelse i Stølsheimen sommeren 2017*. Oslo Economics. Rapportnummer 2-2018.
- Oslo Economics & Sørensen, O. J. (2018d). *Brukerundersøkelse i Lomsdal-Visten nasjonalpark sommeren 2017*. Oslo Economics. Rapportnummer 2017-7.
- Oslo Economics & Sørensen, O. J. (2018e). *Brukerundersøkelse i Møysalen verneområde sommeren 2017*. Oslo Economics. Rapportnummer 2018-4.
- Oslo Economics. (2018). *Sammenstilling av brukerundersøkelser gjennomført i norske verneområder sommeren 2017*. Oslo Economics. Prosjektnummer 2018-21.
- Oslo Economics, & Sørensen, O. J. (2019). *Brukerundersøkelse i Folgefonna nasjonalpark sommeren 2018*. Oslo: OE-rapport 2019-5.
- Romlid, U., Fredman, P., Emmelin, L., & Yuan, M. (2009). *Who are the non-compliers? An analysis of non-compliance with on-site monitoring methodology at Fulufjället National Park*. Forskningsprogrammet friluftsliv I förändring.
- Selvaag, S. K., Wold, L. C., & Vistad, O. (2017). *Brukerundersøkelse i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark og Sylan landskapsvernområde sommeren 2016*. Lillehammer: NINA, Norsk insitutt for naturforskning. NINA-rapport 1377.
- SSB. (2018). *Kommunefakta - hytter*. Statistisk sentralbyrå. Kommunefakta. Røros - 5025. Tydal - 5033.
- Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen. (2017). *Forvaltningsplan Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde med Viglåa, Litlrien, Tjerråøyen Djuptjønnen og Finnfloen naturreservater*.
- Vistad, O. I., & Vorkinn, M. (2012). *The Wilderness Purism Construct — Experiences from Norway with a simplified version of the purism scale*.
- Vorkinn, M. (2016). *Bruk og brukere i Langsua sommeren 2015*.
- Wold, L. C., & Selvaag, S. K. (2017). *Brukerundersøkelse i Sølen landskapsvernområde sommeren 2016*, NINA-rapport 1322. NINA.

13. Vedlegg

13.1 Verneforskrift

4.2.2019 Verneplan for Skardsfjella og Hyllingsdalen. Vedlegg 1. Forskrift om Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde, Røros og T...

Verneplan for Skardsfjella og Hyllingsdalen. Vedlegg 1. Forskrift om Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde, Røros og Tydal kommuner, Sør-Trøndelag

Dato	FOR-2009-01-09-21
Publisert	II 2009 hefte 1
Ikrafttredelse	09.01.2009
Sist endret	FOR-2013-03-15-284 fra 01.07.2013
Gjelder for	Røros og Tydal kommuner, Trøndelag
Hjemmel	LOV-1970-06-19-63-§5, LOV-1970-06-19-63-§6, LOV-1970-06-19-63-§21, LOV-1970-06-19-63-§22, LOV-1970-06-19-63-§23 jf LOV-2009-06-19-100-§77
Kunngjort	15.01.2009 kl. 16.05
Korttittel	Forskrift om Skardsfjella og Hyllingsdalen

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res 9. januar 2009 med hjemmel i lov 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern § 5, jf. § 6 og § 21, § 22 og § 23. Fremmet av Miljøverndepartementet. Endret ved forskrift 15 mars 2013 nr. 284 (i kraft 1 juli 2013).

§ 1. Avgrensing

Landskapsvernområdet berører følgende gnr./bnr.:

Røros kommune: 81/1, 81/2, 82/1, 82/2, 83/2, 83/8, 84/1, 85/1, 86/1, 87/1, 87/3, 87/4, 87/5, 87/8, 87/9, 89/3, 89/6, 90/1, 90/2, 90/3, 90/4, 90/5, 90/6, 91/1, 91/2, 91/7, 91/11, 92/1, 93/1, 96/2, 96/4, 96/20, 98/1, 100/1, 100/2, 101/1, 101/3, 101/6, 102/16, 119/2, 120/1, 120/2, 120/3, 132/243, 132/244, 132/246, 132/247, 132/248, 132/249, 132/250, 132/251, 132/313, 132/400, 142/1, 204/1, 204/2.

Tydal kommune: 188/1, 188/2, 188/5, 189/2, 189/7, 190/1, 190/2, 190/3, 190/4, 190/5, 192/1.

Landskapsvernområdet dekker et areal på ca. 313,9 km².

Grensene for landskapsvernområdet fremgår av kart i målestokk 1:50 000, datert Miljøverndepartementet september 2008. På kartet er det avmerket en sone A og en sone B hvor det gjelder særskilte bestemmelser. De nøyaktige grensene for landskapsvernområdet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Røros og Tydal kommuner, hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

§ 2. Formål

Formålet med Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde er å ta vare på et større naturområde som er relativt lite påvirket av tyngre tekniske inngrep, med det biologiske mangfold som preger landskapet. Den urørte vassdragsnaturen knyttet til Glommas kilder er her av særlig verdi. Fjellbjørkeskogen skal ivaretas som en viktig del av landskapsbildet. Vernet omfatter også verdifulle innslag av kulturlandskap, kulturminner og sammenhengene mellom disse, særlig de tallrike samiske kulturminner.

Allmennheten skal gis anledning til natur- og landskapsopplevelse gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av tilrettelegging.

Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor landskapsvernområdet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

§ 3. Vernebestemmelser

1. Inngrep i landskapet

- 1.1 Området er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter. Med de unntak som følger av punkt 1.2 og 1.3 er det forbud mot inngrep som vegbygging, oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger, henstilling av campingvogner, bobiler og maskiner, vassdragsregulering, graving og påfylling av masse, sprenging og boring, uttak og fjerning av større stein og blokker, mineraler eller fossiler, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, nyplanting, bakkeplanering, fremføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, opparbeiding og merking av stier, løyper og lignende. Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Oppstillingen er ikke uttømmende.

Forvaltningsmyndigheten avgjør i tilstilfeller om et tiltak kan endre landskapets art eller karakter vesentlig.

- 1.2 Bestemmelsene i punkt 1.1 er ikke til hinder for:
- Vedlikehold av bygninger og andre anlegg. Vedlikehold skal skje i samsvar med tradisjonell byggeskikk og tilpasses landskapet. Vedlikehold omfatter ikke utvendig ombygging eller utvidelse.
 - Vedlikehold av eksisterende stier, skilt, bruer og liknende i samsvar med forvaltningsplan.
 - Drift og vedlikehold av jordbruksarealer i sone B. Retningslinjer for drift fastsettes i forvaltningsplan.
 - Anlegg av sanketråder og nødvendig gjerding i sone B, samt oppsetting av midlertidige gjerder i reindriften i sone A.
 - Vedlikehold av eksisterende traktorveier og kjørespor i utmark i samsvar med forvaltningsplan.
 - Drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg.
 - Nødvendig istandsetting ved akutt utfall.
 - Oppgradering/fornyelse av kraftlinjer for heving av spenningsnivå og øking av linjetverrsnitt når dette ikke fører til vesentlige fysiske endringer i forhold til verneformålet.
- 1.3 Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til:
- Ombygging og utvidelse av eksisterende bygninger.
 - Gjenoppbygging av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade.
 - Oppføring av naust i samsvar med forvaltningsplan, samt restaurering/gjenoppbygging av seter på Møsjødalsvollen.
 - Riving av bygninger.
 - Oppføring av bygninger og anlegg som er nødvendige til jordbruksformål, beitebruk og reindrift.
 - Tilrettelegging for vinterveger for transport av tømmer i sone B.
 - Enkel tilrettelegging for reiseliv og turvirksomhet i samsvar med forvaltningsplan.
 - Bygging av bruer og legging av klopper.
 - Oppsetting av skilt og merking av nye stier.
 - Oppføring av en (1) hytte for allmennheten i samsvar med forvaltningsplan.
 - Oppgradering/fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under pkt. 1.2 f).

Ombygging, utvidelse og nybygg skal skje i samsvar med tradisjonell byggeskikk og tilpasses landskapet.

2. Plantelivet

2.1 Beskyttelse av plantelivet

Plantelivet skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Innføring av nye plantearter er forbudt.

2.2 Beiting

Beiting er tillatt.

2.3 Skogsdrift og vedhogst

Skogsdrift og hogst av ved i samsvar med forvaltningsplan er tillatt. Hogst skal skje i form av plukkhogst. Etablering av ny skog skal skje ved naturlig fornyelse. Ved uttak i sone A skal 60 % stående kubikkmasse stå igjen.

- 2.4 Bestemmelsene i punkt 2.1 er ikke til hinder for bruk av trevirke til bål, pølsepinner, lavvostenger osv.
- 2.5 Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til:
- Andre skogbrukstiltak enn de som framgår av punkt 2.3.
 - Uttak av torv til bruk på tak og gammer i landskapsvernområdet.
3. *Dyrelivet*
- 3.1 Jakt og fangst er tillatt etter viltloven og reindriftsloven.
- 3.2 Fiske og fangst er tillatt etter lakse- og innlandsfiskloven og reindriftsloven.
4. *Ferdsel*
- 4.1 Generelt om ferdsel
- All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.
- 4.2 Organisert ferdsel
- Organisert ferdsel som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Ut over dette vises det til forvaltningsplanen.
- Bestemmelsene i denne forskrift er ikke til hinder for organisert turvirksomhet til fots så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.
- 4.3 Sykling og organisert bruk av hest
- Sykling og organisert bruk av hest er bare tillatt på veier eller traseer som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplanen.
- 4.4 Regulering av ferdsel
- Innenfor nærmere avgrensa deler av landskapsvernområdet kan Miljødirektoratet ved forskrift regulere eller forby ferdsel som kan skade naturmiljøet.
- 4.5 Generelle unntak for ferdsel
- Bestemmelsene i punkt 4 gjelder ikke nødvendig ferdsel ved gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i samband med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings-, og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten.
5. *Motorferdsel*
- 5.1 Forbud mot motorferdsel
- Motorferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy.
- 5.2 Bestemmelsen i punkt 5.1 er ikke til hinder for:
- Motorferdsel ved militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings-, og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingskjøring.
 - Motorferdsel på innmark i forbindelse med drift av jordbruksarealer.
 - Bruk av lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget for uttransport av felt elg og hjort og lett terrengkjøretøy eller traktor på traktorveier og kjørespor i samsvar med forvaltningsplan.
 - Bruk av motor på båt på Rien og på Hyllingen.
 - Nødvendig bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med reindrift. Leiekjører må medbringe skriftlig dokumentasjon/avtale med oppdragsgiver for at kjøringen skal være lovlig.
 - Motorferdsel for transport av syke/skadde dyr. Dyret må være lokalisert på forhånd. Kjøretøy som brukes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til forvaltningsmyndigheten eller oppsynet i forkant.
 - Motorferdsel i forbindelse med skogsdrift og vedhogst i samsvar med forvaltningsplan.
 - Motorferdsel på traktorveier og langs kjørespor for jordbruksformål.
 - Motorferdsel på veien ned til va over Storhåen for grunneiere og hytteiere.
 - Bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med inspeksjon og vedlikehold av reindriftas grensegerde mellom Sverige og Norge.
 - Motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på kraftlinjer og kraftanlegg. Det skal sendes melding til forvaltningsmyndigheten etter kjøring.
- 5.3 Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til:

- a) Øvelseskjøring for formål nevnt i punkt 5.2 a).
- b) Motorferdsel i forbindelse med husdyrhold.
- c) Bruk av luftfartøy i forbindelse med reindrift.
- d) Bruk av motorkjøretøy på barmark i forbindelse med reindrift. Det kan gis flerårige tillatelser. Det er et vilkår at tillatelsen koordineres med, og tas inn i distriktsplan i henhold til reindriftsloven, slik at næringen kan utøves på tilfredsstillende måte.
- e) Transport av varer og utstyr til hytter, buer, setrer og lignende. Transport skal fortrinnsvis foregå på eksisterende veger og kjørespor eller med luftfartøy eller beltetekjøretøy på vinterføre.
- f) Transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger, anlegg, klopper o.l. Transport skal fortrinnsvis foregå på eksisterende veger og kjørespor eller med luftfartøy eller beltetekjøretøy på vinterføre.
- g) Oppkjøring av skiløyper i samsvar med forvaltningsplan.
- h) Motorferdsel i forbindelse med drift, vedlikehold og oppgradering/fornyelse av eksisterende kraftanlegg.
- i) Bruk av beltetekjøretøy på vinterføre for transport av personer med funksjonsnedsettelse til egen hytte, bu eller seter.
- j) Bruk av lett beltetekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget for kontroll og vedlikehold av reindriftras grensegjerde mellom Sverige og Norge.

6. Forurensning

6.1 Forbud mot forurensning

Forurensning og forsøpling, samt utendørs lagring av materialer, gjerdeutstyr o.l., er forbudt. All bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet er forbudt.

6.2 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til bruk av sand og liknende til snøsmelting.

6.3 Støy

Unødvendig støy skal unngås.

0 Endret ved forskrift 15 mars 2013 nr. 284 (i kraft 1 juli 2013).

§ 4. Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjon fra bestemmelsene i denne forskrift når formålet med fredningen krever det, for vitenskapelige undersøkelser og arbeid av vesentlig samfunnsmessig betydning eller i andre særlige tilfeller når dette ikke strider mot formålet med vernet.

§ 5. Forvaltningsplan

Det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon mv. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Miljødirektoratet.

0 Endret ved forskrift 15 mars 2013 nr. 284 (i kraft 1 juli 2013).

§ 6. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten kan iverksette tiltak for å fremme formålet med vernet.

§ 7. Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet etter denne forskriften. Samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordningen som etableres.

0 Endret ved forskrift 15 mars 2013 nr. 284 (i kraft 1 juli 2013).

§ 8. Rådgivende utvalg

Det kan opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av landskapsvernområdet.

§ 9. *Ikrafttredelse*

Denne forskrift trer i kraft straks.

13.2 Selvregistreringsundersøkelse

Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde 2018

1) Dato:

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Dag		Mnd	

2a) Hvor er du bosatt?

Nordmenn (Postnr. og sted)

Utlendinger (Land)

2b)

Kjønn/alder:

1 Kvinne:.....år 2 Mann: år

3a) Hva er hovedformålet med denne turen i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde?

1 Dagstur til fots 1 Fiske 1 Topptur

1 Flerdagers fottur 1 Trimtur 1 Annet, hva?

3b) Varighet på denne turen i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde:

Dagstur: timer Flerdagerstur: dager

4a) Hvor mange er du sammen med på denne turen (inkl. deg selv)? personer

4b) Er turen en "organisert" tur? (Skoleklasse, speidergruppe, turlag el.l.)

1 Nei 2 Ja, hva slags gruppe?

4c) Er det barn under 15 år med i turfølget?

1 Nei 2 Ja, alderen på det yngste barnet er: år

5) Hvor mange somre/vintre har du vært i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde tidligere?

1 Ingen 1 Somre:.....antall 1 Vintre:.....antall

6) Er du fornøyd med tilrettelegginga for friluftslivutøvere i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde?

- 1 Godt fornøyd 2 Ganske fornøyd 3 Misfornøyd

7) Har du tidligere vært på en flerdagers fottur eller skitur? (Uansett område)

- 1 Nei, aldri 2 1 gang 3 2-5 ganger
 4 6-10 ganger 5 11-20 ganger 6 Mer enn 20 ganger

8) Tenk deg at du skal gjennomføre en flertimers tur i skogs- /fjellterreng om sommeren, og at området er slik DU helst vil ha det – som om det var ditt "idealområde". Ville det vært positivt eller negativt for deg at: (merk av ett talt for hver linje)

	Svært negativt		Nøytralt			Svært positivt	
	1	2	3	4	5	6	7
... det finnes tilrettelagte leirplassar med do, ved, bål, søppeldunker	1	2	3	4	5	6	7
... du kan bli kvitt søppel i utplasserte søppeldunker	1	2	3	4	5	6	7
... det finnes merkede stier i området	1	2	3	4	5	6	7
... det er god skilting ved stistart og stikryss i området	1	2	3	4	5	6	7
... det er lagt ned trestokker til å gå på der stien går over våt myr	1	2	3	4	5	6	7
... det finnes hytter med matservering og oppredde senger i området	1	2	3	4	5	6	7
...du møter mange andre friluftsfolk i løpet av turen	1	2	3	4	5	6	7
... du kan gå milevis uten å møte et menneske	1	2	3	4	5	6	7

9) For deg som kjenner landskapsvernområdet fra før, eller er i ferd med å avslutte turen: Hvordan samsvarer Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde med ditt «idealområde», jf. over?

Ikke i det hele tatt 1 2 3 4 5 Fullt samsvar 9 Vet ikke

10) Er dette kortet fylt ut på tur inn i eller ut av området?

1 På tur inn i området 2 På tur ut av området

11) Til høsten ønsker vi å sende ut et spørreskjema til noen av de som har besøkt verneområdet i sommer. Dersom du/dere kunne tenke deg å gi ytterligere innspill til den framtidige forvaltninga av Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde, vennligst oppgi mailadressen(e) til de som har svart på dette kortet.

E-post (Vennligst skriv tydelig).....

TUSEN TAKK FOR HJELPA!

13.3 Etterundersøkelse

Velkommen til undersøkelse om Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde.

I sommer besvarte du et kortfattet spørreskjema da du besøkte Skardsfjella-Hyllingsdalen landskapsvernområde og du sa deg villig til å svare på flere spørsmål om din bruk av Skardsfjella-Hyllingsdalen landskapsvernområde - her kommer de! Dine svar er viktige for den framtidige forvaltningen og bruken av området. Vi håper du vil ta deg tid til å besvare hele undersøkelsen og er veldig takknemlig for ditt bidrag!

Besøk i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde siste år

1. Bor du i nærheten av Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde eller har du tilgang til hytte i området?

- (1) Jeg bor i nærheten av Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde (dvs. innenfor kommunene Røros og Tydal)
- (1) Jeg eier/har tilgang til hytte/seter i nærheten av Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde (dvs. innenfor kommunene Røros og Tydal)
- (1) Ingen av delene

2. Har du besøkt Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde før 2018?

- (1) Nei, aldri.
- (1) Ja, antall somre _____
- (1) Ja, antall vintre _____

3. Besøkte du Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde én eller flere ganger siste år?

- (1) Én gang
- (2) Flere ganger

4. Hvordan inngikk besøket i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde i den turen du var på?

- (1) Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde var hovedmålet med turen
- (2) Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde var en del av en rundreise
- (3) Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde var en avstikker på vei til/fra et annet sted

5. Når bestemte du deg for å besøke Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde?

- (1) Mer enn tre måneder før jeg dro hjemmefra
- (2) 1-3 måneder før jeg dro hjemmefra
- (3) Mindre enn én måned før jeg dro hjemmefra
- (4) Underveis på turen

6. Hvor mange dager var du i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde i løpet av det siste året...

...i vintersesongen: jul-påske? _____

...i vårsesongen: etter påske (t.o.m. mai)? _____

...i sommer/høstsesongen: juni-september? _____

...senhøstes: oktober-jul? _____

7. Overnattet du i eller i nærheten av Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde i forbindelse med besøket/besøkene dine det siste året?

(1) Ja

(2) Nei

8. Hvordan overnattet du, og hvor mange netter?

	Antall netter	Hvor?
Hotell/pensjonat/fjellstue		
Turisthytte (der du betaler for å overnatte)		
Tilrettelagt (camping)plass for campingvogn/bobil/telt der du betaler for å overnatte		
Tilrettelagt plass for campingvogn/bobil/telt der du ikke betaler for å overnatte		
Telt/lavvo/åpen himmel utenom tilrettelagt plass		
Åpen koie/bu (der du ikke betaler for å overnatte)		
Privat hytte/seter (der du ikke betaler for å overnatte)		
Privat hos bekjente/familie e.l. (der du ikke betaler for å overnatte)		
AirBnb		
Annet		

Friluftsliv i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde siste år

9. Hvilke friluftslivsaktiviteter utøvde du i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde siste år?

1 Turer til fots

1 Topptur

1 Annen fottur

1 Sykkeltur

1 Med el-sykkel

1 Langs vei

1 Utenom vei (sti og terreng)

1 Med vanlig sykkel

1 Langs vei

1 Utenom vei (sti og terreng)

1 Fiske

1 Jakt

1 Småvilt

1 Sturvilt

1 Skitur

1 Tur med langrennsski

1 Tur med toppturutstyr (randonee, telemark e.l.)

1 Tur med fjellski

1 Andre aktiviteter (eks. padling, båttur, ridning, bærplukking, løpetur, hundekjøring, kiting, geocaching, fotografering o.a.), hvilke aktiviteter?

10. Hvis du var i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde sammenhengende i flere dager for å gå tur til fots, hva slags tur(er) gikk du?

1 Gikk en sammenhengende tur med ulike overnattingssteder

2 Overnattet på ett sted og gikk dagsturer fra dette stedet

3 Tok dagsturer fra ulike utgangspunkt til ulike turmål (utsiktsplasser, badesteder e.l.), hvilke? _____

11. Det er mange innfallsporter til Skardsfjella-Hyllingsdalen landskapsvernområde. Hvilke av disse brukte du i 2018?

1. Sylsjøen _____

2. Væktarhaugan _____

3. Møsjødalen _____

4. Håvollen _____

5. Storelvavollen _____

6. Torsvollen _____

7. Jervbekkhåmmåren _____

8. Gruvsjøfjellet _____

9. Væktarstua Hotell _____

10. Vauldalen Fjellhotell

11. Andre (skriv navn)

Spørsmål om bruk av sti/vei

12. Hvor mye av tida brukte du merkede/tydelige stier og veier når du gikk eller syklet i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde siste år?

- 1 Alltid
2 Ofte
3 Av og til
4 Sjelden
5 Aldri

Informasjon om Skardsfjella-Hyllingsdalen landskapsvernområde

13. Skaffet du deg informasjon om Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde før du kom til området i 2018?

- (1) Ja
(2) Nei

14. Hvor hentet du informasjon fra? (Kryss av for alle aktuelle alternativer)

- (1) Fra venner/slektninger/bekjente
(1) Fra blogg/facebook/sosiale medier ellers
(1) Fra internett ellers, hvilke sider: _____
(1) Fra reisehåndbok
(1) Fra brosjyre
(1) Fra et turistkontor/informasjonscenter
(1) Fra en turapp
(1) På annen måte, hvordan? _____

15. Hvor lett var det å finne den informasjonen du ønsket?

- (1) 1 Svært vanskelig
(2) 2
(3) 3
(4) 4
(5) 5
(6) 6
(7) 7 Svært lett

16. Hvilken informasjon var det vanskelig å finne?

17. Dersom forvaltningsmyndigheten for Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde skulle gi mer informasjon om området, når/hvor ville du helst hatt denne informasjonen?

- (1) Før avreise hjemmefra
(1) Underveis fra bostedet til Skardsfjella-Hyllingsdalen landskapsvernområde
(1) På parkeringsplasser/innfallsporter til Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde

25. Var det noe sted i Skardsfjella-Hyllingsdalen landskapsvernområde du opplevde filretteleggingen som spesielt dårlig?

Andre besøkende

26. Hvor enig eller uenig er du i disse utsagnene, når det gjelder Skardsfjella-Hyllingsdalen landskapsvernområde?

	Helt uenig 1	2	3	Verken enig eller uenig 4	5	6	Helt enig 7	Vet ikke 9
Det er for mye søppel ved noen parkeringsplasser	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(9) ☐
Det er greit at noen stier også kan brukes av syklister	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(9) ☐
Det er greit at noen stier også kan brukes til ridning	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(9) ☐
Det er for mye folk i noen områder i høysesongen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(9) ☐
Hovedstiene i Skardsfjella-Hyllingsdalen landskapsvernområde bør være forbeholdt fotturister	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(9) ☐
Det er enkelt å finne områder der du kan være for deg selv	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(9) ☐
Det er blitt for stor slitasje på noen stier i området	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(9) ☐
Det burde være tillatt å bruke helikopter/fly for folk som vil til vanskelig tilgjengelige fjelltopper/områder	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(9) ☐
Det burde være tillatt med idrettsarrangementer i landskapsvernområdet	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(9) ☐
Det er greit med droneflygning i områdene jeg går på tur i								

27. Møtte du andre besøkende du reagerte negativt på?

- (1) Nei
(2) Ja, hvorfor? _____

Vernestatusen

28. Visste du at Skardsfjella-Hyllingsdalen var vernet som landskapsvernområde før du besøkte området siste år?

- (1) Ja
(2) Nei

29. Det at Skardsfjella-Hyllingsdalen er et landskapsvernområde, påvirket det valget om å komme hit?

- (1) 1 Ikke i det hele tatt
(2) 2 I en viss grad
(3) 3 I svært stor grad

30. Har du besøkt andre nasjonalparker eller landskapsvernområder i Norge eller i utlandet i 2018?

- (1) Nei
(1) Ja, i Norge, hvilke? _____
(1) Ja, i utlandet

31. Har du besøkt andre nasjonalparker eller landskapsvernområder i Norge eller i utlandet tidligere (før 2018)?

- (1) Nei
(2) Ja, i Norge
(3) Ja, i utlandet

32. Vet du om følgende tiltak/aktiviteter er tillatt i nasjonalparken?

	Ja	Nei	Vet ikke
Er det tillatt å ta tørre kvister for å brenne bål, i den perioden bålbrenning er tillatt?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
Er jakt, fangst og fiske tillatt?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
Kan alle som vil kjøre snøscooter?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
Kan du gå hvor du vil?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐

33. Oppfatter du Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde som et villmarksområde?

- (1) Nei, ikke i det hele tatt
(2) Ja, deler av området: Hvilke deler oppfattet du evt. ikke som et villmarksområde? _____
(3) Ja, hele området

Om deg

34. Hvor sterkt knyttet føler du deg til Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde?

- (1) 1 Ingen spesiell tilknytning
(2) 2
(3) 3
(4) 4
(5) 5
(7) 6
(6) 7 Svært sterkt knyttet til

35. Hvor mange ganger har du vært på en flerdagers fottur eller skitur? (med flerdagers mener vi en lengre, sammenhengende tur der du overnatter underveis)

- (1) Aldri
(2) 1 gang
(3) 2-5 ganger
(4) 6-10 ganger
(5) 11-20 ganger
(6) Mer enn 20 ganger

36. Hvor interessert er du i ulike former for friluftsliv?

	Ikke interessert	Litt interessert	Interessert	Svært interessert
Tradisjonelt høstingsfriluftsliv (matauk er et viktig motiv, som jakt, fiske, bær/sopplukking)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Turfriluftsliv (turer til fots og/eller på ski)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Moderne friluftsliv (aktiviteter som krever spesielle ferdigheter og utstyr eks. terrengsykling, klatring, kiting, elvepadling, hanggliding)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Motoriserte utendørsaktiviteter (eks. båtsport, snøscooterkjøring)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐

37. Hvor er du bosatt?

- (1) Norge, vennligst oppgi postnummer: _____
- (2) Sverige
- (3) Danmark
- (4) Tyskland
- (5) Nederland
- (6) Annet land, hvilket? _____

38. Fødselsår: _____**39. Er du?**

- (1) Kvinne
- (2) Mann

40. Hva er din høyeste fullførte utdanning?

- (1) Grunnskole
- (2) Videregående skole
- (3) Høgskole/universitet 1-3 år
- (4) Høgskole/universitet 4 år eller mer

13.4 Fritekstsvar

Kommentarer fra selvregistreringsundersøkelsen

To hunder er med.
Fra Sylsjøvegen og Væktarhaugan rundt.
Lykke till
Tomt for norske skjema.
Spm6: Trenger fortsatt ingen tilrettelegging.
Spm6: Er på setra! Behøver ingen tilrettelegging.
Hadde med hund
PS! Vi har hytte her.
Spm9: Gjerne stier som til Forolhogna!!!
Hadde med hund

Andre innfallsporier som ble benyttet siste år:

Norge på tvers start i Stjørødal
Brennåsvollen
Vauldalen
Sonstiges
Nedalshytta
Flaten og Langsvola
Enbart dagsvandring
hytte

Hvilke turmål de som tok dagsturer fra ulike utgangspunkt til ulike turmål i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde besøkte:

Rotåsjen, Sylsjøen, Skardøra, Villskardsjøen, Vigelsjøen, Hyllingen, Skardsjøen
Hyddkroken, Nimmetsgæjsie, Isengealta, Hyddsjön
Skardsdöra, skadsfjellet
Nord-Skardsfjellet, Storsola, Syltoppen, badekulpene, Væktarhaugan
Skardøla, Sylan og fiske i flere vann i området.
Langsvola, Langen
Skarsfjellet og Skardøra
Nordskardsfjell, Sørskardsfjell, Skarddöra, Villskardssjøen, Firkantkista, Djuphola
gruvsjø, kvitman, våttan
Blåmann
De aller fleste toppene

Hvilke nettsider de besøkende fikk informasjon fra:

husker ikke
Inatur
Røros kommune, hentet saksdokumenter om landskapsvernområdet via søk i google
TT, Tydal kommune, iNatur
Peakbook

Kart
Turistforeningen (DNT.no, tt.no), ut.no
Norgeskart.no Mdir/dirnet Fylkesmannen i Trøndelag sine nettsider
Norsk Turistforening, brosjyre funnet på butikken i Stugudalen
Stugudal fjell
https://pilegrimsleden.no
http://www.nasjonalparkstyre.no/Documents/Skardsfjella_dok/Skardsfjella%20og%20Hyllingsdalen%20brosjyre-kopi.pdf
Facebook, Stugudal fjell, Norgeskart
Visit Røros
TT
Turistforeningen
Ut.no
Ut.no
Husker ikke.
Det husker jeg ikke.
fjellstyrene/ fiskeforeningene/ inatur
Husker ikke
Google og facebookside
Dnt.no, Ut.no

Hvilken type informasjon som var vanskelig å finne:

Forrige spørsmål ikke svært relevant/viktig, men måtte svare. På vinteren prepper Stugudal fjell løyper. De kunne med fordel gi mer info om snøforhold og om løypene. Da kunne det blitt flere turer oppover på hytta og bedre utbytte av dagene når man er der - dvs vite hvor det er best å gå om man ønsker å trene/gå i de oppkjørte sporene.
Vi kom från Sverige Ramundberget och följde Romboleden mot Skardsfjell passet vid riksgränsen ner mot Stugudal. Det var mycket svårt att planera denna tur över 40 km över fjellet. Svårt med kartor, var övernattar man, hur ser terrängen ut, är det svåra vad-ställen: Vi fick fråga ut vänner i Funäsdalen och Bruksvallarna. För vanliga vandrare i 65 + åldern var det en svår vandring men mycket packning Vi var 7 stycken och jag var ledaren som hade ansvar. En fantastisk natur som är nästan bortglömd av svenskar och norrmän på svenska sidan. Egentligen ingen turistinformation alls.
Vært fint om det fantes en nettside med info om området, ruter man kan gå, dyreliv og vegetasjon og masse bilder.
Fick leta på allt själv de första 30 åren
Generelt ikke så mye informasjon vi har funnet, lite om turstier, turmål og fiskevann. Lettest å finne om skiturer, på skisporet.no og Stugudal fjell.
Anbefalte ruter til turmål i detalj, kart over disse rutene i detalj
hvor fiskekort var tilgjengelig for Hyllingen
Detaljert rutebeskrivelser ut fra Vektarstua - fort gjort å velge feil skiløype...

Deler av Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde som de besøkende ikke opplever som villmark:

Områder uten hytter og setre
De nedre deler inn mot skoggrense og bygd
Nærmest hyttene
Ytterkantene av områdene.
Skarddørsjøen
De østlige delene. Vil trekke grensa fra Nordskardsfjellet til Møsjøen, videre langs østsida av Langen og østsida av Rien. Deretter ned til sør-vestlige delen av Hyllingen og kanskje bort til Gruvsjøen, men området her i sør kjenner jeg ikke godt til. Om skardøra og Nordskardsfjellet er villmark, kan vel diskuteres. Her er det ikke langt unna vei og kraftledninger og det går stier i området. Sør for Skardøra er det villmark også i betydningen av at det er lite eller ingen tilrettelegging.

Inngangen til Sylsjøen
Der det kjøres vinterløyper
Hyddkroken, samt setervollene og hytteområdene ved Hyllingen og Rien.
Hyttefelt, veier mm
Närmare stugudal var det renar överallt, tyder på kulturell drift, inte helt vilt
Sau
Langs hyllingen.
Langs Hyllingen
inne i skardsfjella
Områdene rundt innfallsporten er vel uke villmark i min oppfatning. Reinsgjerdar trekker ned. Veier med bom er heller ikke villmark!
I områder hvor det er hytter som blir brukt
Vigelsjøen, Hyddkroken og nord for Hyddkroken
Fra Nedalshytta
Hyddkroken
Spesielt på Svensk side (mot Sylsjøen) der det er markante merkede stier
Utgangsplassene
Sentrum av Stugudal, ved butikken og ved Vækstarstua hotell.
Områder nært infrastruktur, spesielt ned mot Vækstarstua - også utsikten til regulerte vann, flytrafikk og bygder reduserer følelsen av villmark.
Områdene rundt stugusjøen
Vækstarhaugan, og områdene nærmest hyttene
Store deler
Nærmest bilvei
Nær hytteområdene der det er en del besøkende og i områder med reingjerdar osv.
Der vi går i nærheten av Vauldalen
Området fra Vækstarhaugan mot Skardøra
Många hytter syns frå stigen nära Stugudal
Enkelte områder var det for mye tilrettelagt bilveier. Trodde vi var langt inne på fjellet, så kom folk kjørende for å få på kafe. (NERDALSHYTTA)
Ved damanlegg.
Der det er lagt tilrette for dobbeltspor for ski.
Der det er bilveg og der det er mye hytter, setre gårdsbruk. - men ofte like verdfullt det også - gamle spor etter jordbruk og livberging er også flott, men det er vel ikke villmark?
I områdene mot tettest hyttebygging
Det er generelt mye spor av firhjuling/snøskuter i forbindelse med reindrift.
Områdene som ligger nærmest bygda.
Hytte omeråde rundt hyllingen.
Vel, langs veien inn langs Hylla er jo ikke akkurat vildmark....
Nært Vækstarstua
Har ingen oppfatning då det var första gången jag var där.
De områdene som er preget av næringsaktivitet, og spesielt de områdene hvor næringsaktiviteten medfører bruk av motoriserte kjøretøy
?
Der det er hytter og nedlagte gårdsbruk
der det er bebyggelse
Nært hyttefelt og skutertraseer
Hyllingsdalen
veien langs hyllingen
Både der det er sætrer og hytter og traktorvei

Væktarhaugan
Til dels spredt hyttebygging. Områder med preg av hytter eller kort vei til hytter føles brukt opp. Hyttebygging bør konsentreres og ikke spres tyny ut som i Tydal
Veien innover fra Torsvollen
Nedover mot kulturlandskapet i Stugudalen. Massiv hyttebygging langt oppover mot fjellet.
Nærmest hyttebebyggelsen.
Området like innenfor Væktarhaugan.
Nærområdene til hyttefelt
Nær hyttefelt og der det er scootertrafikk
Setrene og hyttene
Områdene øst for Møsjøen og inngangen til Vigelfjella.

Steder i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde der tilretteleggingen ble opplevd som spesielt dårlig:

Nei
Lite skilting og tidvis veldig vanskelig å finne stien
Trenger ikke mer tilrettelegging i området.
<p>Merking av stiene i den nordlige delen er delvis dårlig og lite/ingen klopplegging. Vintermerkinga (stakene) dårlig vedlikeholdt og traseene gror igjen slik at stakene blir skjult av trær/kratt. Sti inn Skardøra og ned til Sylsjøen kunne vært lagt bedre utenom våte partier.</p> <p>Stier mellom Vektarhaugan og Skardøra: flere stier - burde vært samlet. En eldre turistforeningssti fra Vektarhaugan seter og inn til Skardøra er veldig dårlig lagt. Kanskje er meningen at folk heller skal følge den merkede Pilgrimsleden som går et par hundre meter unna, men denne krever vading.</p> <p>Stugudal fjell har prosjekt på gang med å merke stier. Det er etablert sti rundt Vektarhaugan og en annen inn til Møsjøen. Intensjonen er god, men utførelsen er langt fra profesjonell. Stien inn til Møsjøen er lagt i mye vått og lite slitesterkt terreng. Jeg ikke sett at man har lagt en ny sti på denne måten. De skal ha skryt for å ha lagt ei bru over Rotåa bak Vektarhaugan, men stilegginga er stedvis dårlig.</p> <p>Det hadde vært fint med en sti fra Vektarhaugan og sørover på østsida av Gråside som kunne gått til Møsjøen og møtt sti som kommer dit fra bygda. Det krever at man legger innsats i å finne en god trasé fordi terrenget er krevende med mye innslag av større og mindre myrer. Det går en sti/noen partielle stier der men de krysser elva flere steder og er lite brukelige når det er litt vannføring. Dette hadde vært en passe lettgått tur for besøkende, men den bør legges tørt og stien ned fra Møsjøen bør legges om eller klopplegges for å være attraktiv.</p> <p>Et alternativ kunne kanskje vært en sti fra Vektarhaugan og sørover langs "ryggen" av Gråside til Møsjøen. Dette hadde vært en fin og lite krevende tur som kunne vært "markedsført" som dagstur med vekslende natur og utsikt til grensefjellene osv</p> <p>Synd at Møsjødalsvollen faller sammen. Den har tidligere fungert som turmål for folk og et sted å spise matpakka i dårlig vær. Nå har den vært uten tak noen år. Det er jo også et kulturminne som forsvinner.</p> <p>"Fordelen" med lite tilrettelegging er at folk trekker andre steder, dvs at området blir lite påvirket, men synd at det er såpass vanskelig å ta seg inn til de fineste og minst berørte områdene hvor det er mulig å treffe fjellreven og kanskje en jerv, i alle fall se sporene etter dem.</p> <p>Tilrettelegging av stier opp på de "større" toppene virker unødvendig. Det er lett å ta seg fram oppe i høyfjellet.</p> <p>Sammenliknet med tilrettelegging utafor Norges grenser, f.eks i Tyskland, Østerrike, Italia så er det elendig. Da tenker jeg bare på hvordan stier er lagt, merking og skilting.</p>
Vigelsjøen området
Kan ej svara
Nej
<p>På svenska sidan var det mycket dåligt. Detta är intressant och det betyder att två nabo folk på båda sidor om riksgränsen för samma område har ingen gemensam administration. Detta är en stor utmaning för Härjedalen och Skardsfjella og Hyllingsdalen.</p> <p>Detta projekt måste genast söka kontakt med Härjedalen och Funäsdals området. Ett stort samarbetsprojekt bör startas omgående med de styrande i Norge och Sverige Området kan marknadsföras för hela nordens då den bara ligger ca 400 -500 km från miljonområdena i Oslo och Stockholm. Men idag är det på svenska sidan inte möjligt att nå utan strapatser</p>
Krysse Viglåa er vanskelig, kunne vært klopper el.bru.
Merking med høyde over havet 736moh
nej

Nei
Nei
Nei det var bra der vi var på tur
Stier
Nei. Jeg synes ikke det skal være nødvendig å legge til rette alle steder i naturen.
Nei
Från Hyddkroken till svenska gränsen och vidare till Gröndalen ska det enligt kartan finnas en stig. Men om den fanns gick den inte att hitta.
Ja, elva. Mangler bru, eventuelt store steiner for å komme over på andre siden.
Burde vært flere skilt med tydelig merking av avstand og retning til enda flere turer som dere menes bør oppleves, til fordel for småbarnsfamilier og av unge/voksne godt bevandra fjell-folk. Eksempelvis Barnas Naturverden i regi av Trondheim turistforening. Dette finnes i Trollheimen og burde absolutt vært positivt å finne også her. Jeg har selv 2 små barn og ville hatt nytte av slike turmål.
Var vanskelig å finne rett sti inn fra Svensk side. Godt merket og lett fremkommelig. Ikke for mye tilrettelegging - bra.
Som regel meget bløte parti fra væktauhaugan til Ljungdalsvaet og langs med elva bort til stien som går opp haugen og opp på fjellet. Der burde det ha vært tilrettelagt litt bedre. Ellers trives jeg veldig godt i området.
Møsjøområdet
No
Bedre merking av stimuligheter fra Håvollen mot Langen og Møsjøen.
Nei, men jeg ønsker ikke tilrettelegging bortsett fra parkering ved utgangspunktet og evt. nødbuer i fjellet.
Litt dårlig merka når vi kom mot «kraftverket» og noen hytter før vi skulle videre mot Nerdalahytta
Nein
Helt greit og som forventet.
Nej, men der mangler evt henvisning, kørsel hvordan man kan fine andre steder at besøge far kørevej
Skulle gjerne hatt en bru over elva Rotåa på TT-merket sti fra Væktauhaugan i retning Skardøra.
Saknade en värmestuga (hytte)
Jeg gikk langtut fra sør mot nord, og gikk fra Vauldalen til Huddkroken og prøvde å følge stien på 100.000 kartet derfra til Storelvavollen og videre til Vektarstua på stien fra Øvre Fjellheim. Det var VELDIG dårlig match mellom stier på kartet og stier i terrenget - og jeg så vel neppe et eneste oppdatert skilt om hvor stier startet eller stoppet, og hvor de gikk hen! Kartbasen til kartverket må rettes opp mht stier, og noen flere piler/stimerking hadde vært bra. Men ikke der hvor dere ikke ønsker folk.
Bortsett fra parkeringsplass som er svært bra, har jeg ikke registrert spesielle tilretteleggingstiltak der jeg har vært, og setter stor pris på dette.
no comment
Nei
Nej
Vi er ikke spesielt opptatt av tilrettelegging for utmarksturisme i Skardsfjella og Hyllingsdalen. Mye trafikk får ofte som konsekvens at det settes "fotavtrykk" i terrenget, og det vil være trist om det blir en effekt av vernet. Dette er det området i Røros kommune mange tiår har vært minst utsatt for slitasje, og hvor naturen har vært minst forstyrret av menneskelig trafikk.
?
Tydelig merking av stier, og områdekart
nei
nei
Det er godt tilrettelagt for å ferdes uten påvirkning fra mennesker, positivt i seg selv at det finnes områder uten stier, klopper og skilt!
Nei!
Veibeskrivelser fra veien og oppover fjellet før du kommer opp av tregrensa. Over tregrensa kan man ferdes fritt uavhengig av stier og skiløyper.
Nei
Nei